
„PROVOCATOR, NOSTALGIC, EXPRESIV." – EL CULTURAL
SUSANA FORTES
SEPTEMBRIE POATE AȘTEPTA
ROMAN
Raftul Denisei
book
HUMANITAS fiction

Susana Fortes

Septembrie poate aștepta

Traducere din limba spaniolă de Cornelia Rădulescu

SUSANA FORTES

SEPTEMBRIE POATE AȘTEPTA

Traducere din spaniolă de
CORNELIA RĂDULESCU

Colecţie coordonată de DENISA COMĂNESCU
SUSANA FORTES
SEPTIEMBRE PUEDE ESPERAR

(ediţia digitală)
ISBN: 978-606-779-599-8 (epub)
EDITURA HUMANITAS FICTION

Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro
Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 021.311.23.30

Cuprins

Pentru Nina, Lola şi Laura, căpitănesele

PARTEA ÎNTÂI
Capitolul I

Există două locuri pe lume în care o persoană poate dispărea pe de-a-ntregul: Londra şi Mările Sudului. Asta a spus-o Herman Melville, un tip de încredere având în vedere ce găseşti pe-acolo. Despre cele două destinaţii nu încape umbră de îndoială. Capitala de pe Tamisa e un oraş poluat, indiferent, narcisist şi cu o climă de belea. Dimpotrivă, Mările Sudului sunt un adevărat rai. Eu am ales, fireşte, Londra.

Lăsam în urmă meditaţiile la engleză pe 30 de euro şedinţa şi complicatele taine ale genitivului saxon, un apartament studenţesc la etajul patru într-un imobil fără lift dintr-un cartier periferic al oraşului Santiago de Compostela, un viitor promiţător de funcţionară – în ipoteza că s-ar fi ţinut un concurs pentru învăţământul public – şi un iubit, pe Alex, care avea pasiunea păsărilor. Păsările sunt nişte făpturi în trecere, spunea el cu un zâmbet misterios, aşa cum vin se şi duc. Nu cred c-o spunea cu gânduri ascunse, probabil că era doar felul său de a medita asupra mersului vieţii.

Când eram mică, mersul vieţii urma o secvenţă logică, mai mult sau mai puţin. În capul străzii apărea un bărbat pe bicicletă care repara spiţele rupte ale umbrelelor, apoi venea iarna, ca şi cum ar fi pedalat şi ea pe drumul vechi; mai întâi vedeai deasupra caselor un norişor verde-sulf cu un aer nevinovat, numărai până la douăzeci şi se pornea diluviul. Soră-mea, Bea, o zbughea de la şcoală precum o campioană olimpică şi ajungea acasă la timp ca să adune cearşafurile întinse pe terasă. Când trăieşti în ţara

furtunilor e musai să înveţi să te uiţi pe cer. În altă perioadă a anului ne băgau de cu noapte în pijamale într-o maşină doldora de bagaje, iar dimineaţa ne trezeam înconjuraţi de cai sălbatici: cu alte cuvinte, începuse vacanţa de vară.

Aceleaşi principii universale domneau şi la şcoală: dacă *doña* Laura, învăţătoarea din ciclul primar, în loc să-ţi spună pe nume ţi se adresa cu “domnişoară” şi cu mâinile în şolduri de parcă s-ar fi pregătit de-o cântare, era de rău. Dacă-i auzeai pe cei mari vorbind cu glas scăzut şi rostind faimoasa expresie “ăsta e mersul vieţii”, ştiai că tocmai a murit cineva. Şi tot aşa. Evenimentele urmau o ordine. Un tipar. Mai târziu totul a devenit mai complicat, doar că eu am continuat să cred cumva că în viaţă trebuie să existe mereu câte o secvenţă care să răspundă unui soi de logică, deşi nu e lesne întotdeauna să descifrezi codul de semnale.

Nimic nu se întâmplă pur şi simplu. Şi nu mă refer la marile enigme ale naturii pe care nimeni nu a reuşit să le dezlege până în ziua de azi, ci la lucruri mărunte, de pildă a umbla prin casă, a te îndrăgosti, a-ţi fi frică de întuneric sau a scrie un roman. Lucruri care au o motivaţie, răspund la ceva.

Ceea ce se aplică şi altor fapte aparent inexplicabile. De exemplu, nimeni nu poate dispărea de pe faţa pământului ziua în amiaza mare fără să lase nicio urmă.

Acesta era misterul care mă preocupa. Un mister cu nume şi prenume.

Emily J. Parker. O scriitoare engleză de după război, necunoscută marelui public, dar considerată drept una dintre romancierele cele mai enigmatice şi promiţătoare din epoca sa, care în primăvara anului 1955 a dispărut din plin centru al Londrei, unde se întretaie Charing Cross cu Trafalgar Square, fără ca nimeni să mai ştie ceva de ea. Ăsta nu putea fi mersul vieţii. Trebuia să fie ceva mult mai

complicat.

O femeie nu se evaporă pur şi simplu în mijlocul unei sărbători naţionale fără ca cei din jurul ei să nu-şi dea seama. Nici rudele, nici soţul, nici cea mai bună prietenă, nici bătrânica în pardesiu negru care trecea pe-acolo, nici fata în uniformă albă care vindea bomboane lângă intrarea bisericii St Martin-in-the-Fields, nici soldatul cu mâinile murdare de ulei care încerca să-şi pornească vechea motocicletă Triumph, nici adolescenta blondă care agita veselă nişte artificii pe scările de la National Gallery. Nici măcar poliţiştii, *bobbies* cu ţignal şi caschetă, care patrulau doi câte doi. Imposibil. Nimeni nu se face nevăzut la douăsprezece şi jumătate într-o zi atât de importantă.

De când mă înscrisesem la doctorat încercasem luni în şir să conving un profesor de la Departamentul de filologie engleză să-mi fie conducător la teza despre autoarea dispărută, însă niciunul nu părea dispus să-şi asume vreun risc cu o scriitoare despre care se ştia atât de puţin şi care abia apucase să scrie două romane şi câteva povestiri. S-or fi gândit că alegerea mea se potrivea mai curând unui detectiv amator decât unui specialist în literatură engleză contemporană. Profesorii universitari nu cred în sensul secvenţei, nici pe departe.

Singurul care a arătat interes a fost un profesor britanic la pensie pe nume Robert Whelan: mi-a răspuns cu multă amabilitate, oferindu-se să mă ajute dacă mergeam la Londra.

La Londra, de parcă ai zice după colţ.

Căci pe atunci oraşul de pe Tamisa era pentru bugetul meu precum Insulele Marchize, dacă mă înţelegeţi. Cert este că în viaţă nu am luat mereu cele mai bune decizii, dar când treci de treizeci de ani începi să înţelegi că nu se poate trăi cu aer. De aceea, când poştaşul a sunat la uşă şi mi-a înmânat plicul de la Fundaţia Barrié pentru proiecte

culturale pe care erau imprimate numele şi prenumele mele, Rebeca Aldán, primul lucru pe care l-am făcut a fost să mă uit pe geam ca să văd dacă erau păsări în zbor.

N-o să mă credeţi, dar erau. Cu sutele. Fiecare dintre noi are socotelile sale cu norocul. Le am şi eu pe-ale mele. Şi atunci am ştiut că ăsta era răspunsul la un semnal, numai că eram mult prea ocupată cu pregătirile pentru plecare ca să stau să cuget la el.

În zilele următoare mi-am pus în ordine cărţile, mi-am făcut bagajele, am aruncat la gunoi cutii întregi cu notiţe, şosete vechi şi ziare la fel de vechi, am vorbit mult la telefon, i-am promis soră-mii, Bea, o *tea cup* cu Tower Bridge pentru colecţia ei, am luat o cină de rămas-bun cu Alex la un restaurant italienesc din centrul vechi, cu lumânări pe masă şi vorbe puţine. El se aştepta să rămân, eu mă aşteptam să lase tot şi să mă urmeze la capătul lumii, drept care ne-am petrecut seara privindu-ne pe furiş ca doi pasageri care se ciocnesc într-un vagon de tren, unul intră şi altul iese. La sfârşit, pentru că nu prea avea sens să toastez pentru noi doi, mi-am făcut destul curaj să ridic paharul rostind vechea deviză a sufragetelor.

— Pentru libertate! am spus, făcând pe femeia de lume.

Alex a zâmbit strâmb, cu un cot sprijinit de masă şi un ochi aproape închis, à la Matthew McConaughey. Chiar aducea un pic cu actorul american, doar că era mai scund şi avea accent de Lugo, în rest semăna destul de bine.

Rezervat, taciturn, într-un tricou marinăresc şi cizme cu şireturi, adorabil de egoist, cu un chip colţuros. Ce mai, genul de bărbat care te cucereşte tăcând.

Ne-am întors acasă prin spatele catedralei, fiecare cufundat în gândurile lui.

Şi-a luat la revedere aşa, în mijlocul străzii, cu umbrela într-o mână şi ţigara umezită în cealaltă.

În dimineaţa următoare am închis apartamentul de pe

strada Rosalía de Castro trântind uşa cu hotărârea cuiva care pune capăt unui capitol din viaţă şi o porneşte spre pământul făgăduinţei. Uneori îmi place să iau decizii definitive – cu toate că e vorba de lucruri despre care nu sunt deloc sigură – ca şi cum purtarea mea ar răspunde unei cauze de forţă majoră.

Ningea când am ajuns la Londra. Era februarie. Zborul meu fusese unul dintre puţinele neanulate din cauza vremii. Haosul aerian provocat de valul de frig siberian care afecta întreaga Europă ocupa mare parte din prima pagină a ziarului *Daily News*, alături de o fotografie mică a lui Barack Obama care-şi rostea primul discurs în plenul Congresului american. Între meteorologie şi politică, prioritatea informativă era limpede. Şosele blocate, kilometri de ambuteiaje, sute de camioane îngropate în zăpadă, linii de metrou suspendate, mari întârzieri înregistrate în traficul feroviar. Prim-ministrul Gordon Brown dădea asigurări că se lucra contracronometru pentru a restabili cât mai curând situaţia. Am hotărât s-o iau cu calm. Eram la Londra, un oraş expeditiv cu cer cenuşiu, unde singurele evenimente în stare să suscite oarece exaltare sunt cursele de cai, cum bine se ştie.

Pe la prânz am reuşit să mă urc într-un tren de la aeroportul Heathrow la Paddington. Drumul durează în mod normal douăzeci şi cinci de minute, noi am făcut aproape două ore cu opriri interminabile în toate staţiile şi întreruperi constante de curent. Osterley, Manor, Northfields, South Ealing, Hammersmith… Nume care te fac să crezi că paradisul e după colţ. Se întâmplă frecvent la Londra. Pe drum am recitit primul roman scris de Emily J. Parker, o poveste cu tentă gotică intitulată *Quite at Home in the Night*.

Să priveşti cum ninge prin geamul unui tren e un spectacol fascinant şi foarte literar. Mi-am amintit de Anna

Karenina care străbătea noaptea rusească într-un vagon de tren citind un mic roman englezesc la lumina unei lămpi fixate de braţul fotoliului, în timp ce afară ningea. Ador scena asta. În vagonul alăturat călătorea şi contele Vronsky, dar ea încă nu ştia, căci romanul ei era abia la început. Habar n-aveam cine putea călători în compartimentul de alături şi nici nu-mi păsa. Şi povestea mea era abia la început.

Pentru mine, Londra era căminul literaturii. Aveam o bursă de stagiu postuniversitar de la Fundaţia Barrié de la Maza şi şase luni pentru o cercetare ce-avea să fie preludiul perfect pentru teza mea de doctorat. O monografie despre o scriitoare practic necunoscută, o femeie frumoasă, roşcată şi cu fire schimbătoare, care într-o zi scrisese fraza “Mi-am văzut capul servit pe tavă la ora ceaiului…”; una dintre romancierele cele mai originale şi subtile din generaţia sa, care dispăruse fără urmă pe 8 mai 1955, pe când n-avea decât treizeci şi doi de ani, în mijlocul unei imense maree de confetti, steguleţe şi demonstraţii aviatice, când Londra, alături de alte capitale europene, sărbătorea zece ani de la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial.

O dată istorică.

Capitolul II

Să cauţi un apartament într-un oraş străin cere cunoştinţe, răbdare şi idei precise. Mie-mi lipseau toate trei. Noroc cu ajutorul inestimabil al soră-mii, Bea, care ştie mereu la fix ce e cel mai potrivit în orice împrejurare. Ea mi-a rezervat pe internet o cameră cu baie proprie şi acces la bucătărie în inima cartierului Notting Hill pentru două sute patruzeci de lire pe săptămână. O avere pentru bugetul meu, dar o adevărată pleaşcă fiind vorba de

Londra.

Doar pentru asta şi ar merita un titlu *honoris causa* în ştiinţe imobiliare.

Ochiul clinic al soră-mii nu se limitează doar la capitolul locuinţă, stăpâneşte şi transporturile, algebra, meteorologia, logica aplicată şi, fireşte, instinctul de supravieţuire. Când eram mică eram convinsă că superioritatea ei intelectuală se datora celor trei ani şi ceva pe care îi avea în plus. Dar cu timpul am ajuns la concluzia că deosebirile dintre noi au cauze mai profunde.

Ea e blondă, eu sunt brunetă. Ea are ochi albaştri, eu căprui, cam ca toată lumea. Ea ştie să se poarte, eu, spune opinia generală, mai trebuie să mă cizelez. Desigur, ea e mult mai deşteaptă decât mine, în plus, după cum decretează maică-mea atunci când se cufundă în apele turbulente ale comparaţiilor familiale, a făcut mereu doar ce se cade, pe când despre mine… nu se poate spune acelaşi lucru.

Numai că dimineaţa aceea era prima dimineaţă din restul vieţii mele.

Londra era acoperită de o mantie de zăpadă şi sentimentele de ranchiună nuşi aveau locul. Lumea şi cu mine eram în pace.

Am coborât în gara Paddington târându-mi valiza sub dansul fulgilor de nea într-o stare vecină cu vraja. Impunătoarea clădire feroviară, veche, cu copertinele ei de sticlă prin care se filtra o lumină cenuşie precum fumul timpurilor, părea că se ascunde şi acum sub bombardamentele aviaţiei Luftwaffe.

Date fiind condiţiile, m-am decis să iau un taxi până la noul meu domiciliu situat în partea de vest a colinei.

Mai mult decât un cartier londonez, Notting Hill e un univers în sine. Are o piaţă celebră care apare într-un film cu Hugh Grant şi Julia Roberts, nenumărate şcoli de limbi

străine pentru străini, case de amanet de reputaţie îndoielnică, un palat regal, anticariate, străzi care miros a curry, cerşetori foarte înalţi, destui dandy îmbrăcaţi ca Sherlock Holmes cu cizme înalte, pardesiu cadrilat şi şapcă cu cozoroc dublu, dentişti australieni cu tarife imposibile şi accent fioros, restaurante trendy şi bombe dubioase în care poţi găsi de la şofran pur iranian până la certificatul de naştere al lui Winston Churchill.

Viitorul meu sălaş se afla într-un soi de fundătură pitită în labirintul de străzi care înconjoară Portobello Road. La intrare avea o grădină mică şi o maşină hodorogită. Nu era chiar conacul sudic din Tara cu alee de stejari pe care ţi-l puteai imagina de pe pagina web, dar nici eu nu eram Scarlet O'Hara, să ne fie clar. Clădirea avea două etaje şi un soi de mansardă la care ajungeai dinăuntru pe o scară îngustă şi spiralată pe care am făcut adevărate scamatorii ca să-mi trag valiza. Jos locuia doamna Bartholomew, gazda mea, împreună cu motanul. Regatul meu se afla sub acoperiş; consta într-o cameră cu conexiune la internet, cu o ferestruică spre coşurile caselor de vizavi şi o baie minusculă cu mochetă pe jos şi pereţii tapetaţi în roz-căpşună, precis că de pe vremea Beatles-ilor.

Una peste alta, un deliciu. Treizeci de metri pătraţi în care, înghesuite un pic, încăpeau toate visurile mele. Într-un astfel de loc oricine şi-ar putea scrie operele complete. Romancierul Martin Amis, ca să dăm un exemplu la îndemână, şi-a început cariera literară într-o chiţimie din cartier şi de atunci prestigiul său literar a mers *in crescendo* până la situaţia în care, în prezent, scriitorul ocupă conacul cel mai frumos din Notting Hill. Cine putea zice că nu era posibil să mi se întâmple şi mie la fel? Iar dacă nu, măcar puteam să mă împăunez că am avut de-a face cu marea literatură engleză contemporană, ceea ce e oricum un stimulent în viaţa asta.

Aşa că după ce mi-am desfăcut bagajele m-am şi apucat de treabă. Mi-am pus în ordine materialul de lucru, am prins în perete panoul de plută cu fotografii şi tăieturi din presă, mi-am aşezat cărţile în rafturi, mi-am conectat laptopul la reţea şi m-am instalat înaintea ecranului cu hotărârea celui care are o misiune pe lumea asta.

Înainte de plecare îmi pusesem pe un pendrive toate fişierele adunate preţ de câteva luni despre Emily J. Parker. Citisem tot ce-mi căzuse în mână despre Bătălia Angliei, căutasem informaţii despre influenţele ei literare, revăzusem opera contemporanilor, în special a lui T.S. Eliot – pentru care scriitoarea părea să nutrească o admiraţie deosebită, dovadă că-şi intitulase primul roman cu un vers al său. Cât despre ea în mod particular, nu prea aveam mare lucru: o cronică literară publicată în *The Times Litterary Supplement*, semnată de Leonard Woolf. Presupun că articolul a umplut-o de mândrie pe scriitoarea care şi-a arătat mereu recunoştinţa faţă de istoricul Grup Bloomsbury, a cărei continuatoare se considera într-un fel. Influentul critic şi scriitor o semnala pe Emily J. Parker drept o solidă promisiune a literelor engleze, evidenţiind "originalitatea sa poetică şi profunditatea psihologică indecentă" (mi-a atras atenţia termenul "indecent", care ţâşnea din text precum un mac solitar pe asfalt). Adunasem şi câteva tăieturi din presa epocii, un profil biografic destul de zgârcit în detalii şi câteva fotografii şi caricaturi propagandistice publicate de War Office în iarna anului 1940, când peste City ploua cu gloanţe.

Pe scurt, Emily Jane Parker se născuse la Brighton în 1923, într-o familie îndestulată. Tatăl, medic militar şi naturalist, fusese un erou al bătăliei de pe Somme şi murise în urma unei răni vechi din război când ea avea abia patru ani. Fetiţa a rămas sub tutela mamei şi a trei mătuşi scoţiene luterane, care au învăţat-o să interpreteze

Evanghelia în felul lor, să joace crichet şi să coacă o budincă Yorkshire aşa cum se cuvine: crocantă, rumenită şi goală pe dinăuntru. La şaisprezece ani a primit o bursă şi a intrat la Queen's College din Oxford. Acolo şi-a cunoscut viitorul soţ, pe Alan Pearson, eminent profesor de matematică, discipol al lui Bertrand Russell, cu cincisprezece ani mai în vârstă ca ea şi care s-a dovedit un adevărat as în calculul probabilităţilor. Izbucnirea războiului a silit-o să-şi întrerupă studiile, deşi a continuat ca autodidactă să se instruiască, împărţindu-se între scris şi serviciul la baza de comunicaţii de la Bletchley Park. Acolo lucrau mai multe femei decât bărbaţi, mai cu seamă în dactilografie şi transcriere. Mi-o imaginam ca pe o secretară tenace şi harnică, cu degetele înţepenite de frig şi suflându-şi în palme să se încălzească. În 1939, Emily a câştigat primul ei concurs de poezie. Un concurs BBC, la care a luat premiul întâi cu un poem intitulat *Saturday Evening*. Începând de atunci şi-a construit o reputaţie literară publicând povestiri în reviste sau vânzându-le radioului. Ulterior, unele proze i-au fost reunite într-un volum intitulat *Istorii din perioada* Blitz – *ului*, tradus după câţiva ani în mai multe limbi şi publicat în Spania de Editura Seix Barral.

După război, în primăvara lui 1947, şi-a publicat primul roman, *Quite at Home in the Night*, care a devenit o carte cult pentru admiratorii Grupului Bloomsburry şi graţie cronicii elogioase a lui Leonard Woolf; cu toate acestea, s-au vândut doar 332 de exemplare. Încă o dovadă a semnelor timpului. Cartea, editată de Secker&Warburg, era dedicată cuiva a cărui identitate n-a vrut s-o facă publică, dintr-un motiv sau altul, limitându-se la o simplă iniţială: *For B., whenever he may find me* – “Pentru B., oricând ar fi să mă găsească”.

În fine, în 1950, *The Guardian* publica un reportaj

despre autoare în care anunţa că lucra la un nou roman, *The Bridge*, care din păcate nu s-a păstrat.

Apoi n-a mai scris nimic. A încetat să frecventeze cercurile literare şi a refuzat să acorde interviuri, precum o actriţă care abandonează scena.

Până la urmă, se pierde în mulţime într-o zi în care Londra toată se îmbrăca de sărbătoare, străzile erau potopite de fanfare ce defilau în sunetele imnului *Rule, Britannia*!, trotuarele erau pline de lume, familii în păr ocupaseră monumentul lui Nelson, cu copiii căţăraţi pe lei, mii şi mii de bărbaţi şi de femei ridicau braţele spre cer făcând semnul victoriei, sub uruitul avioanelor RAF. O despărţire la înălţime, cum s-ar zice.

Până aici cu datele biografice sau empirice, cum ar zice soră-mea, Bea.

Restul e naufragiu curat. Adică necunoscute, elucubraţii, întrebări fără răspuns.

Ce motiv poate avea o scriitoare ca să dispară de pe faţa pământului atât de brusc? Fireşte, asta dacă fusese o decizie voluntară.

Violenţa prozei sale era dincolo de orice îndoială, dar era doar ficţiune sau trebuia citită în cheie autobiografică, la fel ca alte fragmente din scrierile ei?

Ce naiba voia să spună scriind că cineva îi servise capul pe tavă?

În fine, de ce abandonase scrisul după ce se aflase că lucra la un nou roman care trezise aşteptări?

Întrebările astea, plus altele, mi le notasem într-un carneţel pe care-l purtam mereu în buzunar, aşa cum alţii poartă cu ei harta rutieră. N-am să-i înţeleg niciodată pe cei ce călătoresc neştiind exact unde se duc. Destinul nu e nimic faţă de tenebrele care ne asaltează zilnic. A avea o şosea înaintea ochilor înseamnă că viaţa îţi oferă ceva important, un drum concret care-ţi dă încredere, cel puţin

până în punctul în care ajungi cu privirea.

Când eram mică mergeam peste tot cu un caieţel cu spirală în care-mi notam tot felul de chestii. În fiecare seară îl ascundeam în altă parte: sub scară, în lada de scule, sub comodă…, până când într-o bună zi mi-am luat inima în dinţi şi am declarat:

— Când mă fac mare o să mă fac scriitoare… ca Tarzan, am adăugat după o clipă de cugetare.

Bunică-mea s-a închinat de trei ori şi a exclamat:

— Doamne fereşte!

Cariera mi-a fost presărată cu obstacole şi descalificări, dar asta nu m-a descurajat. Evident, n-am cum să ţin minte tot, dar aşa rezultă din poveştile familiei. Ce-mi amintesc e că umblam mereu cu caieţelul acela în care scriam marile întrebări lipsite de răspuns care-mi frământau sufletul de fetiţădetectiv: De ce la biserică bărbaţii pun în pământ un singur genunchi, în timp ce femeile îngenunchează pe ambii? De ce unii copii au voie să se scalde la plajă după masă iar alţii, ca noi, erau obligaţi să aştepte să-şi facă digestia?

De ce trebuie să perseverezi mereu? Cum reuşea Bea să termine tot ce avea în farfurie, să facă împărţiri cu patru cifre, să nu vorbească urât şi să termine ziua fără nicio julitură? Mă preocupau aceste mistere. Mă preocupa şi viitorul. Eram un acrobat pe sârmă, eram o fetiţă sălbăticuţă, tunsă scurt, în şort şi maiou cu bretele pătat cu îngheţată de ciocolată. O fetiţă încăpăţânată, naivă, visătoare, insuportabilă, care sublinia în neştire în cărţi cuvinte precum

“cazac”, “cavaler” sau “tenebros”. Presupun că vocaţia mea de scriitoare era limpede, cel puţin până la cincisprezece ani, care e vârsta perfectă pentru a eşua. Pe urmă vine viitorul cu alt şir de mari posibilităţi, iar la sfârşit, cu un dram de noroc, ajungi să faci o teză de

doctorat, în loc să scrii *romanulvieţiitale*.

Afară continua să ningă, fereastra încadrată în alb crea o ambianţă luminoasă şi cumva de Crăciun, ca o ilustraţie pentru povestea fetiţei cu chibrituri a lui Andersen, care a fost primul meu ghid spiritual.

Era linişte, auzeam de departe toate zgomotele din bucătărie: o lingură căzând, clinchet de porţelan, şuierul ceainicului de pe foc… Doamna Bartholomew mi-a bătut la uşă şi m-a smuls din aceste cugetări poetice.

Era o cucoană dolofană cu obraji îmbujoraţi, jachetă de lână şi coafată ca regina-mamă, cu care cumva şi semăna. O persoană amabilă, mi-am zis, dintre cele care oferă o ceaşcă de ceai oricui apare în toiul unui viscol, conform legilor ospitalităţii în vigoare pe insulă.

E cazul să spun că doamna Bartholomew avea propriile păreri în ce priveşte ospitalitatea şi nu numai. A intrat înarmată cu răbdare şi o ladă de scule de parcă s-ar fi pregătit să spargă Citibank. Până să apuc să scot o vorbă, s-a întins sub chiuveta din baie cu şurubelniţe şi chei franceze şi a început să schimbe ţevi şi piese. Eram fascinată înaintea acestei dovezi de bravură metalurgică. Doar să nu sărim în aer, mi-a trecut prin minte. Femeia era o forţă a naturii, o maestră a firmei Black&Decker, un artificier disimulat în stare să-şi arunce în aer propria casă, mai ceva ca un comando terorist. Din când în când îşi trăgea sufletul, îşi iţea capul transpirat de sub chiuvetă şi slobozea una după alta trei înjurături care, din câte am dedus, includeau nu numai *Holy Trinity*, dar şi familia regală britanică în păr, până la ultima generaţie, precum se cuvine în credinţa anglicană. După care se întorcea la treabă cu un entuziasm fanatic. Prezenţa mea era pur testimonială, am dedus, restul lumii nu conta. Ce avea loc acolo era o afacere strict personală între ţevărie şi doamna Bartholomew.

Fireşte, a învins ea, în ciuda pagubelor colaterale. Şi a sărbătorit victoria poftindu-mă la un gin Gordon's, pesemne marca preferată de Queen Mother.

I-am fost profund recunoscătoare, după experienţa cea belicoasă chiar aveam nevoie de o duşcă.

În timp ce gazda mea se scutura de praful iscat de bătălie, am purtat o interesantă conversaţie despre garnituri etanşe, filtre, pompe de apă şi tot soiul de substanţe de desfundat. Pe uşă s-a ivit capul unui motan negru de dimensiuni considerabile şi maniere aristocratice, pe care mi l-a prezentat drept Timothy Gordon. Asta e altă chestie care mă încântă la britanici.

Pisicile au nume şi prenume, au un statut privilegiat şi reprezintă un element esenţial în relaţiile de vecinătate. Dacă n-ar avea animale de companie, englezii n-ar vorbi între ei cu anii.

Pe Timothy Gordon l-a încântat pilota mea de puf de gâscă şi s-a culcuşit la capătul patului cu naturaleţea unui rege care-şi ia în posesie teritoriul.

Admit că iniţial n-am prea apreciat gestul, dar am avut grijă să n-o arăt; nu era cazul la Londra. Mie mi-au plăcut dintotdeauna câinii, nu pisicile, dar în dragoste nu ai de ales aproape niciodată. În cele din urmă, aşa cum pofta vine mâncând, am ajuns la o antantă cordială, motanul a devenit companionul meu inseparabil de-a lungul serilor de iarnă pline de confuzii şi căutări.

Capitolul III

După cum era scris în raport, tânăra purta o rochie de vară crem cu buline bleumarin şi o pălărie de aceeaşi culoare prinsă cu un ac. Roşcată, de vreun metru şaptezeci. Stătea în picioare lângă scările unei clădiri din cărămidă, putea fi un hotel sau poate un cabinet medical,

nu se specifica. Atitudinea era de aşteptare. Capul ridicat, în picioare nişte pantofi fini cu vârful decupat, ultima modă. Din când în când privea spre capătul din stânga al străzii, căutând să vadă dacă apărea cineva de după colţul cu Fieldgate Street; atentă, stăpână pe ea, cu umerii drepţi şi braţele flexate, ţinând în mâini geanta şi mănuşile. La ora 12.45 în faţa intrării a oprit un taxi. S-a urcat în el şi a privit în urmă prin geamul din spate, fără să-şi schimbe expresia până ce maşina a dispărut după colţ.

Raportul era scris de mână, dar purta ştampila oficială a Security Service şi era datat aprilie 1950, an în care a apărut şi reportajul din *The Guardian*. Dar erau şi altele mai vechi, din 1940 şi 1941, pe când lucra la Centrul de Comunicaţii, de asemenea din 1943 şi 1945. Ba vreo două chiar mai noi, deşi incomplete. Ceea ce însemna că dintr-un motiv sau altul cineva o urmărise îndeaproape pe Emily J. Parker de-a lungul a mai bine de zece ani, practic de când era încă foarte tânără şi până în momentul dispariţiei. Am încremenit.

Când o persoană dispare fără urmă nu există decât trei posibilităţi: unu, că a făcut-o cu bună ştiinţă şi stă ascunsă undeva, ipoteză puţin probabilă, căci mai devreme sau mai târziu tot ar fi fost găsită; doi, că a fost victima unui sechestru, nici asta foarte plauzibil, din aceleaşi motive; trei, că a fost asasinată.

Scrisul era mereu acelaşi: rapid, ascuţit, aplecat. Mă întrebam de ce naiba putea cineva să urmărească într-un mod atât de temeinic o scriitoare practic necunoscută care lucra ca simplă secretară şi nu făcea parte din sferele înalte, nu era “cineva”.

Documentele scanate ajunseseră la mine prin amabilitatea lui Robert Whelan, alt motiv de mirare. Să spunem că nu era tocmai genul de informaţii la care m-aş fi aşteptat din partea unui mediu academic îndeobşte puţin

aplecat către astfel de surprize. De când aflase de venirea mea, profesorul Whelan îmi tot trimitea prin e-mail informaţii şi indicaţii bibliografice, ca să nu mai vorbesc de invitaţia de a-l vizita acasă, în Londra, osteneală pe care niciun conducător spaniol de teză de doctorat nu şi-ar fi dat-o în ruptul capului, statistic vorbind.

Vizita s-a amânat, căci sosirea mea coincidea cu o deplasare a profesorului la Edinburgh, la un congres de istorie. Însă între timp, graţie textelor trimise, mi-am făcut o idee aproximativă despre lumea în care aveam să mă cufund.

Niciodată nu mi-a fost greu să schimb decorul şi să călătoresc în timp – şi n-o spun ca să mă laud. E vorba de o însuşire moştenită.

Străbunicul meu patern era şef de gară la Órdenes şi cunoştea fel de fel de oameni din alte părţi de lume, precum A Fonsagrada, Viana do Castelo sau Zamora. Din câte aflasem, fusese un bărbat chipeş şi aplecat spre visare, care ştia să scrie şi să prindă păstrăvi cu mâna. În plus, avea un foc interior, ceva ardea în el, nimeni n-a putut să-mi explice ce anume. Cred că avea darul transmigraţiei, ceea ce echivalează cu vocaţia de emigrant, dar din alte motive. Îi plăcea să schimbe aerul. Nu era un om cu domiciliu stabil, cel puţin asta pretindeau gurile rele. Într-o zi a plecat în Portugalia cu expresul de Lisabona – oamenii îl numeau “săgeata-de-foc” pentru viteza cu care trecea graniţa – şi nu s-a mai întors. De atunci, nouă, urmaşilor săi, ni s-a zis alde Săgeţile, în onoarea acestei pasiuni pentru depărtări. Făpturi în trecere, cum bine a zis iubitul meu, Alex. Cu un picior aici şi altul aiurea. Iubitori ai distanţelor lungi. Cu o imaginaţie trasată precum şinele de tren.

Familia maică-mii era exact la polul opus. Ţărani tenaci şi înrădăcinaţi obsesiv în pământul lor. În Galicia,

pământul a fost dintotdeauna domeniul matriarhatului. Femei muncitoare, răzbătătoare, cu picioarele bine înfipte pe pământ, precum soră-mea, Bea. Oameni de încredere. Mi le imaginam pe acele prime femei din familia mea – poreclite Căpitănesele – blonde, înalte, mânând căruţa precum pionierele din westernuri, punând mâna pe puşcă şi trăgând prin geam în hoţii de vite.

Un mister până în ziua de azi e cum de două neamuri atât de deosebite au putut coincide genetic. Însă legile lui Mendel sunt de nescrutat.

— Tu crezi în destin? o întrebam pe Bea în timp ce ne făceam lecţiile la masa din bucătărie, aşezate faţă în faţă şi despărţite de doar câţiva centimetri

— însă de abisul de netrecut al geneticii.

— Sigur că nu, Rebeca – răspundea ea, cu părul legat în mod impecabil cu o fundă de culoarea cireşelor –, dar trebuie să învăţăm să-l acceptăm. Nu poţi trăi încercând să opreşti cursul lucrurilor.

Numai că, în sinea mea, credeam că pot. Când eram mică, cel mai mult îmi plăcea ca după şcoală să urc pe bicicletă până la Alto de los Postes cu o felie de pâine unsă cu Nocilla şi să flutur mâna salutând expresul care pleca spre Lisabona. Chemarea sângelui, presupun. În acest sens eram şi eu o Săgeată în toată regula.

Noi, cei care ţinem de ramura asta a familiei ne sugestionăm lesne şi avem suficiente resurse pentru a transforma realitatea înconjurătoare când şi cum vrem. Se înţelege de la sine că iarna londoneză îmi convenea de minune.

Astfel că, după ce îmi pregăteam la bucătărie un *english breakfast* consistent, urcam cu o cană de cafea la mansarda mea şi, pe nesimţite, în câteva clipe, trecutul năvălea şi înaintea ochilor mi se înfăţişa Londra palpitantă din timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

O capitală ameninţată care rezista de una singură în vreme ce toată Europa capitulase sub forţa naziştilor şi care afişa în uşa prăvăliilor lovite de bombe anunţul *Business as usual*, adică un fel de-a zice “Program normal”. Ce oraş!

Ca permis de intrare îmi ajungeau o simplă adresă de e-mail, un raport scanat trimis de conducătorul meu de doctorat sau un abonament la *The Times*. Cu alte cuvinte, nu mă costa nimic să mă strecor prin cablul computerului până la cea mai apropiată gură de metrou şi să ies la suprafaţă pe o stradă învăluită în flăcări.

Pompieri cu căşti de oţel conectează furtunurile la un hidrant şi stropesc clădirile cuprinse de foc în fumăraia generală; o bătrână stă cu capul în mâini pe scările unui conac victorian; şiruri de bărbaţi şi femei cu copii de mână intră în refugii cu pături şi măşti de gaz; arcadele tunelului de la Oxford Circus sunt împodobite cu ramuri de vâsc; un bătrân împinge un cărucior de copil încărcat cu vase; în molozul unei clădiri în ruine lumea ascultă radioul; tinere infirmiere cu halate albastre duc tărgi dintr-un crater enorm din mijlocul Fieldgate Street; un şir de case distruse peste care flutură mândru steagul Regatului Unit; un băiat cu şapcă şi pantaloni scurţi aleargă cu o gâscă în braţe precum o fantomă scăpată din Crăciunul anului 1940. Şi printre toate astea, o femeie foarte tânără, aproape o adolescentă, cu buzele date cu un ruj prea intens pentru vârsta ei, se uită în toate părţile căutând parcă pe cineva, păşind cu greu prin moloz cu frumoşii ei pantofiori cu toc decupaţi în vârf. Cine oare o fi inventat moda asta în cea mai rea iarnă a războiului?!

Aceasta era lumea prin care umblam eu când mă aşezam să lucrez în mansarda mea de veghe cu şosete de casă groase, de lână, şi într-o canadiană matlasată cu glugă pentru că doamna Bartholomew era în război deschis cu

compania de electricitate. A face economie la căldură nu reprezenta pentru ea o chestiune economică, ci una de principiu. Aici îmi amintea de căpitănesele din familia mea, care au purtat mereu o cruciadă împotriva luminii aprinse în toiul nopţii din cauza unui vechi litigiu ţărănesc cu contesa de Fenosa, care era principala proprietară a Forţelor Electrice din Nord-Vest, Societate Anonimă.

— Ce-i cu lumina asta? bombănea bunica în timp ce-şi făcea rondul nocturn îndreptat împotriva Marelui Capital. Bea şi cu mine ne învăţaserăm să citim pe furiş la lumina unei lanterne pitite sub cearşafuri, exact ca nişte agente infiltrate.

Nu că doamna Bartholomew ar fi oprit căldura din zgârcenie, dar o bătălie e o bătălie, trebuia s-o înţeleg. A mă plânge de frig înaintea unei venerabile senioare antisistem era total lipsit de sens. Era preferabil să mă obişnuiesc cu această Laponie domestică, treabă nu lipsită de culminaţie epică.

Atmosfera vibra uşor în geamuri ca un fel de portativ asupra nopţii. Tic-tic-tic... Făcea parte din mister. Eu încercam să mă concentrez. Să-mi ascut auzul. Să solfegiez. Încă nu ştiam ce căutam în viaţa lui Emily J. Parker, ştiam doar că era ceva fundamental. Ceva ce mă privea personal. Ce avea de-a face cu propria existenţă, cu tot felul de lucruri care se întâmplă în raza ta de acţiune, cum ar fi frigul, pişcoturile sau lecturile care ajung să fie o parte din viaţa ta.

Presupun că vedeam în ea un exemplu de femeie angajată în epoca ei, în stare să se sacrifice pentru ceilalţi, cineva care nu dădea bir cu fugiţii la prima schimbare, precum păsările migratoare. De mică am încercat – inutil – să-mi modelez caracterul ridicând prea sus ştacheta, mă tem.

Dar, mai presus de orice, cred că ceva în mine se revolta

împotriva faptului că viaţa şi opera lui Emily J. Parker erau date uitării. Dintotdeauna mi-au produs o adâncă melancolie lucrurile care dispar pur şi simplu: un penar albastru cu toate creioanele şi echer, pe care l-am uitat în sala de desen şi dus a fost; cartea pe care am învăţat să citesc şi pe care am uitat-o pe o bancă din parc în ploaie; muzicuţa dăruită de bunicul şi care precis că trebuia să se afle în torpedoul maşinii, dar nu era; o scriitoare împinsă în afara istoriei la întretăierea a două străzi şi dată uitării...

În fond, cele mai adânci motivaţii sunt absurde. Mansarda în care lumina ardea până aproape în zori avea ceva de birou de obiecte pierdute, de fisură cu lumea. Iar eu încercam să mă descurc pe cât posibil, întrebându-mă despre deosebirile între personajele de caracter şi cele de destin, între stilul direct şi cel indirect, realitate şi ficţiune. Viaţă şi literatură.

Capitolul IV

Există scriitori din născare şi scriitori de nevoie. Marcel Proust, de pildă, era din prima categorie: un tip care începe să-şi ţeasă o crisalidă în cap pentru că mama lui nu i-a dat sărutarea de noapte bună, ştiţi voi. În schimb, Emily J.

Parker face parte din cea de-a doua. Pentru ea, a trăi şi a scrie erau două feţe ale aceleiaşi monede. Depindea doar de care parte se situa. Realitatea era inexplicabilă, imperfectă, periculoasă sau greu de manevrat, ea încerca să o organizeze ca să-i dea o ordine. Adică un sens al secvenţei. Şi asta o liniştea.

Nici măcar nu dispunea de o cameră a ei – cerinţa ridicată de Virginia Woolf pentru ca o femeie să poată scrie beneficiind de nişte condiţii minime.

Emily scria pe masa din bucătărie, după cum povesteşte într-o pagină autobiografică din *Quite at Home in the Night*, iar când cineva intra cu laptele sau cu un coş cu legume, făcea loc şi-şi ascundea caietul sub şorţ, de parcă ar fi făcut ceva reprobabil. Pentru ea scrisul era unul tăcut, de supravieţuire.

Poate că i se trăgea din familie. Tatăl ei ţinuse pe front un jurnal care-l ajutase să suporte condiţiile dure din tranşee. Apoi, când războiul s-a terminat, s-a refugiat în natură. După propriile mărturisiri, singura amintire pe care o păstra de la cel care o zămislise era că un domn înalt cu o plasă de prins fluturi o dusese într-o zi să vadă vizuina vulpii. Precis că e vorba de o amintire falsă, căci era prea mică pentru a-şi aduce aminte. Mai curând, scena aceasta i-a pătruns în memorie ulterior, după ce o tot auzise povestită ca parte a mitologiei domestice. Fiecare familie are felul ei de a face istorie. Oricum, i s-a părut destul de importantă ca s-o includă în roman.

Maiorul Parker cunoştea numele tuturor arbuştilor şi plantelor din câmpia engleză – la fel cum Ulise îşi amintea de toţi copacii pe care tatăl lui îi arătase, numindu-i, în livada din Itaca – şi avea motiv să creadă că asta făcea parte indisolubilă din patrimoniul familial. După ce se născuse Emily, familia se mutase la Brighton, unde clima era mai blândă. Într-o zi, simţind probabil că nu-i mai rămânea mult timp, şi-a luat fiica într-o excursie mai lungă. Au mers o bună bucată de drum printr-o văioagă plină de arbuşti. Terenul era neregulat, presărat cu gropi adânci care apăreau pe neaşteptate, drept care şi-a purtat copila în braţe. La un moment dat a lăsat-o jos şi s-a uitat după un fluture-zebră, una dintre speciile de lepidoptere cel mai greu de găsit în Marea Britanie. Când s-a întors, n-a mai văzut fetiţa. Trebuie să fi tras o sperietură soră cu moartea, pentru că pădurile din Downs sunt un adevărat

labirint plin de pericole. Într-un târziu, a găsit-o. Adormise între nişte arbuşti, ruptă de oboseală. Şi îşi alesese un locşor confortabil, cu iarbă netezită care forma un culcuş moale şi cald încă. Atunci a ridicat capul şi a văzut animalul, un superb vulpoi roşcat care îi privea impasibil. Pesemne că s-a simţit cumva înrudită cu el din cauza culorii părului.Vulpoiul stătea acolo, ciudat de nemişcat printre arbuşti, precum o santinelă.

Când au ajuns acasă, primul lucru pe care l-au întrebat mătuşile a fost dacă fata văzuse vulpea.

— A văzut-o, a spus maiorul, cred că a văzut-o.

— Lăudat fie Domnul! au exclamat femeile.

În unele ţări, vulpea nu prea are faimă bună, e considerată simbolul trădării sau al vicleniei, ba chiar e piază rea. În Galicia, de pildă, nici nu i se spune pe nume, ţăranii foarte superstiţioşi îi zic “aia”. Dar asta nu ţine la englezi – se ştie că ei conduc pe partea cealaltă.

Nu ştiu ce semnificaţie dădea Emily J. Parker acestei poveşti, nici dacă a simţit frica pe care o simt copiii pierduţi, însă întâmplarea apare în acelaşi capitol în care îşi povesteşte experienţa din staţia de metrou Picadilly din 25 decembrie 1940, ceea ce te poate face să crezi că ambele episoade au fost croite după acelaşi tipar.

În ziua aceea, înaltul comandament britanic se temea de cel mai dur atac al aviaţiei germane, un fel de cadou-surpriză de Crăciun. Riscul era maxim şi toată populaţia fusese alertată. Peroanele metroului erau ticsite de familii cu coşuri de picnic şi căciuli de Moş, aşezate în jurul păturilor cadrilate. Ea ducea sacoşa de la Harrods cu cadourile pe care i le făcuseră colegele de birou: un săpun de lavandă într-un săculeţ cusut de mână, o primă ediţie broşată şi destul de hărtănită a cărţii de poeme *The Waste Land*, opera de frunte a lui T.S. Eliot, şi o micuţă *red fox* din pluş. Contrar oricărei superstiţii, vulpiţa-mascotă a fost

o amuletă aducătoare de noroc. Din fericire, în noaptea aceea sirenele nu au sunat.

E una dintre scenele mele favorite pentru că şi eu mi-am petrecut copilăria rurală cu cai sălbatici etc. şi credeam că înţeleg sufletul autoarei. În vacanţa de vară, ai mei ne lăsau pe Bea şi pe mine la ţară în grija bunicii Lola, care-şi exercita funcţia de conducere cu papucul. Pentru noi acolo era frontiera, lumea primordială şi sălbatică. Terra incognita. Acolo mă visam personaj de caracter şi, în pijama, omoram bivoli cât era ziua de lungă. Pentru noi, fete de la oraş, satul era o aventură, mai ales dacă se întâmpla ceva ieşit din comun, ca de exemplu să mă ciugulească o găină, ceva de groază. Atunci s-a văzut limpede că n-aveam să fiu nici pe departe vreo Ioana d'Arc.

Pe atunci Bea citea cu fervoare cărţi de genul *Marile eroine şi copilăriile lor*. Eu preferam *Peter Pan*, însă nici nu admiteam să fiu considerată laşă. În viaţă, mai devreme sau mai târziu, cu toţii trebuie să ne întâlnim cu lupul. Eu am făcut-o la şapte ani cu un cioban din Aguas Santas pe nume Balbino de Josefa, nu tocmai întreg la cap. O rupea la fugă ţipând pe câmp fără motiv.

Într-o zi, s-a oprit în faţa unui pâlc de arbuşti ca lovit de trăsnet, a îngenuncheat şi s-a pornit să scurme pământul cu frenezie, repetând "Aici e, aici e!"

Mi-am vârât şi eu nasul, cam speriată dar încercând să mă ţin tare, şi am văzut deodată cu ochii mei un mister al naturii care te lasă cu gura căscată: patru pui de lup abia născuţi, nişte puiuţi care încă nu se ţineau pe labele din spate şi se târau pe iarbă.

A fost pentru mine botezul focului, aşa cum probabil fusese pentru Emily Parker să adoarmă în vizuina vulpii. Ţin minte că am rămas mută. Prin minte mi-a trecut un gând ciudat despre temporalitate, pe care evident că eram prea mică pentru a o pricepe. Terenul era în pantă şi

forma un unghi bizar cu verdele păşunilor. M-a luat ameţeala, ca şi cum m-aş fi aplecat asupra unui abis. Nici nu mi-a păsat că lupoaica putea fi pe aproape, nu mi-a fost frică deloc, dimpotrivă. Mă simţeam făcând parte din toate acestea – cărarea, râul, norii, puii de lup… —, senzaţie pe care aveam s-o înţeleg cum se cuvine când aveam să fiu mare. O senzaţie nouă pentru mine, care n-am avut niciodată aplecare către sentimentele mistice. Şi m-am mai gândit la ceva: să scriu cât mai repede în caieţelul meu aceste secrete ca să nu le uit când, în sfârşit, aveam să ating uzul raţiunii. Pe drumul de întoarcere am auzit paşii unui animal în desiş. Am coborât atât de iute panta, încât mi-am zis că picioarele ni se vor transforma în roţi, ca în desenele animate. Când am ajuns la izvorul Antas am zărit licărind la doar câţiva metri o pereche de ochi ca jarul. Atunci, continuând să mă ţină de mână, Balbino de Josefa a slobozit un *aturuxo* gutural care s-o fi auzit până la Pontevedra. Prin astfel de strigăte îndreptate în cele patru puncte cardinale comunică între ei păstorii galicieni în caz de pericol de moarte sau când e cazul să se împărtăşească. Ne-a salvat *in extremis* un jeep al Gărzii Civile pe drumul care ducea la Coto. Balbino şi-a recăpătat glasul abia după câteva săptămâni, în schimb, după cum mă asigură maică-mea, eu am ajuns acasă bucuroasă şi fluierând, de parcă m-aş fi întors de la o serbare câmpenească.

Nu mă speriau lupii, dar mi-era frică de găini. Cam aşa mi se putea defini personalitatea.

Toate astea se leagă de fascinaţia pe care mi-o trezea scriitoarea engleză pe care începeam să o consider ca pe un suflet geamăn; fireşte, păstrând proporţiile.

A pătrunde în lumea lui Emily J. Parker era pentru mine un fel de a bate la uşa casei în care m-am născut. Căci asta cred că însemna să-i citesc scrierile: să revin undeva. Cuvintele scoteau scântei, aveau electricitate, precum

rugurile, stâlpii de lumină sau anumite animale noaptea. Nu numai că-mi aprindeau imaginaţia, dar îmi trezeau un mecanism obsesiv de a căuta indicii, de a găsi cărarea presărată cu firimituri de pâine pe care autoarea o marca în textele ei cu urmele pe care le lasă dragostea adevărată sau altă catastrofă de acelaşi soi. Câteodată, destul de rar, lectura îţi oferă o astfel de recunoaştere.

E vorba de ceva aproape invizibil, iraţional şi instinctiv. De o săgetare de care nu scapi uşor.

Cuprinsă de acest fel de entuziasm mă aşezam eu înaintea calculatorului, convinsă că adunam material pentru o teză care avea să schimbe istoria literaturii. Nimeni nu mă poate acuza de lipsă de optimism nici chiar în condiţiile cele mai adverse – iar acelea chiar erau.

Termometrul nu trecea peste patru grade cu minus. Doamna Bartholomew susţinea că era cea mai rece iarnă după cea din 1956, dată pe care nici nu mă gândeam s-o pun sub semnul întrebării. Mă dureau articulaţiile, nu-mi mai simţeam degetele de la picioare. Timothy Gordon mai avea puţin şi făcea ţurţuri la mustăţi, însă stăpână-sa, imperturbabilă, pornea căldura doar între şase şi opt seara. În acele condiţii extreme am făcut prima recunoaştere prin cartier.

Notting Hill face parte dintre acele locuri unde în doar o jumătate de oră ai impresia că ai făcut de două ori înconjurul lumii şi ai cunoscut viaţa toată.

Te poţi întâlni într-o dimineaţă cu o căpetenie a gherilei cecene şi cumpăra pâine de la un prinţ al deşertului, sunt şanse să faci loc unui rastafarian din Indiile de Vest britanice cu căştile pe urechi şi să te ciocneşti cu o gaşcă de adolescenţi magrebieni puşi pe scandal, ori să admiri acoperământul de pe capul unei femei din Djibouti, să spui bună dimineaţa unei frumuseţi caraibiene şi să vorbeşti despre vreme cu două simpatice mămăiţe bengaleze, ba

chiar, din când în când, poţi da cu ochii de un londonez blonziu şi parcă rătăcit. Şi nu era deloc imposibil să mă întâlnesc faţă în faţă cu însuşi Martin Amis, şi să vezi atunci.

Aspectul străzilor şi al munţilor de nea de la marginea trotuarelor indica faptul că maşinile de curăţat zăpada lucrau de o vreme fără oprire. Mi-am zis că, dacă voiam să supravieţuiesc glaciaţiunii, trebuia să mă echipez corespunzător. Drept care mi-am cumpărat de la magazinele Whiteleys mai multe perechi de şosete de lână, nişte cizme impermeabile Hunter până la genunchi, nişte *leggings* groşi de purtat pe sub pantaloni, un cardigan englezesc încântător, albastru de Prusia cu buzunare mari, de care mi-e dor şi acum, şi un hanorac matlasat. Astfel echipată, plus o căciulă cu motive de Crăciun pe margini, asortată cu mănuşile şi fularul, am făcut o incursiune la supermarketul ASDA, care era la doar trei sute de metri de casă. Mi-am burduşit plasele cu produse de bază: spaghete, bacon afumat, ouă, pate, lapte, cereale, cafea şi pâine.

Acasă, în bucătărie, mi-am amintit că nu luasem gel de duş şi brânză tartinabilă. Afară se întuneca, gerul aşternea cristale de gheaţă pe partea exterioară a geamului. Era luni.

Capitolul V

Uneori mă cuprindea descurajarea. Îmi era dor de Alex, care de două săptămâni nu catadicsise să dea niciun semn de viaţă. V-am spus deja că era din Lugo, iar pe meleagurile acelea înalte oamenii nu-şi prea schimbă părerea. Nu-l învinuiam. Nici eu nu pricepeam pe de-a-ntregul ce făceam la Londra acompaniată doar de un motan şi încercând să descopăr ce se petrecuse cu o fostă

promisiune a literaturii de care nu-şi mai amintea nimeni, în loc să mă pregătesc ca lumea pentru concursul de funcţionar de stat. Tot ce-mi propuneam prezenta pesemne şi aspectul acela de pahar pe jumătate gol. Avea dreptate Bea, era o pierdere de timp.

În plus, Londra nu era un oraş tocmai real, ceea ce-mi sporea confuzia. De pildă, nici gând să găseşti mercerii de unde poţi cumpăra elastic, andrele sau babeţici pentru bebeluşi. Asta se întâmplă când îţi părăseşti locul, presupun.

Şi începea să-mi fie dor de lucruri pe care înainte le detestam: clopotele, atmosfera provincială, sărbătorile religioase. Îmi aminteam întruna de Biblioteca Axel Casal, de unde am contemplat o dată o furtună atlantică atât de violentă, c-ai fi zis că era făcută pe computer, cu fulgere verzi orbitoare, sclipiri argintii şi nori concentrici negri ca smoala. În spatele meu, o voce cu accent de Radio Lugo şi vocale închise a avut efectul prăbuşirii unui cablu de înaltă tensiune.

— Nu-i rău deloc, a glăsuit vocea.

Mi s-a părut o sentinţă fermă, deşi prea blândă pentru fenomenul meteorologic şi crepuscular unic la care asistam. Îmi place să-mi reamintesc acel moment. Universul încremenit şi noi doi acolo, sub geamurile mari de la etajul al doilea al bibliotecii, subjugaţi de electricitate, dar prefăcându-ne că nu era chiar ceva atât de grozav.

Îndeobşte, astfel de stări melancolice dispăreau după a doua cafea.

Respiram adânc şi gata.

Trecusem pe curat tot materialul şi îl aveam perfect organizat în dosare de diferite culori achiziţionate în incursiunile mele prin magazinele Whiteleys.

Cel roşu era destinat aspectelor biografice ale

scriitoarei, cel galben era pentru chestiunile pur literare, cel albastru pentru contextul istoric. Ca să am o idee clară asupra paşilor de făcut, am prins pe panoul de plută o schemă structurată ca un arbore genealogic, aşa cum procedează echipele de investigaţie ale poliţiei, pe care încercuiam cu markerul întrebările esenţiale.

Dispozitivul detectivistic era completat de două dosare cu fotocopiile rapoartelor şi alte notiţe aranjate cronologic. Printasem la un internet-cafe pakistanez de pe Talbot Road toate fişierele de pe pendrive, inclusiv ultimul pe care mi-l trimisese Whelan. Nu încetau să mă surprindă toate informaţiile pe care mi le trimitea conducătorul meu de teză. Ultima consta în formularul pe care Emily J. Parker îl completase de mână în ziua în care începuse să lucreze la baza de comunicaţii de la Bletchley Park, pe 16 septembrie 1940.

Nici măcar nu împlinise optsprezece ani.

Toată lumea ştia că sub numele de War Office se ascundea de fapt serviciul de spionaj. În calitatea mea de cercetătoare într-ale istoriei începeam să fantazez pe marginea posibilităţii ca adevăratul motiv al dispariţiei scriitoarei să fi avut de-a face cu munca ei la acea bază.

Ideea era un pic trăsnită şi inconsistentă, dar se potrivea perfect cu viziunea mea romantică asupra lumii spionilor. Nu uitaţi că mi-am petrecut adolescenţa visându-mă – inutil – Mata Hari. Posibilitatea ca autoarea cărţii *Quite at Home in the Night* să fi fost, în afară de o demnă candidată la Premiul Nobel pentru literatură, şi o agentă britanică secretă mă captiva.

Am adunat toate informaţiile posibile despre Bletchley Park, am căutat cărţi, articole şi publicaţii pe acest subiect, completând dosarul cu interesanta mărturie pe care Robert Whelan mi-a trimis-o asupra genului de muncă ce se făcea acolo.

Bletchley Park nu a fost doar cartierul general al spionajului Aliaţilor, ci şi secretul de război cel mai bine păstrat de guvernul britanic.

În primul rând, nimeni nu se referea la acel loc spunându-i pe nume, ziceau BP sau “Parcul”. Era un conac victorian situat în plină câmp, la vreo nouăzeci de kilometri nord de Londra. Acolo vieţuiau o mână de criptografi, specialişti recrutaţi dintre creierele cele mai de seamă de la Cambridge. Scopul lor era să descifreze sistemul inextricabil de coduri secrete pe care Germania le utiliza în comunicaţiile ei militare, mai ales mesajele către submarinele care operau în Atlanticul de Nord.

Lucrau în ture şi contracronometru, erau foarte tineri şi un pic excentrici, purtau şepci de şeviot, jachete cu cotiere şi şosete găurite, dormeau puţin, fumau mult, mâncau prost din cauza raţionalizării hranei pe timp de război, beau bere la pubul din sat, glumeau între ei, iar în zilele libere plecau în excursie pe bicicletă dând uneori peste trecători, însă erau singura speranţă.

Restul personalului, în special femei, se ocupa cu transcrierea mesajelor interceptate şi stătea în gazdă în satele din jur. Şi ei, şi localnicii erau sub efectul Legii Secretului Oficial, le era interzis sub ameninţarea pedepsei capitale să vorbească despre asta. Cu oricine. În 1945, lucrau acolo în jur de zece mii de suflete.

Emily Jane Parker era una dintre acele tinere în fustă de tweed care-şi petreceau ziua căutând modele sau anomalii între milioanele de linii de cod.

O albinuţă muncitoare şi neimportantă în mijlocul unui stup.

Germanii aveau o maşină diabolică de criptat mesaje numită Enigma, care nu cântărea mai mult de douăsprezece kilograme şi putea fi dusă oriunde, ca o maşină de scris. O fabricase Telefunken pentru serviciile

secrete ale lui Hitler. Trei role şi o grămadă de clape. Apăsai o literă şi se lumina alta, care era cea corectă. Prin acest sistem trimiteau un text absolut de neînţeles, transmiteau drăcia asta prin Morse, iar receptorul putea citi mesajul original.

Pentru spionajul britanic descifrarea sistemului de coduri era ceva mai greu decât găsirea unui ac în carul cu fân. Existau o sută cincizeci de trilioane de combinaţii diferite. Fireşte, până la urmă l-au găsit.

Hitler ar fi fost năucit dacă ar fi aflat că un tip slăbănog, bâlbâit, homosexual şi autist de vreo douăzeci şi şase de ani, pe nume Alan Turing, avea să-i scoată la lumină cel mai preţios secret.

Dacă germanii ar fi bănuit măcar că aliaţii reuşiseră să le spargă codul Enigma la Bletchley Park şi că, prin urmare, aveau acces la comunicaţiile lor ultrasecrete, Marea Britanie şi-ar fi pierdut avantajul şi, în cazul acesta, nu se ştie cine ar fi câştigat războiul. Asta e genul de lucruri care mă fascinează în istorie.

Sunt oameni pe care trecutul nu-i interesează defel. Nici prin gând nu le trece să lege faptele istorice de persoane în carne şi oase, oameni care se îndrăgostesc, merg cu autobuzul, se duc la dentist. Tare plicticoasă trebuie să fie viaţa celor care nu au decât prezent.

Pe mine m-a pasionat dintotdeauna să scotocesc prin ce s-a petrecut în trecut, numai că oamenilor în vârstă trebuie să le scoţi uneori cuvintele cu cleştele. La mine în familie domneau, în privinţa anumitor lucruri, cam aceleaşi reguli ale tăcerii ca la Bletchley Park. De pildă, era cazul străunchiului meu José, care plecase de acasă ca să lupte de partea Republicii.

Asta o ştia toată lumea şi ai mei chiar se făleau. Ce nu se spunea era că omul îşi părăsise nevasta şi fiul pentru o luptătoare cu ochii negri pe nume María Reinante. Eu am

aflat de la vecini.

Însă povestea pe care-mi plăcea cel mai mult s-o ascult în lungile veri cu cai sălbatici era cea a bunicului meu Francisco, căruia i se zicea Englezu'. Eu l-am cunoscut ca pe un om tăcut, care citea ziarul şi repara ceasuri. Dar fusese un copil al războiului. Avea doar patru ani când lui Franco i s-a năzărit să umple ţara de cruci şi cenuşă. O femeie din Pontevedra care avea un frate angajat la Altos Hornos i-a atârnat de gât un carton cu datele personale şi l-a dus cu autobuzul la Bilbao. Acolo erau şi alţi copii care plângeau. Comitetul republican de evacuare avea legături peste tot şi funcţiona ca un serviciu poştal special, mut, umanitar, transoceanic. În ţările cu emigraţie oamenii sunt obişnuiţi s-o şteargă urgent dintr-un motiv sau altul – se învaţă să fie departe în mod natural, aşa cum înveţi să te caţeri în copaci. Dar acest mod de a trimite nişte copii a fost cam dur. I-au suit pe un vapor şi după trei zile bunicul meu debarca în Marea Britanie precum un amiral, cu o valijoară de carton în care avea două schimburi curate şi un titirez din lemn de cimişir.

În Anglia a învăţat să citească şi să scrie – dar în engleză. A fost dus la un cămin al Armatei Salvării cu tavane înalte şi paturi perfect aliniate, unde mirosea a leşie. Nu prea vorbea de această perioadă pentru că suferise de singurătate, deşi cântau colinde. Englezii nu l-au tratat nici bine, nici rău, după cum le era felul. Numai că într-o noapte, la Londra, a venit la el o zână.

Asta n-am inventat-o eu, există dovezi. Zâna purta uniformă de voluntară, a venit la pătuţul lui şi i-a lăsat sub pernă un avionaş de tablă, care se păstrează şi acum în familie pe post de relicvă. Stă la mine în bibliotecă, la loc de cinste, cu aripile lui roşii şi emblema RAF. Bunicul nu mai ţine minte vorbele magice pe care i le-a şoptit la ureche zâna, dar n-a uitat că era foarte tânără şi avea la

gât un lănţişor de argint cu o floare care se legăna într-o parte şi în alta ca un pendul. Înainte de a pleca pe unde venise, zâna l-a sărutat pe frunte, lăsându-i o urmă de ruj. Bunicul nu era un tip sentimental, departe de el aşa ceva, dar sărutul acela nu l-a uitat nicicând.

Mi-l amintesc fumând ţigări pe care le făcea singur, fără să scoată un cuvânt. Lucru de înţeles, având în vedere că se însurase cu bunică-mea Lola.

Ea era cu vorbele în casa lor. A trăit o sută doi ani, iar de la nouăzeci, când şi-a rupt şoldul, a continuat să guverneze lumea din pat, dând ordine categorice şi precise: să se macine grâul, să se pună năutul la muiat, să se ţină contabilitatea – că doar de-asta era căpităneasă. Ce femeie!

În viaţa fiecărei familii putem găsi o sută cincizeci de trilioane de posibilităţi diferite, o adevărată babilonie precum cea pe care Emily J. Paker încerca să o descifreze la serviciu, când înaintea ei s-a deschis alt gen de cercetare. Un mister mai mare decât orice ecuaţie matematică. Nu m-am împăcat niciodată cu matematica. Într-a opta, profesorul a declarat în faţa clasei:

— Rebeca Aldán, mai uşor va trece o cămilă prin urechile acului decât vei lua dumneata examenul la matematică.

Atât de tare m-a umilit acea sentinţă capitală, că până la urmă am luat examenul cu brio. Numai că acasă nimeni nu a fost impresionat, au spus că o făcusem din orgoliu, nu ca Bea, care primea calificative maxime la toate materiile, fără motive ascunse. Meritul era al ei, fireşte.

Capitolul VI

Bloomsbury e inima Londrei, şi n-o spun în sens sentimental, ci literar, ceea ce e mai rău. Am crezut mereu

că pentru englezi nu există nici sentimentalism, nici adevăruri cu majusculă, cu excepţia celor pe care le-au scris poeţii lor. Acest cartier situat în centrul Londrei are pesemne ceva care a atras secole la rând atâtea personalităţi deosebite. Charles Dickens a scris *Oliver Twist* într-o căsuţă lipită de spatele alteia de pe Doughty Street. Locul a atras-o şi pe Virginia Woolf împreună cu rafinatul ei cerc de artişti care au reinventat romanul secolului XX, aşa cum scrie în toate manualele de literatură. Şi să nu uităm că poetul Dylan Thomas frecventa o cârciumioară din zonă. Tot aici e University of London. Nu departe se găsesc British Library şi British Museum, ceea ce înseamnă că aici a fost formulată teoria evoluţiei speciilor a lui Charles Darwin. Când o iei în jos pe lanţul evolutiv şi habar nu ai unde te opreşti.

Nu e de mirare deci că mă plimbam în acest teritoriu cu paşi de melc. Atâta geniu pe metru pătrat impune respect. Nu mă plângeam, în fond de asta venisem la Londra, pentru că era patria literaturii.

În fine, sosise clipa să-mi cunosc conducătorul de teză. O dată în plus mizam toate cărţile pe un tip pe care nu-l văzusem în viaţa mea, dar în care-mi pusesem toate speranţele. Soră-mea pretinde că stilul ăsta îmi reuşeşte în viaţă. Am coborât la staţia de metrou Russell Square. În ultimele zile zăpada devenise cenuşie şi alunecoasă. Lumea mergea grăbită, parcă zoreau toţi să ajungă la o şedinţă a Foreign Office, la o licitaţie de bonuri de tezaur sau cam aşa ceva. În schimb, eu mă îndreptam spre o lume îndepărtată şi incertă, de vieţi măturate de vântul istoriei. Am rătăcit un pic prin ploaie, zgribulită în hanoracul meu, cu gluga înfundată pe cap şi mâinile în buzunare. Să spunem că starea mea de spirit era oscilantă, între euforie şi disperare. Mi se întâmplă des când stabilesc o întâlnire, chiar şi cu dentistul. Doar că acum erau mult mai multe în

joc.

Am trecut prin faţa Hotelului Russell, cel mai bun hotel victorian rămas la Londra, o clădire superbă de culoare roşu-teracotă. T.S. Eliot a lucrat mulţi ani în colţul dinspre apus al pieţei, acolo unde se aflau birourile Editurii Faber&Faber. Am luat-o pe strada care înconjoară British Museum cu magazinele de antichităţi luminate în plină zi precum farurile în mijlocul furtunilor. Am lăsat în urmă biserica Saint George, unde s-a ţinut un serviciu funerar pentru Emily Davison, faimoasa sufragetă care a murit călcată de un cal al regelui în timpul Derby-ului din 1913. Am traversat parcul cu copaci ninşi. Cu zăpada se întâmplă la fel ca şi cu visele, este albă când cade, dar când atinge pământul e cenuşie. Am mai mers un pic şi am cotit la stânga, acum eram în Bedford Place. Robert Whelan locuia la numărul 15, o casă georgiană tipică: uşa vopsită în roşu, o arcadă şi treptele de la intrare.

A ieşit chiar el să-mi deschidă. Era exact cum mi-l imaginasem, un englez cu oase lungi şi păr alb şi bogat, uşor ondulat, ca un capitel ionic. Era surprinzător de viguros şi agil pentru vârsta sa. Purta nişte pantaloni închişi la culoare, o cămaşă albă impecabilă şi o jachetă amplă de lână verde-muşchi cu cotiere. Un exemplar clasic de erudit dintr-o specie distinsă şi exclusiv britanică.

Avusesem noroc cu el. Cu toate că nu-mi putea conduce teza în mod oficial, pentru că ieşise la pensie, se ocupase cu amabilitate de toate demersurile pentru a o putea face: o prerogativă exclusivă pe care o au profesorii emeriţi.

— Bine aţi venit, domnişoară Aldán, m-a salutat el. E o plăcere să vă cunosc personal. Sper că aţi primit toată documentaţia pe care v-am trimis-o prin e-mail.

— Sigur, mulţumesc foarte mult, i-am strâns eu mâna cu căldură.

— Dar intraţi, nu staţi în uşă, e frig ca dracu’. V-o

prezint pe doamna Griffin, cea care se ocupă cu menţinerea ordinii la bord.

— Îmi pare bine, am spus.

Am primit un surâs afabil de la femeia scundă, dreaptă şi cu aspect sănătos de vreo şaizeci de ani. Mi-a luat rapid hanoracul şi l-a agăţat în cuierul de la intrare.

— Am dus ceaiul sus în birou, sper că sunteţi de acord, *professor*.

— Mulţumesc, Rose, acolo vom sta mai comod.

Am avut impresia că între cei doi exista o tacită şi discretă relaţie de complicitate bazată pe a nu-l deranja prea mult pe celălalt, ceea ce explică de ce în Marea Britanie serviciul domestic a funcţionat dintotdeauna mai bine decât orice căsnicie.

L-am urmat pe scări până la o încăpere spaţioasă cu pereţii acoperiţi de sus până jos de rafturi cu cărţi. Biroul era dominat de o masă de stejar într-o nuanţă întunecată, cu un fotoliu de piele pivotant de pe care cuprindeai cu privirea toată camera. Lângă fereastra ce dădea spre grădina din spate, o canapea cu două fotolii în jurul unei măsuţe pe care doamna Griffin aşezase pe faţa de masă albă de in tava cu serviciul de ceai. Mi-a venit imediat în minte fraza lui Emily J. Parker despre capul ei servit pe tavă.

Pe drum fusesem sigură că prima noastră discuţie despre scriitoare avea să se învârtă în jurul chestiunilor literare: psihologia de bază, introducerea imaginilor poetice în naraţiunile ei, construcţia personajelor, chestii de genul acesta. Numai că până la urmă discuţia a luat-o pe alte făgaşuri.

— Luaţi loc unde vreţi, vă rog, de când a murit soţia mea stau mai mult aici, m-a invitat el să mă aşez cu un gest. Hm, nu credeam că sunteţi atât de tânără, a spus după o pauză.

— Nu sunt chiar atât de tânără, am protestat eu.

— Mă rog, scuze. La vârsta mea, în afară de ruinele Acropolei, totul mi se pare uluitor de tânăr, a glumit. Ei, şi cum merge treaba?

— Până acum abia am ordonat cât de cât materialul, deşi vă mărturisesc că nu prea ştiu unde se potrivesc documentele pe care mi le-aţi trimis…

— Nu e uşor să pui în ordine materialul unei vieţi întregi. Chiar dacă e vorba de o viaţă atât de… scurtă sau precipitată, a nuanţat el privind mecanic spre coroana copacului care atingea geamurile. Uneori, cu cât ştim mai multe despre cineva, cu atât mai puţin îl înţelegem, ne pierdem obiectivitatea. Cel puţin aşa păţesc tot mai des… Avea o privire caldă şi deschisă, din acelea care îl fac pe interlocutor să se simtă băgat în seamă. Nu ştii niciodată la ce să te aştepţi de la viaţa celorlalţi, nici măcar de la propria viaţă. Prea multe evenimente şi prea disparate, lipsite de un fir logic care să le lege. E greu să ai imaginea de ansamblu… Vorbea pe un ton de aducere aminte, învăluitor, de parcă s-ar fi învârtit în cerc; a făcut o pauză, şi-a plecat privirile, cufundat în gânduri: Ca să nu mai vorbesc de elementele pe care nu le cunoaştem şi care rămân ascunse celorlalţi ca în unghiul mort al oglinzii retrovizoare. Dacă te gândeşti bine, orice viaţă, oricât de neînsemnată ar părea, e plină de astfel de zone de umbră… A sorbit din ceai, a lăsat cu grijă ceaşca pe farfurioară: E de-a dreptul emoţionantă strădania omenească de-a lungul secolelor de a conferi un sens narativ acolo unde nu e. Un efort inutil, dar poate tocmai de aceea extraordinar, nu credeţi?

Nu ştiu cum m-am uitat la el, poate dându-i dreptate, poate nu, poate foarte curioasă, cert e că privirea mea i-a plăcut. Mi-a zâmbit cu familiaritate, ca unei fiice sau unei nepoate (dacă le avea) şi a continuat:

— Foarte puţini scriitori au depus atâta efort ca Emily Parker pentru a găsi un sens epocii în care le-a fost dat să trăiască… Pronunţându-i numele,Whelan a căzut din nou pe gânduri, de parcă ar fi plecat un pic; pe chip i se perindau expresii multiplu nuanţate: Fac pariu că încă nu aţi văzut nicio fotografie a ei, a reluat apoi cu un glas ferm.

S-a ridicat sprijinindu-se de braţele fotoliului şi a mers cu paşi mari la birou. A revenit ducând o fotografie înrămată:

— Iat-o!

Părea mai curând o actriţă de cinema decât o scriitoare, aducea într-un fel cu Greta Garbo sau cu Ingrid Bergman – la acest gen de frumuseţe mă refer.

Pometţi înalţi, nas drept, părul, adunat pe ceafă şi care îi dădea un aer misterios şi sofisticat, era de nuanţa mahonului. Sprâncenele, ca două accente circumflexe fine şi bine separate. Nu purta bijuterii – doar un lănţişor la gât terminat cu o camee de fildeş. O camelie, poate un trandafir.

— Prin urmare, aţi cunoscut-o? am întrebat eu absolut uluită. Căci de câte ori mă gândeam la Robert Whelan în calitatea lui de conducător de teză nici prin cap nu-mi trecea că ar fi putut să o cunoască personal pe Emily J. Parker sau chiar să fi împărtăşit cu ea evenimente istorice, nici că vreunul dintre protagonişti mai putea fi în viaţă, de parcă orice trecut ar fi fost ceva de foarte de mult; era vorba abia de şaizeci de ani. V-am spus mai devreme că ideile mele despre timp sunt confuze.

Perplexitatea mea l-a făcut pe Whelan să pufnească în râs.

— Cred şi eu că am cunoscut-o! a reluat el bine dispus şi cu chef de vorbă, cu un zâmbet de plăcere în colţul gurii, aşa cum fac oamenii în vârstă când îşi amintesc întâmplări din tinereţe. Am cunoscut-o în septembrie 1940, avea doar

şaptesprezece ani. Era o copilă roşcată, cu faţa albă şi părul prea creţ.

Venise să dea examen de stenografie la birourile de comunicaţii într-o fustă de elevă, pulover şi pantofi fără toc cu talpă de cauciuc. Avea accentul inconfundabil din sudul Angliei. Era îmbujorată şi avea înfăţişarea tipică a unui copil crescut la ţară. Am fost gata să nu o primim, era minoră. Dar era foarte bună la dezlegat cuvinte încrucişate. Sunteţi la curent cu ceea ce făceam noi acolo, cred că v-am trimis nişte fişiere…

— Da, sigur, domnule profesor, am recapitulat eu în minte conţinutul documentelor pe care le citisem temeinic. Într-adevăr, aşa cum reieşea din ele, la începutul războiului Cambridge nu avea destui specialişti în decriptare şi decodare de mesaje, drept care armata se văzuse silită să recruteze egiptologi, profesori de latină, specialişti în numismatică şi pe oricine s-ar fi dovedit talentat la şah sau cuvinte încrucişate.

— Probele nu erau uşoare, a continuat Whelan, dar ea le-a trecut fără probleme.

— Deşteaptă fată! am exclamat.

— Foarte. Am revăzut-o după câteva luni şi aproape să n-o recunosc: devenise o femeie care-ţi tăia răsuflarea. Până şi vocea i se schimbase, accentul rural dispăruse cu desăvârşire. La oraş tinerii învaţă repede, se dezvoltă… Şi-a pus ochelarii şi a contemplat gânditor fotografia.

În poză mai apăreau şi doi bărbaţi, de o parte şi de alta a lui Emily.

— Cine sunt?

— Ăsta e Alan Pearson, mi l-a arătat el pe tipul din dreapta, de vreo treizeci de ani, cu pardesiul pe braţ, haină închisă şi papion cam strâmb. Iar cel din stânga sunt eu.

— Dumneavoastră?

— Da, incredibil, dar şi eu am fost odată tânăr, pot să vă

asigur.

M-am uitat cu atenţie şi am socotit în gând. În poză, Robert Whelan părea de douăzeci de ani şi un pic; era un tânăr blond şi surâzător, cu vestă de lână şi pantaloni cu pense. Un tip destul de şic, mi-am zis. Era şi acum un bărbat elegant pentru vârsta lui.

— Pe atunci ne vedeam des.

— Lucraţi toţi trei în acelaşi departament?

— Nu, Emily a început să lucreze la arhive, ca majoritatea fetelor, dar a avansat rapid. Avea o memorie de elefant. Nu uita niciodată un nume sau o figură. De aceea, curând a fost trecută la pavilionul 8, sub ordinele lui Dilly Knox, care conducea sectorul de investigaţii. Eu eram analist, lucram în pavilionul 14.

Am căscat ochii. Prin urmare, Emily J. Parker chiar lucrase pentru serviciul de spionaj! Acum nu mi se mai pare atât de uluitor, însă atunci a căzut cerul pe mine. Deşi îmi trecuse mie prin cap ideea că ar fi putut fi şi spioană, nu luasem niciodată chiar în serios astfel de trăsnăi. Presupun că mi se părea o ipoteză prea romanescă pentru a fi adevărată.

— Şi Pearson? am întrebat eu, încercând să-mi domolesc entuziasmul.

— Pearson făcea parte din grupul celor aleşi. Lucra în conac împreună cu Alan Touring şi Alan Ross. Cei trei Alan, le ziceam noi. Unul mai excentric decât altul. Cu toate maniile lui, Pearson era cel mai chibzuit. Umbla mereu cu un creion după ureche, ca un tâmplar; îi plăcea să demonteze motorul maşinii şi să-l monteze la loc, piesă după piesă; petrecea ore în şir în garaj printre şurubelniţe, biele şi manivele. Era un geniu al matematicii şi… un tip norocos. A rămas cu fata, până la urmă, a zâmbit el, făcând un gest de resemnare.

Cuvinte în care am citit nu numai fairplay, dar şi o

anumită ironie pe care nu ştiam exact cum s-o interpretez.

După datele mele, Emily Parker publicase practic tot ce scrisese până să se mărite, cu excepţia ultimului roman. Până atunci nu dădusem importanţă faptului, dar acum mi-a trecut prin minte că în anumite medii pesemne că nu era bine văzut ca o femeie măritată să se dedice scrisului. În timp ce răsuceam în minte ideea asta, am început să ronţăi un fursec cu cremă din cele pe care doamna Griffin le lăsase pe tavă. E ceva tipic pentru mine să ronţăi pişcoturi când nu ajung la nicio concluzie.

Dar în cap îmi fierbeau tot felul de imagini: ce fel de muncă făcea scriitoarea în pavilionul 8; urmărirea exhaustivă la care fusese supusă, conform rapoartelor scrise de mână cu cerneală albastră şi caligrafie ascuţită; şi, mai presus de toate, misterioasa ei dispariţie.

— Şi… după nuntă v-aţi mai văzut?

— O, prea puţin. Ştiţi cum se întâmplă, a ridicat Whelan din umeri, începi prin a-ţi trăda prietenii, pe urmă îi minţi pe necunoscuţi, îţi laşi de o parte bunele maniere, apoi ignori repausul duminical şi sărbătorile legale, în fine… amâni totul pentru altă zi.

Am zâmbit ca şi cum m-ar fi făcut părtaşă la o mică năzdrăvănie.

Am fost mereu convinsă că umorul este unul dintre marile avantaje pe care le au englezii faţă de cei de pe vechiul continent. Marea, cerul cenuşiu şi faptul că posedă cea mai veche democraţie de pe planetă ajută şi ele, fireşte, însă în lipsa aplecării lor către ironie nu ar fi ajuns atât de departe. Whelan răsucise în favoarea sa celebra frază a lui Thomas de Quincey din *Despre asasinat ca artă frumoasă* ca să-şi mascheze dezamăgirea. I-am apreciat iscusinţa.

Dar în acelaşi timp îmi spuneam că omul nu era doar un bătrân şi simpatic profesor, dar şi un analist hârşit care

lucrase în spionajul militar, un expert în a doza informaţia cu picătorul şi având o vastă experienţă în lucruri atât de complicate precum un război. Prin urmare, era el profesor de literatură engleză pensionat, dar şi un tip greu de descifrat.

Nu ştiam cum şi când pusese Whelan mâna pe rapoartele detaliate de urmărire a scriitoarei. Nu m-ar fi mirat să aflu că le furase din arhivă când părăsise serviciul după război. Dar nu-mi venea să-l întreb.

La un moment dat m-am gândit dacă nu cumva nu fusese deloc întâmplător tot ce se petrecuse din clipa în care luasem legătura cu el. Poate că era vorba de autosugestie, cert e că ceva mi-a trecut prin minte în viteză, ca un animal care traversează drumul noaptea la lumina farurilor fără să apuci să-l identifici. Un gând pe fugă.

Dac-ar fi fost după mine, l-aş fi bombardat cu întrebări. Însă englezii consideră o dovadă de proastă educaţie întrebările personale sau prea directe, aşa că nu era cazul să-mi supun amfitrionul unui interogatoriu, mai bine să ţină el frâiele conversaţiei. În plus, îmi plăcea să-l ascult. Trebuie să ştii să asculţi o persoană în vârstă. Cu toate că, de fapt, Whelan nu părea o persoană în etate, ci mai curând un tânăr din altă epocă. Poate că aşa se şi simţea, mi-am zis eu privindu-l cum stătea în faţa mea, aparent dezinvolt, cu picioarele încrucişate în diagonală, arătându-şi ciorapii cu romburi şi pantofii lustruiţi.

A vorbit îndelung pe un ton animat despre vremea veche, despre literatura de după război şi dezastrul fără scăpare pe care îl presupusese thatcherismul pentru orgoliul naţional britanic. Era în largul său, parcă nici nu-i păsa că se depărta de subiect sau ca şi cum ar fi ştiut că, în definitiv, toate râurile se varsă în aceeaşi mare. În ciuda vârstei şi a beteşugurilor aferente, mi-am dat seama că

Robert Whelan avea capul pe umeri şi inima mai curând la stânga, cu o tendinţă înnăscută spre scepticism. Îl ascultam şi mi-am amintit de bunicul Francesco, mi-am zis că mă aflam înaintea unui om care ţinea de altă lume. O lume de bătălii, de mizerie, de ticăloşi şi zei, o lume gata să disparǎ în canalizarea istoriei. Mi-am amintit şi de scena din *Blade Runner* în care Rutger Hauer dă drumul porumbelului să zboare de pe acoperiş în timp ce ploaia îi picură pe obraz lacrimi ca de mercur pentru viaţa pe care o lasă în urmă. Cerul acela laminat, carele de foc, ochii aceia… Cred că filmul m-a învăţat multe lucruri importante despre ce putem pierde.

— Soseşte comandantul-şef, a anunţat Whelan, continuând să zâmbească.

Doamna Griffin venea să spună că prânzul era gata. Instinctiv, m-am uitat la ceas: trecuseră două ore în zbor.

— N-aveam intenţia să vă răpesc atâta timp, m-am scuzat eu, ridicându-mă.

— Nu te îngrijora, Rebeca, mi s-a adresat pentru prima dată pe un ton familiar. De ce nu rămâi la masă? Să ştii că doamna Griffin e o bucătăreasă excelentă!

— Nu, mulţumesc, v-am obosit destul. Prefer că continuăm discuţia altă dată, dacă sunteţi de acord, fireşte.

— Oricând doreşti… A ridicat din umeri şi şi-a arătat palmele deschise – probabil un gest tipic.

Dar în vestibul, cu hanoracul pe mine, tot nu m-am stăpânit şi i-am mai pus o ultimă întrebare:

— Domnule profesor, e ceva ce nu prea înţeleg. Credeţi că ordinul de urmărire a scriitoarei a fost emis de la Bletchley Park?

— Nu. În fine, nu ştiu. Nu cred… Nu era procedeul obişnuit…

— Mda… Dar atunci cum au ajuns aceste documente la

dumneavoastră, dacă nu sunt indiscretă?

— Din pură întâmplare, a ridicat el din umeri, aşa cum se ajunge îndeobşte la cele mai multe descoperiri. Căutam în arhive fişa medicală a lui Emily şi am dat de ele – *by chance* a fost expresia pe care a folosit-o.

— Fişa medicală? am căscat eu ochii. De ce vă interesa aşa ceva?

— Nimic deosebit, de fapt, a surâs de parcă s-ar fi jucat cu mine ca să mă facă şi mai curioasă. Presupun că am fost mânat de îngrijorare. În ultimul timp Emily avusese probleme de sănătate. A fost internată la spitalul Westminster pentru investigaţii. Pearson era destul de preocupat, stătea în permanenţă lângă ea, zi şi noapte. Am vrut să verific dacă în fişa ei de recrutare era menţionată vreo boală de care ar fi suferit. Pe atunci ni se făcea un examen medical exhaustiv înainte de angajare. Dar nu, a zâmbit Whelan din nou cu sprâncenele ridicate. Era o femeie puternică şi sănătoasă, aidoma unui copac tânăr. Noi, bărbaţii, ne alarmăm inutil chiar şi la o indispoziţie trecătoare... Dar vorbim altă dată, dacă te interesează acest aspect.

— Da, sigur, oricând doriţi, domnule profesor, am spus, înţelegând să nu era cazul să insist. Totuşi, deja cu un picior în prag şi cu altul afară, i-am mai aruncat o mănuşă: Şi în tot acest timp nu aţi mai avut veşti de la Pearson?

Whelan s-a scărpinat la ceafă. Dintr-o dată, părea obosit şi gârbovit. Pentru un om de vârsta lui trebuie că fusese o zi obositoare, cu atâtea incursiuni în trecut.

— Mă tem că nu, a scuturat din cap. În 1965 am aflat că a murit. Dar deja după război i-am pierdut urma. Pe atunci toată lumea îşi vedea de propria viaţă. Erau vremuri grele, a ridicat din nou din sprâncene şi a zâmbit.

— Da, vremuri grele, am repetat eu.

Capitolul VII

O veche vorbă englezească a şcolii de război zice cam aşa: “Să mă ferească Dumnezeu de aliaţi, că de duşmani mă feresc singur”.

S-ar putea spune că, într-un fel, antiteza reprezintă una dintre caracteristicile cele mai interesante ale gândirii britanicilor ca specie umană demnă de studiu şi admiraţie. O serie de întrebări despre Emily J. Parker nu-mi dădeau pace pe măsură ce mă adânceam în opera ei literară. Nu era vorba de cine ştie ce mari descoperiri despre stilul ei narativ, care se putea încadra în ermetismul poetic (a insinua fără a explica), ci de felul în care conducea trama. Acţiunea nu se desfăşura în mod liniar sau circular, ci oblic, pieziş, precum mişcările calului pe tabla de şah, lucru care aducea cu sine o doză considerabilă de incertitudine sau de surpriză. Poate că şi dispariţia ei fusese tot un fel de săritură de cal.

Nu mă mira stilul ei sinuos, având în vedere vicisitudinile cu care se confruntase. La majoritatea scriitorilor există o corespondenţă între viaţă şi operă. Să zicem că evazivul şi secretul sunt armele obligatorii de supravieţuire pentru cineva care are de ascuns ceva cât de cât interesant – asta se învaţă încă din copilărie. Însă Emily era deja o veterană chiar înainte de a ajunge la adolescenţă. Frecventa adăposturile antiaeriene cu aceeaşi asiduitate cu care generaţia mea a frecventat discotecile. Se măritase cu un geniu care gândea în unde trigonometrice. Avea un stil propriu, talent şi un anumit simţ al secvenţei; în plus, cineva o urmărea îndeaproape dintr-un motiv care-mi scăpa. Destul de multe pentru o singură viaţă, aş zice.

Am lăsat ceaşca de cafea pe masă şi m-am dus la geam să mă dezmorţesc.

Era şase şi jumătate seara şi, cu excepţia unor incursiuni în bucătărie ca să ronţăi pişcoturi, stătusem nemişcată de la opt dimineaţa. Mai bine de zece ore. Zăpada fusese topită de ploile din ultimele zile, rămâneau vagi urme pe acoperişuri. Îmi plăcea imaginea curţii din spate, cu coşurile care fumegau şi faţadele îmbrăcate în iederă. Pe vremuri, aceste fundături numite *mews* erau destinate grajdurilor şi trăsurilor. În prezent, preţul lor crescuse zdravăn pe piaţa imobiliară, deşi, dacă aveai noroc, puteai găsi şi un chilipir. Presupun că eu îl găsisem.

Englezii au o concepţie specială despre urbanism, contrară oricărei organizări normale a teritoriului. În general, planul Londrei pare o alcătuire menită să dezorienteze străinul neatent. Dovadă că există multe artere din districte diferite aflate la mare distanţă care au acelaşi nume sau, dimpotrivă, una şi aceeaşi stradă poate avea mai multe denumiri. De parcă asta nu ar ajunge pentru a semăna confuzie, în engleză o stradă are mai multe denumiri decât în orice altă limbă din lume: *street*, *way*, *road*, *place*, *avenue*, *gate*, *walk*, *alley*, *park* etc.… Şi în încâlceala asta de nume în care omului îi e greu să se lămurească, aceste *mews* adaugă încă un fir de nisip confuziei urbanistice generale, rămânând însă nişte adorabile *culs-de-sac* unde o nou-venită fără mari aspiraţii cosmopolite îşi putea găsi locul în lume.

Uneori cred că, într-un fel sau altul, romanele sunt precum oraşele. Unele se explică singure, de exemplu Parisul. Altele se complică singure – precum Londra. Cred că asta are legătură cu firea locuitorilor. Pe mine mă interesa o anumită locuitoare. Şi tot răsucind în minte legăturile între literatură şi urbanism, am ajuns la concluzia că modalitatea complexă în care îşi urzise romanele Emily Parker era posibil să fi avut ca punct de pornire munca ei de la Bletchley Park.

În timpul războiului, întreaga Londră se transformase într-o vastă conspiraţie menită a induce în eroare inamicul. Ziarele publicau ştiri false, BBC transmitea frecvent mesaje contradictorii, se construiau chiar şi decoruri de instalaţii militare din carton pentru a dezorienta avioanele germane în zborul lor de recunoaştere a locurilor strategice. În scenariul războiului de informaţii, sistemul de coduri era atât de alambicat, încât nu era deloc imposibil ca unii că pice în propria capcană, aşa cum păţise Mata Hari în războiul din 1914.

Se pare că, în timpul Marelui Război, Imperiul German hotărâse să scape de frumoasa care umbla liberă şi începea să-i creeze cam prea multe probleme. Aşa că i s-a întins o cursă: au trimis un mesaj compromiţător codat, ştiind că francezii erau la curent cu descifrarea codului – dar nu ştiau că nemţii descoperiseră asta. Mesajul a fost captat de antena radio de pe Turnul Eiffel, Parisul a crezut în veridicitatea informaţiei, habar n-având că inamicul o trimisese special. Rezultatul? Mata Hari a fost împuşcată în zorii zilei.

Un miorlăit prelung s-a auzit lângă picioarele mele. Timothy Gordon mi-a sărit în poală, căutând căldura umană. Se întuneca, o ploaie molcomă bătea în geam, ca muzică de fond pusesem Leonard Cohen, care sună tot ca un tors foarte lent, şi cântecul preferat al lui Alex, *Your Famous Blue Raincoat*.

Ciudat cum după atâţia ani continuam să cred cu străşnicie în anumite lucruri intangibile, ca muzica acestui bătrân poet newyorkez prin adopţie, cu puloverul lui pe gât şi vocea care parcă se împiedica veşnic de aceeaşi piatră.

Mi-am continuat cugetările în timp ce mângâiam motanul pe spinare.

Poate că Emily J. Parker căzuse într-o cursă, la fel ca

Mata Hari. În definitiv, ea lucra chiar în locul unde se ţesea pânza de păianjen. Avea acces la informaţii secrete, era la curent cu lucruri care implicau un risc pentru întregul grup, e posibil să fi devenit o ameninţare concretă pentru cineva.

“Foc amical”, cred că aşa se zice în limbajul geopolitic de azi.

Ipoteza avea logică, dar nu stătea în picioare: dacă scriitoarea ar fi reprezentat vreo problemă, s-ar fi renunţat la ea pe loc, n-ar fi aşteptat nimeni zece ani s-o facă. Războiul se terminase de mult şi ea nu mai lucra. Posibil ca toate astea să fi fost speculaţii fără bază. Sau poate că fusese vorba de o reglare de conturi pe termen lung. Cel mai vechi motiv din lume. Răzbunarea.

Un fel care se serveşte rece, după cum spun cei înţelepţi.

În 1993, de Crăciun, Bea şi cu mine am primit un joc de societate numit Spy Game. Consta într-un carton cu zaruri şi cărţi de joc şi se referea la diferite perioade istorice: Războiul de Independenţă din America, Căderea Bastiliei, Revoluţia Rusă, Războiul Civil Spaniol, Debarcarea din Normandia sau Războiul Rece. Fiecare jucător reprezenta un personaj conform cărţii care îi revenea: George Washington, Robespierre, Scarlet Pimpernel, Rasputin, generalul Eisenhower etc., şi trebuia să-şi îndeplinească misiunea şi să ajungă la capăt încercând să evite căsuţele-capcană şi ocolind obstacolele pe care i le puneau ceilalţi jucători.

Jucam cu vărul Darío şi cu Olivia Suances, o prietenă a soră-mii de aceeaşi vârstă. Darío şi cu mine eram oficial “ăia mici”, drept care Olivia ne privea de sus ca un păun care ne făcea marea favoare de a ne lăsa să jucăm. De obicei, jucam o partidă în duminicile ploioase când nu puteam să ieşim cu bicicletele. Bea ajungea prima la capăt,

aşa cum şi-a atins de fapt toate ţelurile pe care şi le-a propus în viaţă. Pentru mine, jocul era o mare bătaie de cap, încă nu aveam aşezate anumite noţiuni istorice care se studiază mai târziu. Mi se întâmpla să confund Palatul de Iarnă cu Versailles şi Kremlinul cu Casa Albă, ceea ce ducea automat la scoaterea mea din joc, iar Olivia mă făcea toantă. E uşor să fii toantă dacă eşti cu patru ani mai mică. Însă fairplay-ul nu era un concept de bază în acele partide în care dădeam piept cu adversitatea.

Nu ştiu dacă din cauza gafelor mele constante sau pentru că aşa s-a întâmplat, dar treptat jocul a fost dat uitării până într-o zi în care soră-mea îşi usca părul cu föhnul în faţa oglinzii şi vărul Darío a rostit o propoziţie istorică:

— Bea parcă e femeie.

Aşa şi era. Se schimbase în mod misterios. N-o mai interesa să o facă pe Scarlet Pimpernel, nici chiar pe Maria Antoaneta. Se transformase într-un fel de sirenă dincolo de bine şi de rău.

— Ce fată drăguţă, spuneau toţi musafirii care ne intrau în casă.

Transformarea asta nu a luat-o pe soră-mea prin surprindere: şi-a asumat-o ca pe ceva binemeritat. Olivia spunea că i se suise la cap, însă reacţia ei era să-şi arunce pe spate pletele blonde cu un gest dispreţuitor şi să plece la liceu, păşind pe trotuar cu o stăpânire de sine pe care mulţi şefi de state şi-ar fi dorit-o.

Imediat ce Bea pleca, eu mă duceam glonţ să mă privesc în oglinda din baie.

— Ce faci, Rebeca? m-a întrebat odată mama.

— Nimic, mă întrebam dacă sunt la fel de drăguţă ca Bea.

— Chipul tău exprimă multă personalitate şi ai o privire zâmbitoare, a fost răspunsul ei diplomatic.

Cu alte cuvinte, nu. Era limpede. Se vedea cu ochiul liber. Soră-mea avea tenul alb şi delicat şi pometţii roz, eu aveam nasul plin de pistrui. Ea avea sprâncene subţiri şi frumos desenate, ale mele erau negre şi stufoase, în plus, pe pleoapa stângă aveam o cicatrice în formă de semilună de când căzusem din leagăn. Gura Beei era mică şi frumos conturată şi nu avea dinţii din faţă despărţiţi de o strungăreaţă – “de la atâtea minciuni pe care le spui” – ca mine. Ea lua totul cu o seninătate fără fisură, şi o mai şi aleseseră să joace rolul Julietei la serbarea de sfârşit de an, pe când eu aveam să fiu o biată păstoriţă la ieslea naşterii Domnului de Crăciun. Orice-aş fi făcut, ca Bea nu putem fi. Asta era situaţia.

Nu că descoperirea aceea mi-a distrus viaţa, dar am început să-mi pun problemele într-o optică ce lua în calcul alte posibilităţi. Dacă nu puteam fi nici frumoasă şi nicio spioană de succes, măcar aveam să fiu scriitoare. Aşa că înhăţam caietul cu spirală, mă refugiam bosumflată în camera mea şi mă apucam să scriu istorii eroice despre indieni şi cowboy în preerie, despre vrăjitoare celte sau vânători de balene, în vreme ce Bea se îndepărta tot mai mult de mine, împreună cu Olivia, Julián Barbero, Guillermo de la Devesa, Quique Santalices şi alţi băieţi mai mari de la liceu. Relaţiile dintre surori se răcesc, râurile lui Heraclit îşi schimbă cursul, aliaţii devin inamici. Izbucnesc războaiele…

În timpul Bătăliei pentru Anglia, pământul britanic era înţesat de agenţi nazişti. Londra era tapetată cu afişe care avertizau asupra pericolului de a da informaţii duşmanului.

Lumea era pusă în gardă să fie atentă la oricine s-ar fi comportat în mod suspect punând prea multe întrebări. *Neighbourhood watch*, adică vigilenţa vecinilor, a devenit piatra de temelie a apărării – iar unii, precum doamna Bartholomew, o duceau până în pânzele albe, chiar şi în

vremuri de pace.

Curiozitatea ei obsesivă o făcea să se posteze adesea îndărătul storurilor de la parter ca să urmărească ce se petrecea în curte. Obicei de război.

E de înţeles. Toată propaganda despre pericolul de a da informaţii duşmanului sfârşeşte prin a face o breşă în caracterul oricărei bătrânici insomniace. Pe masa de lucru aveam un afiş cu o caricatură în care două femei nu la prima tinereţe stau de vorbă despre beteşugurile lor în autobuz:

“De câteva zile mă doare rău de tot un genunchi”, zice una. “Musai să te duci la doctorul Evans, răspunde cealaltă. Prietena mea Nancy lucrează cu el ca infirmieră la St John’s Wood şi zice că e nemaipomenit. N-apucai să-ţi spun, dar pe fii-su l-au înrolat săptămâna trecută. Săracii de ei, sunt tare îngrijoraţi pentru că l-au trimis la baza din Dover, pe coastă”.

Suficient pentru a pune în pericol o operaţiune militară cu mii de vieţi în joc. La Dover era amplasată o linie de baterii antiaeriene şi se mutaseră baloanele captive de la Londra. “Ţine-ţi gura – îndemnau afişele. Atenţie la ce spui. Duşmanul pândeşte.” *Keep mum*! *Beware of Spies*!

La Bletchley Park nimeni n-avea voie să spună cu ce se ocupa. Cei care lucrau într-un pavilion nu ştiau ce se făcea în altul. Numai că vorbele se strecoară pe nesimţite, cu atât mai mult între doi soţi. Emily Jane Parker avea o voce gravă, după cum îmi spusese Whelan, fără pic din vechiul ei accent rural. O voce modulată şi seducătoare de crainic de radio.

Am aruncat o privire asupra teancului de dosare roşii de pe masă, apoi am desprins de pe plută schema pe care o făcusem sub formă de arbore genealogic. Pe ramura a doua din stânga scrisesem numele lui Alan Pearson şi datele personale scoase de pe Wikipedia: matematician

englez, specialist în logică aplicată, inventator al metodei tablei sau matricei pentru a determina autenticitatea succesului în probabilistică. Am luat o cariocă şi am încercuit numele.

— Alan Pearson, am rostit cu glas tare, tare mi-ar plăcea să te cunosc mai bine.

Unora li s-o părea ciudat că vorbeam aşa cu un tip care, dincolo de faptul că era înmormântat într-un cimitir de englezi iluştri, se mai şi exprima în logaritmi. Profesorul meu de matematică precis că ar fi făcut ochii cât cepele.

Dar eu mă miram că soarele răsare în fiecare zi, prin urmare a vorbi cu morţii mi se părea ceva cât se poate de normal.

Capitolul VIII

Într-una dintre povestirile pe care Emily Parker le-a scris pentru BBC şi care ulterior au fost incluse în volumul *Povestiri din perioada Blitz-ului*, ea descrie cazul unei tinere infirmiere care, într-o noapte, la spitalul Saint Stephen, s-a încălţat cu cizmele unui soldat căruia o explozie îi retezase picioarele. Nişte cizme militare murdare de noroi şi care îi erau mari, dar se simţea bine în ele. În engleză există expresia *to put oneself in someone's shoes*, adică “a intra în pantofii cuiva”, cu sensul de a te pune în locul lui.

Pentru băiatul acela nu mai era nimic de făcut, astfel că infirmiera a pornit-o încălţată cu cizmele lui pe culoarul lung, evitând să calce pe îmbinarea dintre dale, ca la şotron. Cu soţ, fără soţ. Afară, bezna era străpunsă de lumini intermitente. Fiecare merge cum poate.

În timpul războiului, la Londra funcţionau mai multe spitale de campanie pentru soldaţii răniţi pe front. Saint Stephen, Saint Mark, Croydon, Saint Bartholomew,

Padgett şi vechiul spital din Westminster. S-au instalat paturi şi în câteva conace precum Mofford House. Regina consoartă tăia câte o panglică albastră de fiecare dată când se inaugura o nouă sală şi se fotografia cu răniţii pentru prima pagină din *The Times*. Când guvernul a sfătuit casa regală să plece din capitala asediată de bombe într-un loc mai sigur, regina-mamă Elisabeta a rostit fraza celebră care s-a dovedit a fi cea mai înaltă culme a elocinţei la care a ajuns vreodată monarhia în Istorie: “Fiicele mele nu vor pleca fără mine, eu nu voi pleca fără soţul meu, iar soţul meu nu va pleca niciodată, fireşte”.

Sunt oameni care nu îşi explică popularitatea de nezdruncinat de care Queen Mum se bucură printre londonezi, printre care şi câţiva republicani.

Aveţi aici răspunsul. Unele fraze valorează cât un tron.

Mă întrebam dacă exista vreo arhivă care să păstreze fişele medicale din perioada Blitz-ului. În cap îmi zumzăiau ultimele fraze din întrevederea cu Whelan. Problemele de sănătate de care se pare că suferise scriitoarea în ultimii ani, aluzia la spitalul din Westminster unde fusese internată – îmi dădeau de gândit. Era un element ciudat şi discordant în cadrul marelui puzzle. Mai ales fiind vorba de o femeie tânără şi sănătoasă, după cum zisese chiar profesorul, cu un istoric medical impecabil, fără patologii prealabile sau boli ereditare, deşi de-acum este ştiut că tensiunea unui război îi poate distruge oricui rezistenţa fizică.

Am făcut nişte căutări pe internet fără mari speranţe. Pesemne că mare parte din documente căzuseră pradă flăcărilor în timpul bombardamentelor, totuşi, la Spitalul Regal Bethlem din Southwark se reconstituise o mică arhivă cu ce mai rămăsese, rapoarte şi fişe care ulterior au intrat în fondurile ce ţineau de British Medical Association.

Într-adevăr, majoritatea documentelor din acea perioadă

se pierduseră şi aproape întreg materialul clasificat ţinea de anii următori, când Londra se confrunta cu atmosfera de după bătălie. Imaginea unor străzi lungi şi a unor femei singure privind pe geam, în timp ce flăcăruile albăstrii ale încălzitoarelor cu gaz pâlpâie în bătaia curentului – aşa o descrie Emily J.

Parker în *Quite at Home in the Night*. Exact asta era perioada care mă interesa. Perioada ei de revanşă.

Sediul asociaţiei era o clădire modernă din cărămidă şi geamuri de culoare închisă. Birouri, sală de conferinţe vastă pentru congrese şi prelegeri destinate studenţilor de la Medicină, bibliotecă, sală de expoziţii cu fotografii, plus o colecţie de instrumente medicale vechi – fierăstraie chirurgicale, stetoscoape, ciocănele, bisturie şi alte artefacte destul de neliniştitoare, de ce să mint.

Arhiva se afla la etajul al treilea. Mai multe şiruri de rafturi metalice erau separate de zona de studiu de un fel de tejghea la care un funcţionar scria la un computer. Un tip de vârstă mijlocie, dar neglijent ca un adolescent, cu umeri înguşti şi urechi mari. L-am salutat cu zâmbetul meu special destinat să câştige încrederea necunoscuţilor.

— Aş dori să consult fondurile care provin de la spitalul Westminster, i-am întins eu legitimaţia universitară de cercetătoare, nou-nouţă.

Nici nu s-a uitat la ea. Englezii nu sunt foarte exigenţi în materie de birocraţie, spre deosebire de ţările continentale, precum a noastră, unde dacăţi lipseşte o adeverinţă poţi fi împuşcat. Britanicii ştiu să faciliteze lucrurile.

Nu au nici măcar carte de identitate.

— Şi ce căutaţi, concret?

— Mă interesează fişele medicale din anii ’40 şi ’50, am spus pe tonul cu care aş fi cerut nişte lalele la florărie.

Tipul s-a ridicat, s-a dus la un raft şi a revenit cu două

dosare cu spirală, unul subţirel pentru anii ’40, celălalt mult mai gros, corespunzător decadei următoare.

— Uitaţi – mi-a deschis primul dosar –, aici aveţi lista pacienţilor în ordine alfabetică. În dreptul fiecărui nume apare numărul dosarului. Dacă doriţi să consultaţi vreunul, mi-l cereţi şi s-a făcut.

Cum să zic, astea sunt lucrurile care îmi plac mie pe insula asta. Sunt convinsă că dacă ţara funcţionează, în ciuda obiceiului periculos de a conduce pe partea cealaltă, e graţie acestor *civil servants*, o armată de profesionişti corecţi şi sceptici, care ştiu că cel mai important în viaţă nu este să salvezi lumea, ci să îi rezolvi problemele concrete. M-am aşezat la o masă, am potrivit lampa şi m-am apucat să caut în primul dosar o anume Emily J. Parker care s-ar fi internat la spitalul Westminster între 1945 şi 1949. Am parcurs lista alfabetică nume după nume, urmărind cu degetul ca să nu sar niciun rând. Erau mai mulţi Parker, e un nume destul de comun. Majoritatea bărbaţi, doar patru femei, însă iniţialele nu corespundeau, nici vârsta, nici locul naşterii. Mi-am încercat norocul cu lista anilor ’50, rezultatul fiind la fel de descurajator. Mai bine de douăzeci de Parker, dar niciun prenume nu corespundea cu cel pe care îl căutam. Am oftat şi mi-am ridicat privirile.

Funcţionarul continua să tasteze la computer; avea un aer eficient de student silitor şi îşi ţinea spatele foarte drept. Dincolo de geamuri zăream *skyline*-ul City-ului în dimineaţa de iarnă. Capitala financiară nu era bătută de vânturi prielnice. După prăbuşirea băncii Lehman Brothers multe imperii îşi suspendaseră plăţile. Criza mondială începea să muşte şi scuipa oasele în toate părţile. Mii de familii îşi pierduseră casele pentru că nu mai puteau plăti ipoteca, oamenii se uitau în sus cu expresia incendiatorilor de catedrale. Dar în timp ce lumea înconjurătoare era o

bombă cu ceas gata să explodeze, eu mă încăpăţânam să-mi urmăresc propria himeră. E şi asta o modalitate de a te feri de vremea rea. Am stat aşa o vreme, uitându-mă de la distanţă la geometria înşiruită de beton şi sticlă din care se evidenţiau Tower 42, clădirea Lloyd's – cea mai mare catedrală de companii de asigurări din lume –, zgârie-nori-ul de birouri Canary Wharf şi clădirea inconfundabilă a lui Norman Foster în formă de castravecior. Mi-a trecut prin minte că această parte a oraşului nu exista la sfârşitul războiului. Cum nu existau nici McDonald's şi nici Eurostarul. Brusc descurajată, m-am văzut rătăcită într-o lume din care nu rămăsese nici urmă.

Exact atunci a intrat o femeie de douăzeci şi ceva de ani, îmbrăcată într-un sari spectaculos de culoare roz-fucsia, pesemne studentă la Medicină. S-a dus la recepţie şi a cerut informaţii despre un medicament cu nume imposibil.

Tipul cu urechi mari i-a întins un dosar şi a salutat-o familiar, adresându-i-se cu numele de familie, Miss Jalali, era clar că o cunoştea dinainte. Dar ea l-a corectat:

— *It's not Jalali anymore*. *It's Thomson now* – a zâmbit ea timid şi i-a arătat verigheta de pe deget.

Atunci în mintea mea s-a făcut lumină. M-am întors la primul dosar. Cum Dumnezeu nu mă gândisem: Emily J. Parker îşi semnase practic întreaga operă înainte de căsătorie, cu numele ei de fată. Dar după nunta din primăvara lui 1946 luase oficial numele soţului. Nu Parker, ci Pearson era numele pe care trebuia să-l caut. Era gata să dau cu pumnul în masă: şi mai aveam pretenţia că sunt cercetătoare!

Într-adevăr, am găsit-o. Emily Pearson. Născută la Brighton pe 15 ianuarie 1923. Stare civilă: căsătorită. Numărul dosarului: 797. Prima internare: 22 februarie 1948, adică la doi ani după nuntă. Dar perioada cea mai rea pentru sănătatea ei a fost anul 1950: trei internări în

două luni. Era limpede că efortul scrierii ultimului său roman, *The Bridge*, îi pusese capac. A fost internată din nou în 1952, apoi, ultima dată, în 1954, cu un an înainte de misterioasa dispariţie.

Cu un zâmbet triumfător m-am dus la recepţie şi am cerut dosarul, recunoscătoare că legea confidenţialităţii fişelor medicale nu afecta persoanele decedate. De data asta, funcţionarul s-a făcut nevăzut pe un culoar interior unde a zăbovit o bucată de timp, dar mi-a adus o mapă de culoare sepia, legată cu o sfoară, care mi-a accelerat bătăile inimii. În sfârşit, aveam să ajung la măduva osoasă a lui Emily J. Parker.

Primul raport din 1948 era subţirel. Cuprindea internarea de duminică, 22 februarie, la prânz, când venise cu soţul şi se plângea de greţuri, vomă şi dificultate la înghiţit. După ce posibilitatea unei sarcini a fost eliminată, diagnosticul a determinat o posibilă toxiinfecţie alimentară. Pacienta a răspuns bine la tratament şi a fost externată a doua zi. Cele trei rapoarte din 1950 – două din septembrie, unul de la jumătatea lui octombrie – erau mai greu de interpretat. Se repetau greţurile şi voma, însă însoţite de o durere intensă în partea dreaptă a abdomenului şi de febră puternică de origine necunoscută. În istoricul clinic era menţionată ca posibilă cauză a stării de rău munca în exces, deşi nu se pomenea felul de activitate şi nici că ar fi fost scriitoare. A stat în total şapte zile spitalizată şi nu a primit vizite, a fost mereu însoţită soţul ei. Doi ani mai târziu a fost din nou internată, de data asta cu simptome mai îngrijorătoare, precum paralizie musculară, pierderea echilibrului şi alterarea coordonării psihomotorii. În fine, în 1954, tabloul clinic s-a complicat cu leşinuri şi dificultăţi respiratorii, episoade punctuale de pierdere a cunoştinţei, drept care s-a recomandat să fie mutată la Spitalul Regal din Bethlem, mai cunoscut ca

Bedlam, ceea ce în engleză înseamnă “casă de nebuni”.

După ce am terminat de citit, am simţit în capul pieptului un fel de înţepătură de scorpion, ca şi cum corpul mi-ar fi reacţionat la ceva ce creierul nu putea pricepe pe de-a-ntregul. Simptomele se potriveau perfect cu ceea ce astăzi numim atac de panică. Bănuiam că acolo se ascundea un soi de rău adânc. Un rău greu de evaluat. Vorbim de o femeie căreia i se încurcau picioarele când cobora scările de parcă ar fi lipsit o treaptă, care scria pe ascuns, pe care o durea să respire aşa cum te doare când te tai cu cuţitul, căreia i se încleşta gura. Emily J. Parker n-o spusese aşa, desigur, nu cu vorbele astea. Vorbele sunt ale mele. Ea era o poetă simbolistă pe care trebuia s-o citeşti printre rânduri. A scris însă ceva asemănător. Cuvintele ei mergeau mai departe de cuvinte, aveau o crispare care te intimida. Auzea bătăi ca de ciocan sub casă. Pentru Dumnezeu, asta să fie urmările pe care le lasă un război? Sau era vorba de altceva? Îmi bubuia capul.

Dincolo de geam, Tamisa era o linie plumburie sub o pătură de ceaţă.

Cum era posibil ca femeia roşcată de o frumuseţe răpitoare a cărei fotografie o văzusem acasă la profesorul Whelan, cu sprâncenele ei arcuite, atât de dreaptă şi stăpână pe ea, să se fi prăbuşit ca un castel de nisip într-un interval atât de scurt? O femeie care păşise prin molozul clădirilor în ruină, care descifrase secrete de stat, care scrisese romane şi poeme în mijlocul bombardamentelor teribile ce răpiseră viaţa a mai mult de treizeci de mii de civili, care supravieţuise celor mai dure atacuri germane cu bombele V1 şi V2? O femeie pregătită pentru război, puternică, din specia celor care scot puşca pe geam când atacă indienii. O căpităneasă. Femeile de felul ăsta nu se predau cu una, cu două. Probabil că se petrecuse ceva foarte grav ca să-i frângă rezistenţa fizică sau psihică.

Sigur, un război este ceva îngrozitor, în stare să demoleze cele mai înalte fortăreţe. Totuşi, în cazul ei, daunele se produseseră nu în timpul luptei, ci după nişte ani. Era un factor de luat în consideraţie, foarte important: similar cu explozia unei bombe cu efect întârziat.

Dar dacă mă gândeam mai bine, nici asta nu era ceva neobişnuit. Există oameni care îndură în război cele mai mari dureri în cele mai rele condiţii, fără ajutorul morfinei şi cu medicamente raţionalizate, iar apoi, când s-a instaurat pacea, o simplă răceală le vine de hac. Natura umană e tare complicată.

Mi-am amintit de povestea lui Shackleton, cel care a condus expediţia spre Polul Sud în 1914. Trebuie să vă spun că, alături de spioni şi de indienii din preerie, în Olimpul meu infantil se numărau şi istorii despre exploratori. Tipi care străbăteau distanţe mari etc. Cum vă amintiţi, corabia lui Shackleton, botezată *Endurence*, ceea ce înseamnă tocmai “rezistenţă”, a rămas strivită precum o nucă între doi gheţari uriaşi. Povestea e bine cunoscută, e vorba de una dintre cele mai mari isprăvi din istoria navigaţiei. Cei treizeci de membri ai echipajului au supravieţuit aproape doi ani în condiţii extreme, trecând de pe un iceberg pe altul, îndurând temperaturi de – 40° C, lipsiţi de provizii, adăpost şi uneori chiar şi de apă potabilă, în cele mai rele condiţii imaginabile, suferind de boli înfiorătoare, scorbut, degerături, amputări sinistre, anemie polară cu halucinaţii monstruoase în noaptea eternă a iernii antarctice. Dar au reuşit. Au reuşit să supravieţuiască. Expediţia a revenit acasă fără să fi pierdut niciun om.

Ceea ce mulţi nu ştiu – şi aici stă misterul de care vorbeam – este că majoritatea acelor eroi, odată pericolul trecut şi ajunşi cu bine pe malul celălalt al civilizaţiei, s-au prăbuşit. După ce s-au ţinut tari în cele mai vrăjmaşe

condiţii, nu au fost în stare să suporte întoarcerea acasă. După câteva luni au început să se îmbolnăvească, să se apuce de băut, au căzut pradă descurajării, şi-au pierdut busola, au aruncat prosopul, mulţi au murit cerşind pe străzile Londrei.

Să fi păţit Emily J. Parker ceva asemănător la sfârşitul războiului? Să fi suferit de sindromul Shackleton?

Afară, un soare foarte timid arunca reflexe portocalii peste crestele de oţel din Square Mile.

Într-adevăr, creierul omenesc e doar o nucă mică strivită de presiunea unor cleşti uriaşi. Iar în război trupul devine zona cea mai vulnerabilă la frică şi lupte interioare. Corpul ăsta care seamănă cu un ring de box în care primim loviturile pe care mintea nu poate sau nu ştie să le încaseze. Între ce fel de gheţari a trebuit să se lupte scriitoarea când în sfârşit a venit pacea? Nu ştiam încă.

Capitolul IX

Când eram mică nu eram foarte conştientă de bătăliile interioare în care eram prinsă, dar la doisprezece ani am fost silită să dau prima luptă serioasă în ring împotriva unei pleurezii cu pronostic rezervat. M-a ţinut şase luni plus două de convalescenţă. Nu că n-aş fi fost obişnuită. Am avut dintotdeauna o proastă sănătate de fier. Ca bebeluş am depăşit cu succes astmul infantil, apoi o epidemie de pojar, mai târziu o falsă anghină difterică – e un fel de gheară care strânge laringele la copiii între doi şi patru ani – în fine, am trecut, laolaltă cu toţi copiii familiei, prin operaţia de scos amigdalele – a scăpat doar soră-mea, Bea, că era în excursie la Cabeza de Manzaneda.

Unele boli îţi lasă înăuntru un fel de groapă neagră fără apă, de parcă ai fi deshidratat. O scriitoare deshidratată poate dispărea în văzduh dacă n-are de ce se ţine. Poate că

Emily J. Parker nu a avut de ce să se ţină. Şi totuşi, trebuia să o vezi mergând printre clădirile în ruină cu dezinvoltura cu care alte femei se mişcau prin bucătărie. Poate că singurul lucru pe care trebuia săl fac era să intru în pantofii ei, precum infirmiera de la Saint Stephan.

Infirmierele ştiu despre viaţă mai mult decât filosofii care ţin conferinţe.

De pildă, ştiu că atunci când nu eşti tocmai bine trebuie să faci pe dracu-n patru şi să scapi de necaz. Mai ştiu şi că deseori omul iese din boală transformat în alt om.

Iar asta o puteam confirma cu străşnicie, deşi primele mele amintiri datează de când mergeam de-a buşilea. Nimeni nu mă crede, dar zău că-mi aduc aminte – falsul crup nu se uită cu una, cu două. Îmi puneau un prosop peste cap şi mă puneau să respir deasupra unei oale cu apă în care fierseseră frunze de eucalipt până îmi recăpătam răsuflarea. Dacă nu, începea un adevărat raliu contracronometru în toiul nopţii, tata conducea nebuneşte, mama agita prin geamul deschis o batistă albă, ajungeam la spitalul orăşenesc ţipând după ajutor. Crizele au dispărut când am învăţat să-mi leg şireturile. Nu cred că există o legătură ştiinţifică între cele două, dar nu se ştie niciodată. Nu doar că mă îmbrăcam de-acum singură, dar începeau să mă intereseze tiranozaurii şi cefalopodele, făpturi disperate şi melancolice care populează lumea copiilor care încep să crească. Natura umană se manifestă astfel în legea ei, chiar dacă nu eşti scriitor.

Sigur că nu toate bolile sunt la fel. De pe urma pojarului îmi amintesc doar becul roşu din camera mea acoperit cu celofan precum felinarul unui sampan chinezesc. Scoaterea amigdalelor a fost însă mult mai amuzantă. Ne-au aranjat într-o cameră de la parter patru pătuţuri, pentru mine şi verii mei, Darío, Francisco şi Victoria. Noaptea ne spuneam în şoaptă poveşti de groază de la un pat la altul,

ca soldaţii convalescenţi ai unui război pierdut. În plus, aveam voie să mâncăm îngheţată, să jucăm cărţi şi să ne batem cu pernele.

Au fost două săptămâni de vis sau, cum spunea bunică-mea Lola, “mare e Castilla”.

Pleurezia m-a înhăţat exact când eram pe punctul de a prinde aripi, când credeam că scăpasem de doctori şi începeam să-mi fac planuri. Îmi amintesc că febra mă înălţa până în stratosferă, că zburam. Deliruri din care uneori mă întorceam pe bicicletă precum copiii din E.T. care pedalau prin faţa Lunii în hanoracele lor cu glugă. Vedeţi bine că filmul lui Spielberg mi-a intrat adânc în plămâni. Nu ştiu dacă Emily J. Parker avea şi ea halucinaţii din cauza febrei, dar judecând după poemele sale, aş zice că da.

Auzea zgomote: lovituri metalice sub pat, chei răsucite în broască, paşi apăsaţi care urcau scările, geamurile tremurau la trecerea unui camion cu cărbuni spre Victoria Station – apoi nimic. Doar propria respiraţie. De unde venea ameninţarea? Cine era ea pe atunci?

Există o carte care ar fi putut oferi o pistă asupra percepţiei pe care scriitoarea o avea asupra ei înseşi în acea ultimă perioadă, dar nu apucase să fie publicată. Aşa că rămâneam cu imaginea dintr-o povestire pe care mereu am considerat-o autobiografică: o femeie speriată stă în picioare în bucătăria ei, în mâini cu castronul cu cocă pusă la crescut şi privind către uşă.

Poate că i se uzau treptat oasele. Poate că-şi pierduse o parte esenţială din apa sau din zahărul din corp şi nu mai avea energia să meargă mai departe, cam ca tuburile fluorescente care încep să pâlpâie. Poate că făcuse o greşeală de neiertat. Poate că simţea o frică mai mare decât frica de moarte. Conform statisticilor medicale, la femei frica de moarte ocupă abia locul cinci sau şase după

frica de lepră, de a rămâne însărcinată, de a fi înjunghiată sau de a vărsa sarea.

Profesorul meu de matematică spunea că adevărul nu se află în cuvinte, ci în cifre. N-am înţeles niciodată ce voia să spună cu asta, poate avea dreptate.

Conform credinţei populare, dacă verşi un pic de sare poţi avea ghinion luni la rând. Cu mult mai rău e să răstorni toată solniţa.

Nu ştiu dacă Emily J. Parker era superstiţioasă, dar e foarte probabil ca în ziua aceea când stătea în picioare în bucătărie să fi fost convinsă că avea să i se întâmple ceva foarte rău. Era ca pe jar.

Să trăieşti în tensiune poate avea şi o latură pozitivă. Pentru mine, de exemplu, pleurezia a avut avantajele ei: aproape un an întreg fără să merg la şcoală şi fără să-l văd pe *don* Marcial (cel cu cămila şi acul, dacă aţi uitat).

Numai că după o lună eram atât de plictisită, că-mi era dor şi de triunghiurile echilaterale, şi de rădăcinile pătrate, ba chiar şi de ipotenuze. Plictiseala te macină, asta se ştie.

Îmi amintesc perfect de senzaţia de silă şi plictis din timpul bolii, era ca şi cum aş fi căzut într-o groapă. Mă aflam de cealaltă parte. Percepţie pe care am avut-o limpede într-o după-amiază de primăvară, când la geamul meu începeau să vină primele mierle. Îi auzeam perfect pe verii mei şi pe soră-mea care se jucau de-a v-aţi ascunselea pe stradă, deschideau şi închideau uşa garajului, făceau să sune claxoanele bicicletelor, se fugăreau pe trotuar; am realizat brusc că acolo era viaţa, iar eu eram în afara ei, de partea cealaltă.

Poate că aceeaşi impresie a avut-o şi scriitoarea atunci, în bucătărie. Aparent, nu o păştea niciun pericol. Atmosfera era calmă, poate că mirosea dulce a scorţişoară şi coajă de lămâie rasă, pe masă nu se aflau cuţite, uşa era

bine închisă. Şi totuşi…

Oroarea e legată de adversitate. Mai cu seamă dacă ne scapă motivul. Care să fi fost momentul exact când pentru ea nimic n-a mai fost ca până atunci?

În timpul convalescenţei, percepeam asprimea aerului care-mi trecea cu greu prin gâtlej. Am încetat să mănânc, să vorbesc, să protestez. S-au alarmat cu toţii, dar eu cred că simptomele acelea erau mai curând psihologice decât fiziologice. Cel puţin bunicul Francisco, care ştia câte ceva despre tăceri, aşa a luat-o, şi într-o zi a venit acasă cu un pachet de cărţi pe care mi l-a aruncat pe pat, fără să spună un cuvânt. Erau *Douăzeci de mii de leghe sub mări*, *Fiicele doctorului March*, *Alice în Ţara Minunilor*, *Câinele din Baskerville*, *Coliba unchiului Tom*, *Căpitanii curajoşi*, *Insula comorii* … Şi totul s-a schimbat. Mi-am făcut alţi prieteni, mai apropiaţi şi mai leali decât unii în carne şi oase. Spirite care mi-au umplut capul de poveşti: Josephine March, Tom Sawyer, câinele Buck, Wendy, Edmond Dantés, Jane Eyre, indianul Joe, Holmes şi Watson, Milady de Winter… Cu toţii s-au instalat în camera mea, unde lumina ardea până în zori fără ca nimeni să vină s-o stingă sau să repete vechea marotă familială cu contesa de Fenosa. În situaţii suficient de grave, ai voie să nu ţii seama de reguli. Aşa se face că, dintr-o dată, peisajul bolii mele s-a transformat în cel al unui roman de aventuri.

Poate că Emily J. Parker a avut şi ea prieteni invizibili care te ajută să treci graniţele etc. În definitiv, era scriitoare. Era calificată, nu ca mine.

În iunie, când am terminat de citit toate cărţile alea, doctorul a spus că eram vindecată şi puteam reveni la viaţa normală. M-am ridicat din pat în Sâmbăta Mare mai înaltă cu douăzeci de centimetri, cântărind treizeci şi patru de kilograme, cu nişte cearcăne de urs spălător şi părul scurt ca la şcoala de corecţie. Pantalonul pijamalei mi se

oprea la jumătatea gambei.

— Dumnezeule, fata asta e numai picioare! a exclamat bunică-mea, văzându-mă cum păşeam nesigură pe coridor.

Între timp, Bea nici măcar nu răcise, creştea puternică şi sănătoasă, cu şoldurile frumos conturate şi pletele până la brâu ca o regină a frumuseţii, dar continuând să fie cea mai bună soră din lume. Primăvara de afară mi se părea ostilă şi dură, atingerea vântului albastru ca cerul îmi făcea pielea de găină.

Îmi era frică să nu-mi iau zborul pe neaşteptate, precum Mary Poppins. Mă dureau genunchii de la creşterea bruscă, coborâtul scărilor mă făcea să ameţesc de parcă m-aş fi aplecat peste prăpastia viitorului.

Viitorul era tare grăbit în acele nopţi atlantice de la începutul anilor 1990, şi era o lume ciudată, plină de piercinguri, îngeri exterminatori cu haine de piele şi rockeri la care nu ştiam dacă voi ajunge vreodată. Lucrurile treceau pe lângă mine, abia dacă le priveam din pragul uşii. Dar cu boala învăţasem ceva ce n-avea să-mi ia nimeni. O taină pe care o păstrezi în cutia toracică pe post de sipet de comoară. Tocmai împlinisem doisprezece ani şi stăteam pregătită în ring.

Capitolul X

Uneori nu ne ajunge o viaţă întreagă să descifrăm mesajele pe care le primim în copilărie sau în momentele de groaznică slăbiciune care au de-a face cu pericolul de a fi în viaţă. Premoniţii. Enigme situate în afara razei de acţiune a raţiunii, cumva ca vertebrele, dinţii sau osişoarele din urechea medie, a căror formă sau semnificaţie nimeni n-o pricepe foarte bine şi pe care trebuie să le judeci separat înainte de a avea imaginea de ansamblu.

Emily Jane Parker era una dintre marile experte în a ordona serii şi descâlci mesaje cifrate.

Înainte de a părăsi clădirea în care se afla British Medical Association am avut un soi de iluminare. O idee tăioasă, invazivă, care îşi croia drum în mintea mea. Deocamdată era total lipsită de o bază empirică, dar ce rost are logica atunci când inima a primit mesajul sacru?

Când am ajuns acasă, doamna Bartholomew îşi sorbea ginul de rigoare urmărind la televizor un episod din *Downton Abbey*. Mi-a oferit o bucată de plăcintă cu mere pe care mi-o păstrase în cuptor, fără a-şi lua ochii de la pasionanta intrigă edwardiană care se cocea pe micul ecran. Dar şi în capul meu se cocea ceva.

Am urcat scara în spirală cu Timothy Gordon pe urmele mele. Ajunsă în cameră, m-am repezit să deschid laptopul şi să caut adresa conducătorului meu de teză, whelanrob@yahoo.co.uk. I-am scris o întrebare simplă şi concisă: "Am putea vorbi despre boala de care suferea Emily Parker?".

Ştiu, ştiu că asta nu prea avea legătură cu contribuţia scriitoarei la literatura engleză contemporană, dar în clipa aceea problemele ei de sănătate mi se păreau mult mai importante decât modul în care stăpânea metaforele.

Pe urmă mi-am agăţat hanoracul în cuier, mi-am pus ciorapii de casă şi am încercat să mă calmez. Ideea care mi se înşurubase în creier nu era chiar nesăbuită. În definitiv, otrăvirea nu era o practică neobişnuită în serviciile de spionaj europene, mai ales în timpul Războiului Rece. Ruşii au folosit-o frecvent până recent, acelaşi lucru se poate spune despre serviciile secrete din Europa de Est; mai mult, se ştie că MI5 şi MI6 au apelat la metodă în anumite ocazii. Exista o secţie în cadrul MI6 – Special Operations Executive (SOE) – care se ocupa de aceste amănunte, ca să zic aşa. E adevărat că după război organismul a fost

desfiinţat, însă John Le Carré spune că nimic din ce a fost nu dispare pe de-a-ntregul. Bănuiesc că ştie ce spune. În 1942, SOE pusese la cale atentatul împotriva liderului nazist Richard Heydrich, omul din Cehoslovacia al celui de-al Treilea Reich, pe care mulţi îl considerau posibilul succesor al lui Hitler. Operaţiunea a fost coordonată de serviciile secrete britanice împreună cu rezistenţa cehă, dar a ieşit cam rasolită. S-a tras asupra lui Heydrich când pleca împreună cu escorta de la Castelul din Praga într-un Mercedes decapotabil, dar nu i-a fost atins niciun punct vital. Un caz flagrant de ţintă ratată. Se dădea ca sigură supravieţuirea sa, totuşi nu a fost aşa. Tipu' a murit, dar de-abia după o săptămână bătută pe muchie, timp suficient pentru a lua măsurile de răzbunare. Moartea a venit târziu pentru că gloanţele erau otrăvite, se pare că erau îmbibate cu toxină botulinică. Toate serviciile secrete din lume au folosit această substanţă sau altele similare la un moment dat.

De legendă este şi cazul scriitorului şi disidentului bulgar Gheorghi Markov. Curios, scriitorii şi oamenii de ştiinţă au fost mereu ţintele preferate ale serviciilor secrete, se vede clar în toate filmele cu spioni. Markov s-a exilat la Londra ca să-şi salveze pielea şi a lucrat ca ziarist. Totul părea să meargă bine până pe 7 septembrie 1978. În acea zi, în timp ce mergea pe Podul Waterloo către locul său de muncă de la BBC, un tip care venea din sens opus cu o umbrelă închisă în mână s-a împiedicat şi s-a izbit de el, atingându-l uşor cu vârful umbrelei pe un picior. Bărbatul s-a scuzat imediat, iar Markov şi-a continuat drumul fără să dea importanţă incidentului. Oricine se poate împiedica pe o stradă alunecoasă din cauza ploii. Dar a doua zi a trebuit să fie internat de urgenţă la spitalul Saint James cu vomă, febră mare de origine necunoscută, puls accelerat şi lipsă de coordonare musculară, simptome

destul de asemănătoare cu cele pe care le prezentase Emily J. Parker. După patru zile era mort. Medicii au descoperit pe pulpa dreaptă urma lăsată de acul hipodermic. Autopsia a demonstrat că fusese otrăvit cu ricină, o toxină puternică pentru care nu se găsise încă antidotul. Până azi nimeni nu a fost acuzat oficial pentru acel asasinat, deşi cred că am citit recent în presă că

Scotland Yardul a redeschis cazul.

Există şi alte otrăvuri încă şi mai puternice şi mai greu de detectat decât ricina, de exemplu poloniul 210, folosit de KGB împotriva fostului spion sovietic Alexandr Litvinenko. Printre altele, Litvinenko a scris două cărţi, *Blowing Up Russia*: *Terror from Within* şi *Lubyanka Criminal Group*, care nu cred să-i fi plăcut prea mult preşedintelui Putin. Ştirea e suficient de recentă ca să nu fi fost uitată. Imaginea sa de bolnav terminal, în pijama verde şi înconjurat de monitoare, a făcut ocolul lumii în telejurnale. Asta a fost în noiembrie 2006. Îmi amintesc perfect pentru că în ziua aceea îmi susţineam proiectul final pentru master. Litvinenko a murit la douăzeci şi două de zile după ce băuse ceaiul radioactiv la cafeneaua Hotelului Millenium, în plin centru al Londrei. Altul căruia i s-a servit capul pe tavă. Cazul e păstrat şi acum la secret, ca tot ce se petrece în curtea din dos a geopoliticii. Dacă

Emily J. Parker fusese otrăvită, trebuie că asta se făcuse, dintr-un motiv anume, cu o substanţă cu efect foarte lent şi pe parcursul a mai multor ani, judecând după fişa ei.

Afară, după-amiaza înteţea fumul şi chiciura în jurul pubelei singuratice.

Lumina de lavandă din jurul coşurilor de fum trimitea reflexe vagi de culoare verde-lămâie şi portocaliu tropical la margine, ca într-o fotografie supraexpusă. Uneori găsesc o frumuseţe feroce în curţile din dos.

Mi-am aruncat privirea pe cele trei teancuri de dosare

colorate de pe masă.

Cel mai mare era cel roşu, în ele încercasem să adun toate informaţiile biografice ale scriitoarei. Când am ajuns la fişa lui Alan Pearson, am avut o tresărire. M-am apucat să revizuiesc atent dosarele, pline de texte luate de pe internet.

Tipul condusese misiuni de securitate naţională în vara lui 1940, când armatele lui Hitler nimiceau Europa şi soldaţii britanici fugeau de la Dunkerque ca dintr-o cursă de şoareci. Împărtăşise cu Emily Jane Parker secrete şi riscuri profesionale, trăise sub acelaşi acoperiş cu ea aproape zece ani. Mai mult ca sigur, era cel care o cunoştea cel mai bine. Împreună salvaseră viaţa a sute de mii de oameni şi poate că, inevitabil, îi condamnaseră pe alţii.

Mi-a luat ceva timp să-mi fac o idee coerentă. Unele articole mi se păreau prea ermetice, date fiind limitele mele în ce priveşte limbajul logaritmilor.

Mai utile mi s-au părut textele publicate despre Pearson de alţi profesori erudiţi, prieteni sau neprieteni. Am încercat să recompun informaţiile contradictorii ale contemporanilor precum un antropolog judiciar pune în ordine oscioarele din urechea medie ca să obţină seria completă. Ciocanul, nicovala, osul lenticular şi scăriţa.

Conform mărturiilor, matematicianul al cărui creier cuprindea calcule infinite ale probabilităţilor, discipol de seamă al lui Bertrand Russell, exponent de frunte al atomismului logic, şahist imbatabil, membru al Royal Scientific Society şi cavaler al ordinului Imperiului Britanic, abandonase după război principiile matematice şi se retrăsese în curtea din dos a vieţii de familie precum un soldat lăsat la vatră.

Ceea ce m-a cam mirat. Reieşea că, începând din 1945, Alan Pearson primea pensie de la Ministerul de Război.

Poate că aveam eu prejudecăţi şi credeam că un om de ştiinţă nu se pensionează ca un oarecare, ca un dentist sau un croitor, de exemplu. Încă din clasa a opta simţeam pentru ei un respect uriaş şi direct proporţional cu problemele pe care le aveam eu cu ecuaţiile. În viziunea mea romantică nu era posibil ca un geniu în matematică să revină la viaţa civilă şi să se apuce să cultive mazăre în grădină, ca orice ţăran.

Dar tocmai asta a făcut Alan Pearson după armistiţiu. Mai multe versiuni confirmau că în perioada respectivă refuzase mai multe invitaţii de la universităţi naţionale şi străine de a preda – argumentul fiind că trebuia să aibă grijă de soţia lui. Cu toate astea, n-a renunţat la unele vechi obiceiuri: a continuat să joace şah, lungi partide împotriva lui însuşi, a colaborat sporadic la *The Times* la rubrica de cuvinte încrucişate, creionul tot după ureche îi stătea, a continuat cu formulele interminabile pe care le purta cusute în căptuşeala pardesiului, o distracţie de mare profunzime. Şi a asistat la distrugerea femeii pe care o iubea.

Cheia semioticii stă în micile amănunte, asta ştiam şi eu. Felul în care citim ziarul, răspundem la telefon sau ne alegem distracţiile spune mult mai mult despre noi decât am fi dispuşi să recunoaştem. În orice biografie, marele e bătut de mic. Drept care tot ce aveam de făcut era să urmăresc dâra de firimituri de pâine din bucătărie şi până în inima pădurii, precum Tom Degeţel.

În 1965, când a murit, Pearson a fost înmormântat cu onoruri academice în cimitirul Highgate din nordul Londrei. Ca epitaf şi-a dorit versurile scrise cândva de soţia sa:

Down the path wich we not take
Towards the door we never opened
Behind the question that we did not ask

Far away, into the rose garden... 1

1. Pe cărarea pe care nu am mers / Pe poarta pe care nicicând n-am deschis-o / În spatele întrebării pe care nu ne-am pus-o / Departe, în grădina de trandafiri...; în engleză, în original. (N. tr.) Timothy Gordon a scos un miorlăit în trepte. Mi-era şi mie foame. Am coborât în bucătărie să-mi fac un sendviş. Motanului i-am pus nişte lapte pe care l-a dat gata în doi timpi şi trei mişcări, după care a sărit în pat şi s-a încolăcit ferm, hotărât să nu se mişte de-acolo.

Cititul câtorva poeme te ajută să reflectezi mai bine. Doar un moment. Mă simţeam precum o corcitură între Anna Karenina şi Suzanne Vega, cantautoarea americană. Fereastra stropită de ploaie, acoperişurile negre şi lucioase şi luminiţa dinspre apus m-au dus cu gândul la păsărelele care se răspândesc la căderea nopţii. Ca să vezi! Nu ştim de ce ne vin anumite idei la lăsarea serii, ca o ultimă rază de lumină. Presupun că melancolia e ca o tablă pe care trebuie să o umpli într-un fel sau altul. M-am gândit să-l sun pe Alex, sigur că da. Dar mi-am zis că mai bine nu.

Mi-am întors ochii spre ecranul laptopului, având impresia că trecuse o veşnicie. Dar nu, se afla acolo răspunsul lui Whelan la întrebarea mea trimisă într-un e-mail cu prioritate mare: “Nu sunt un expert în chestiuni de sănătate, dar fireşte că voi fi încântat să vorbim despre orice subiect te poate ajuta la cercetare. Sâmbătă după-amiaza e bine?”

Perfect, mi-am spus, *Saturday evening*.

Capitolul XI

Down the path which we did not take
Towards the door we never opened
Behind the question that we did not ask
Far away, into the rose garden...

Aşa, ca o ghicitoare, începea poemul *Saturday Evening* cu care Emily J. Parker câştigase în 1939 concursul BBC. Un început criptic sau romantic, depinde cum priveşti. Pe mine poemul mă făcea să mă gândesc mai curând la scena din *Alice în Ţara Minunilor,* când Alice începe să-l urmeze pe iepurele alb care ajunge întotdeauna târziu. Ilustraţiile din cărţile pentru copii nu se uită uşor. Totul vine de undeva, chiar dacă nu ştim exact de unde.

Încercam să coroborez cele patru versuri cu datele pe care le aveam şi-mi dădea o ecuaţie stranie. Dar eram sigură că profesorul avea să mă ajute să mai lămuresc din întrebări – deşi a aborda din prima chestiunea bolii scriitoarei mă cam crispa, era ca şi cum aş fi vorbit de funie în casa spânzuratului.

— Cred că tendinţa pe care o avea de a secretiza era felul ei de a înţelege meseria, a spus Whelan, luând-o pe ocolite, de parcă mi-ar fi citit gândul, în timp ce-mi turna ceaiul.

— Ce meserie? am întrebat eu cu nevinovăţie şi fără a dori să par ironică.

Vreau să zic: care din cele două?

Whelan a zâmbit. Purta papion şi o vestă fără mâneci care îi accentua aerul profesoral. Cu toate că nu ne aflam la College, ci la el acasă. Biroul mi se părea mai mare şi mai primitor decât prima dată, poate din cauza luminii de ambră a primului soare de iarnă ce învăluia atmosfera.

— Cea literară, fireşte. Credeam că aceasta e tema lucrării tale – m-a privit pieziş, uşor amuzat – deşi văd că nu. Sau nu numai, a nuanţat imediat, încercând să atenueze rigiditatea replicii. Secretul… Sigur că o interesa secretul. Nu uita, Rebeca, un scriitor bun se salvează mai curând prin ceea ce trece sub tăcere decât prin ceea ce scrie. Cu pedanteria lor bine ştiută, criticii literari au început să numească trăsătura asta “psihologie

subiacentă” – a continuat el, ridicându-şi sprâncenele într-un gest care exprima limpede părerea sa deloc entuziastă despre colegii de breaslă. De fapt, eu cred că ea nu şi-a asumat niciodată cu adevărat condiţia de scriitor. Scria pe ascuns. De parcă ar fi dus o viaţă dublă. Pe de altă parte, asta nu era deloc ciudat pentru epoca aceea. A avea o cameră a ta pentru a scrie, conform cerinţei Virginiei Woolf, era un privilegiu pe care-l aveau foarte puţine scriitoare în anii ’50.

Nu uita că până foarte curând femeia nu avea nici măcar autoritatea juridică de a face cea mai măruntă formalitate de una singură, depindea întru totul de soţ.

Am înhăţat ultimele cuvinte din zbor ca să ajung unde voiam:

— Dar, în cazul de faţă, soţul lui Emily J. Parker era un bărbat cu idei înaintate, din câte am înţeles, era un om de ştiinţă, un liber-cugetător, nu?

— Desigur, a admis Whelan, amestecând cu linguriţa în ceaşcă, după care a clătinat din cap şi m-a privit cu un amestec de curiozitate şi îndoială, de parcă mi-ar fi cântărit vorbele: Eşti prea tânără – a spus cumva trist, sau aşa mi s-a părut, pentru că a tăcut câteva clipe, privind absorbit ramurile mişcate de vânt, exact cum făcea uneori şi bunicul Francisco. Dar nu uita, Rebeca, chiar şi bărbaţii cei mai inteligenţi tot bărbaţi rămân.

O frază categorică şi solemnă, bună de gravat în marmură. Dar, ca toate tautologiile, prea puţin concludentă. M-am încruntat şi i-am scrutat chipul, poate cu prea multă lipsă de discreţie. Au fost câteva momente de tensiune.

Cred că nu se simţea în largul său, deşi nu voiam decât să aflu ce naiba voise să spună, exact asta era întrebarea din ochii mei.

— Ei, nu mă lua în seamă, a lepădat el solemnitatea cu

gestul cu care alungi o muscă. La vârsta mea ai cam prea mult timp ca să te gândeşti. Ai prea multe amintiri…, a zâmbit, apoi şi-a aranjat perna la spate, punând capăt comentariului.

Numai că musca zburătăcea mai departe în lumina amurgului. La un moment dat, în cursul conversaţiei apăruse o fisură, o tăcere poate lipsită de importanţă, ca atunci când te apleci să ridici o monedă de pe jos.

Mi-am luat inima în dinţi şi i-am povestit ce descoperisem în fişa medicală, descriindu-i destul de amănunţit simptomele cele mai alarmante din ultimii ani. Whelan a dat din cap în semn de aprobare sau de resemnare. Mi s-a părut dintr-o dată extrem de obosit; şi-a dus o mână la frunte, şi-a masat uşor tâmplele de parcă l-ar fi durut capul.

— Nu mi-am închipuit sub nicio formă că ar fi putut ajunge atât de rău, a spus apoi.

Continua să stea nemişcat, prăbuşit cumva, tenul parcă îşi pierduse lumina sau devenise mat, trăsăturile îşi pierduseră fermitatea. Mi-am zis să schimb subiectul ca să risipesc ceaţa aia.

— Domnule profesor, e ceva ce nu pricep oricât m-aş strădui, am spus, alegându-mi cu grijă cuvintele. Poate mă puteţi ajuta, în definitiv aţi lucrat la Bletchley Park şi eraţi la curent cu tot ce se făcea acolo…

— Ei, nu chiar totul, nici pe departe, nu mă supraestima, şi-a revenit el încet. Nimeni, nici măcar Churchill nu ştia totul. Însă anumite detalii le cunoşteam, dacă la asta te referi.

— Ştiţi dacă Emily Parker a bănuit la un moment dat că e ameninţată de cineva de acolo? Cum să zic, cineva care ar fi putut să-i poarte pică din vreun motiv sau altul, presupun că astfel de lucruri au loc şi pe plan personal, ca în politică, şi cu atât mai mult pe timp de război. Cu Anglia

toată plină de spioni nazişti, mulţi dintre ei britanici, născuţi şi educaţi în Marea Britanie şi fanatizaţi sau cumpăraţi de inamic… Din câte am aflat, în război trădările cele mai eficiente şi urâte se produc între persoane din aceeaşi tabără.

— Nu erau chiar atâţia spioni precum se spune, s-a însufleţit el. Dar o psihoză exista, ce-i drept. Te îndoiai de oricine, ţine cont că eram o ţară care pierdea un război. Populaţiei i s-a inculcat legea tăcerii, teama de vecin. Au apărut liste negre. Dar Emily nu a figurat pe niciuna, nici gând. O barbarie…

Cum de ţi-a venit ideea asta?

— Nu ştiu… Misterul dispariţiei, simptomele bolii, faptul că ea şi soţul ei s-au izolat după război de parcă s-ar fi temut de represalii…

Whelan şi-a dus mâna la bărbie ca Gânditorul lui Rodin şi a mormăit ceva ininteligibil, un fel de “Hmmm”. Adică sunetul amortizat al gândirii nonverbale folosit de anumite specii superioare britanice de doctori *honoris causa*. După care, din fericire, a avut amabilitatea să traducă mormăitul:

— Adevărul e că şi eu m-am întrebat acelaşi lucru de sute de ori. Acum că o spui, îmi amintesc că a fost la un moment dat o mică neînţelegere. Nimic grav. Deşi pentru ea poate să fi fost important. Nişte oameni din Bletchley Park care au crezut că Emily avusese de-a face cu o scurgere de date legată de nişte formulare. Din câte o cunosc, o aberaţie. Bineînţeles, s-a demonstrat că totul era fals. Nici eu, nici Pearson nu ne-am îndoit nicio secundă. Însă unii au arătat-o cu degetul şi îţi poţi imagina cum era lumea atunci. Zvonurile erau monedă curentă şi erau urmate de vidul social. E posibil ca Emily să fi fost afectată mai mult decât arăta, acum că ai spus. Ea se arăta mereu deasupra acestor lucruri, dar bănuiesc că o rodea pe

dinăuntru, a spus el, masându-şi gânditor lobul urechii. Izolarea lui Pearson nu m-a mirat în mod deosebit. Când mintea unui om atinge un anumit nivel de abstracţie, e posibil să sufere, cum să spun, un soi de decompensare. O păţesc toate geniile.

Presupun că e preţul confruntării directe cu anumite enigme…

— La ce vă referiţi?

— Devenise maniac. A luat ceaşca între degetele sale lungi şi s-a uitat atent pe fundul ei, căutând parcă un indiciu în depunerile ceaiului. În fine, a surâs apoi, e de mirare că n-am luat-o razna cu toţii. Pearson a început să nu mai aibă încredere în nimeni. Era obsedat de criptarea codurilor, astfel ca doar el să aibă acces la chei. Ca şi cum ar fi refuzat să intre într-un joc în care toate cărţile erau măsluite de la bun început. Iată la ce duce genul ăsta de muncă, a decretat Whelan cu convingerea celui care ştie despre ce vorbeşte.

Odată ce descoperi schema schelăriei care susţine edificiul, nu mai poţi vieţui în el. E ca şi cum ţi-ai pierde încrederea. Altă dată, dacă vrei, vorbim despre el, despre cum căuta calculele exacte, cum descifra necunoscutele pe care alţii le abandonau ca imposibile, fără să greşească niciodată, sau doar într-o măsură infimă. Uite, aici sunt cărţile lui. S-a refugiat în ele ca într-un labirint în care nimeni, sau doar extrem de puţini, îl puteau urma.

Cuvântul “labirint” mi-a reamintit versurile din *Saturday Evening* şi ilustraţiile la cartea lui Lewis Carroll, dar nu voiam să-l întrerup, dată fiind turnura pe care o luase discuţia, aşa că l-am ascultat mai departe.

— Pearson umbla mereu după ceva. Câteodată îmi spun că ceea ce căuta era doar în capul lui – mă rog, acum e simplu să zic aşa. Dacă vrei, vorbim în altă zi despre el. Însă Emily nu era aşa: era o fată sociabilă, amuzantă şi în

acelaşi timp foarte perceptivă, subtilă, cu un al şaselea simţ, şi-un pic mincinoasă. Odată am dat de ea aşezată ca o şcolăriţă pe treptele catedralei St Paul, unde a predicat John Donne, marele poet metafizic din secolul al XVII-lea – a explicat profesorul în caz că n-aş fi fost la curent. Îi plăcea să aducă asemenea omagii autorilor ei favoriţi. Când m-a văzut, s-a bosumflat: “Bob Whelan, doar nu mă urmăreşti!”, a spus ridicând din sprâncene şi aţintind arătătorul spre mine, pe un ton zeflemitor. Glumea… Nu îi plăcea să-i fie descoperite micile obiceiuri secrete, i s-a luminat brusc chipul. Dar să nu crezi că trăia doar pentru cărţi, dimpotrivă. Îi plăcea la nebunie zarva Londrei. O să ţi se pară ciudat, dar oraşul rămânea viu în pofida împrejurărilor. Soldaţii în permisie flirtau pe străzi, revistele de modă continuau să se vândă în chioşcuri. Emily avea bun-gust, avea clasă, cum se spunea pe atunci. Ştiu, acum sună învechit, dar atunci suna altfel. Puteai s-o vezi admirând nişte mănuşi într-o vitrină de pe Bond Street şi socotindu-şi banii, ca orice fată de vârsta ei, sau urcându-se în autobuzul de pe linia Picadilly, privind pe geam şi vorbind cu însufleţire cu primul necunoscut care se aşeza lângă ea. Îi plăcea să observe ce se întâmpla în jur. Nu era stilul ei să se închidă în casă. Dar, cine ştie… E complicat să înţelegi de ce oamenii iau anumite decizii, poate că incidentul acela de la Park a afectat-o mai mult decât credem şi s-a izolat. Când eşti tânăr nu prea ştii cum să faci faţă bârfelor. Îl admira enorm pe Pearson. Era îndrăgostită. Oamenii se schimbă când iubesc, renunţă la unele lucruri. Nu ştiu… Dragostea adevărată e o enigmă imposibil de dezlegat, a spus fără pic de emfază, repetând un truism.

A încetat să se vadă cu cei de la Park. Mă rog, în afară de prietena ei Brenda Mulligan, cred că pe ea a mai văzut-o din când în când. Dar Emily a dispărut de pe hartă… nu

ştiu ce motive o fi avut. Într-o zi m-am întâlnit întâmplător cu ea la raionul de cărţi dintr-un magazin Towsend Brothers. Era la puţin timp după război, să fi fost după un an sau doi. Era slăbită. Am întrebat-o dacă era bolnavă… Whelan a tăcut, aveam impresia că făcea o pauză de fiecare dată când atingeam acest subiect, un soi de obstrucţie sau piedică mentală… Ştiu acum că te interesează mult subiectul sănătăţii ei, Rebeca, dar mă tem că nu te pot ajuta. Nu sunt medic, şi chiar dacă aş fi fost, tot n-ar fi folosit, a oftat el. Emily era suptă la faţă şi avea cearcăne de culoare violet în jurul ochilor. Deşi tot frumoasă era. Purta o beretă de lână bej bordată cu un material ecosez, îmi amintesc perfect. A spus că nu se simţea foarte bine.

Vorbea privindu-şi vârful pantofilor, de parcă s-ar fi ruşinat sau şi-ar fi cerut scuze. Am aflat ulterior de la nişte prieteni comuni că se internase la spitalul Westminster şi că Pearson îşi lăsase munca şi avea grijă de ea… S-a oprit din nou, privind în gol; credeam că asta era tot, dar a continuat: Atunci m-am hotărât să-i văd fişa medicală, cum îţi povesteam. Nu a fost uşor. Bletchley Park nu mai exista, a trebuit să apelez la un amic care îşi păstrase relaţiile.

Negăsind nimic, după cum ţi-am spus, în arhivele de la Bletchley, am conchis că fusese vorba de o indispoziţie trecătoare. Asta e tot. N-am mai văzut-o.

— Şi nu v-aţi mai interesat de ea?

Whelan a ridicat din umeri de parcă s-ar fi întrebat “La ce bun?”.

— Dar eraţi prieteni, aţi lucrat împreună… Nu v-aţi dus să o vedeţi la spital?… Lăsasem în urmă delicateţea, vorbeam pe un ton inchizitorial, trecusem la contraatac.

— Era măritată, a răspuns, coborând vocea.

— Dar un om poate fi îngrijorat pentru altul indiferent de starea sa civilă, am replicat cu asprime.

Voiam să-l provoc, ştiam că doar aşa puteam scoate ceva clar de la el.

— Ea m-a rugat să n-o fac, a spus profesorul, şi mâna i-a căzut ca de plumb pe braţul fotoliului, ca o autojustificare.

— Şi dumneavoastră v-aţi conformat pur şi simplu? Aţi abandonat-o sorţii fără niciun motiv? am întrebat pe un ton care includea şi incredulitate, şi cenzură implicită.

— Nu! a sărit Whelan, o reacţie energică, de parcă l-aş fi călcat pe picior.

Mâinile noduroase i s-au crispat de spătarul canapelei, fălcile i s-au încleştat.

A reluat pe un ton puternic şi sec: Nu fără niciun motiv, nu. A existat un motiv.

În clipa aceea în discuţia noastră a avut loc o fractură. Mi-am dat perfect seama că am fi putut să intrăm pe un teren sensibil. Am rămas tăcută şi mi-am ascuţit auzul ca un prepelicar care a luat urma unui iepure. Mi-am ţinut gura, aşteptând să adauge profesorul ceva.

Whelan şi-a ridicat privirea şi s-a uitat ţintă la mine.

— De ce crezi că te afli aici, Rebeca? Doar n-ai să-mi spui că tu crezi în coincidenţe, nu?

— Poftim? am bâiguit eu, nepricepând nimic.

Am înghiţit în sec. Despre ce naiba era vorba? Era ceva ce-mi scăpase?

Sigur că da.

Am încercat să rebobinez rapid toată povestea şi să-mi aduc aminte prima luare de contact cu profesorul Whelan: proiectul meu de bursă de la Fundaţia Barrié; încăpăţânarea aia a mea care li se părea tuturor nebunie curată; raportul favorabil, totuşi, al lui Ramón Villares, rectorul Universităţii din Santiago; discuţia avută la el în birou; satisfacţia după ce a citit ciorna proiectului. El mă pusese în legătură cu Whelan… Şi atunci undeva în mintea mea s-a făcut un declic. Senzaţia aceea de idee fugară,

care mă bântuia încă de la prima noastră întâlnire, s-a luminat brusc aşa cum fasciculul luminos al farurilor maşinii captează fuga unui iepure care traversează şoseaua în noapte. Presentimentul că poate profesorul avea vreo legătură cu aprobarea proiectului meu. Lucrurile astea se întâmplă. Coincidenţele nu există, întotdeauna au o cauză, deşi habar nu avem de iţele cu care hazardul îşi ţese plasa.

Simţeam un fel de ameţeală. Ceva asemănător percepusem în curtea şcolii în timpul unui meci de volei împotriva clasei a III-a A. Ceva parcă mă orbise şi n-am văzut mingea. Există astfel de momente în care timpul trece prin tine în ralanti şi mingea te izbeşte în nas.

— Am optzeci şi mulţi ani, fată dragă, a continuat Whelan, mă ţin încă bine şi nu mă gândesc la moarte. Nici de demenţă senilă nu sufăr. Dar ştiu că timpul nu-mi prisoseşte. Sunt la vârsta la care trebuie să-ţi faci bilanţul, să duci la bun sfârşit lucrurile lăsate la jumătate şi să repari în măsura posibilului ce ai făcut prost.

Glasul îi suna ferm şi limpede, dar dincolo de ochelari ochii aveau o expresie opacă şi voalată.

— Dar… cum? Adică vreţi să sugeraţi că a fost ideea dumneavoastră?… am bâiguit neîncrezătoare când am reuşit să deschid gura.

— Rebeca, pentru Dumnezeu! Drept cine mă iei? Nu sunt atât de machiavelic. Pe Ramón Villares îl cunosc de mult. Când mi-a spus că o studentă voia să facă o teză despre Emily J. Parker, mi-am dat seama că asta era exact ceea ce aşteptasem dintotdeauna, fără a fi propriu-zis conştient. Şi, fireşte, am făcut ce mi-a stat în putinţă pentru a accelera formalităţile. Atâta tot… A făcut o pauză menită să mă liniştească şi s-a uitat la mine cu un amestec de satisfacţie şi apreciere: Chiar e grozav că niciunul dintre ai noştri nu s-a interesat de o autoare ca ea şi

trebuie să vină o bursieră străină să ne dezgroape comorile!

— Nu e chiar ceva neobişnuit. Cele mai bune eseuri despre Federico García Lorca, poetul nostru naţional, le-au scris cercetători străini, mai exact anglo-saxoni, am spus, gândindu-mă la excelenta biografie a lui Ian Gibson despre cel care a scris *Romancero gitano*.

— Da… Poate că ai dreptate. E nevoie de oarece distanţă ca să ai o bună perspectivă… De-asta am ştiut că trebuia să fii tu. Am cerut rapoarte academice, ţi-am citit proiectul. E original şi riguros şi, în acelaşi timp, îndrăzneţ. Diferit. Nu, nu te flatez. Sunt vulpe bătrână, nu mă înşel la pariuri.

Mă simţeam ca o gânganie ciudată privită la microscop. Prin urmare fusesem cercetată. Universitatea dăduse date despre dosarul meu de studentă.

O parte din mine era furioasă şi gata să se ridice şi s-o ia din loc, dar alta se simţea măgulită şi mă obliga să rămân locului. Nu ştiam dacă să fiu supărată sau să-i mulţumesc. E ceva care mi se întâmplă frecvent cu bărbaţii.

— Şi de ce nu mi-aţi spus asta de la bun început? De ce aţi aşteptat până acum? nu m-am lăsat eu.

— Trebuia să fiu sigur că aveai să-ţi continui munca şi n-ai să abandonezi.

— Ce vă face să credeţi că n-am s-o fac?

Whelan a râs uşor condescendent.

— Nu uita, Rebeca, mulţi ani la rând munca mea a constat în a recruta persoanele potrivite pentru fiecare misiune.

Neîndoielnic, Robert Whelan era un adversar abil cu multe ore de zbor, iar eu doar o ucenică abia ieşită din găoace care o făcea pe deşteapta şi nu părea să fie stăpână nici măcar pe propriile decizii.

— Hai, nu fi supărată, Rebeca. Acum, că am pus cărţile

pe masă, am să-ţi arăt ceva ce-o să-ţi placă.

S-a dus la bibliotecă şi a scos un dosar din raftul de jos. Să se aplece nu i-a fost greu, dar s-a ridicat cu dificultate şi a fost silit să se sprijine de o poliţă.

— Uite, şi a scos un CD dintr-un plic cu antetul BBC-ului. De când îl aştept! A sosit în dimineaţa asta printr-un vechi prieten jurnalist, dar am preferat să aştept ca să-l vedem împreună... Chipul îi strălucea de nerăbdare... Sunt primele imagini color din perioada Blitz-ului asupra Londrei. Inedite. O trufanda. Ei, ce spui, nu te aşteptai la asta, nu?

— Şi de unde a apărut relicva asta? am întrebat pe un ton ironic, nelăsându-mă îmbrobodită atât de uşor. Eram încă în defensivă.

— Pare-se că filmul a fost descoperit într-un pod, într-o locuinţă care a aparţinut unui membru al diviziei antiaeriene britanice, mort în 1957. Un anume Peter Abott. Urmaşii săi au vândut casa şi printre obiectele personale s-a găsit şi filmarea asta. Extraordinar este că, în afară de imaginile cu bombardamentele, există şi cele cu defilările de Ziua Victoriei care se ţineau an de an. Pesemne că tipul era amator de parade militare, drept care le-a filmat cu consecvenţă, aşa cum alţii filmează aniversările nepoţilor. BBC a digitalizat imaginile şi pregăteşte un montaj care va fi transmis într-o emisiune specială în vara asta, când se împlinesc şaptezeci de ani de la începutul celui de-al Doilea Război Mondial. Înregistrarea completă durează vreo patru ore, dar au redus-o la douăzeci şi cinci de minute pentru emisiune, a mai zis, extrăgând cu grijă CD-ul din coperta de plastic. Copia asta conţine ca valoare adăugată anexa cu defilările care, fireşte, nu va apărea în versiunea definitivă, ci va fi catalogată ca material de arhivă. Echivalentul a trei sau patru role de film, ca să-ţi faci o idee, a adăugat pe un ton admirativ. Un document

istoric de o valoare inestimabilă.

Toată supărarea mea s-a topit, eram pe de-a-ntregul vrăjită. Uneori tind să cred că realitatea e un joc demontabil pe care ni-l oferă viaţa, iar misiunea noastră este să încercăm să-l punem în ordine.

— Dacă tipul a murit în 1957, am gândit eu cu glas tare, e posibil să fie aici şi imagini din Trafalgar Square din 8 mai 1955. Niciun pasionat de parade n-ar fi ratat cea de-a zecea aniversare a victoriei.

Whelan a zâmbit cu o delectare nedisimulată. Un zâmbet care cândva trebuie că fusese periculos şi care cu trecerea anilor nu-şi pierduse nimic din ironie şi maliţie, abia atenuând compasiunea drăgăstoasă pe care maeştrii o dedică învăţăceilor.

— Foarte bine, Rebeca, văd că începi să pui firele cap la cap.

Capitolul XII

Cu siguranţă, Emily Jane Parker nu era o femeie fericită pe 8 mai 1955. E posibil s-o fi măcinat ceva pe dinăuntru, nu ştim ce. Poate nu vom şti niciodată. O femeie duce cu ea în mormânt multe gânduri.

Cel puţin, asta spunea mereu bunică-mea Lola. O fi avut motivele ei.

Câteodată, în timp ce soră-mea şi cu mine ne făceam lecţiile la masa din bucătărie, ea începea să privească pe geam pe deasupra chiuvetei şi atunci aproape că îi auzeam sunetul minţii care scotea un zgomot ca de motor de maşină într-o zi de iarnă.

Cine poate cunoaşte în profunzime inima cuiva? Şi nu mă refer la sentimente, care ies la suprafaţă, chiar dacă ni se par foarte profunde. Mă refer la ceea ce se află în adâncul peşterii. Uneori nici noi nu ştim adevărul.

Iei decizii, faci planuri, dar multe se întâmplă fără să ne dăm seama. De parcă o parte a creierului nostru nici n-ar vrea să prindă de veste, preferând să nu ştie.

Poate că Emily J. Parker era şi ea una dintre acele femei care lasă să curgă apa la robinet în timp ce se uită pe geam. Înserarea se lasă peste oraş în timp ce autobuzele circulă scoţând un zgomot caracteristic când trec peste bălţi, străzile s-au transformat într-un furnicar, prăvăliile aprovizionate modest se deschid fără tam-tam, aşa cum se cuvine într-o ţară ieşită din război. Dar în peşteră, oare ce se întâmplă în acest timp în peşteră?

Întrebarea asta mă obseda. Cu cât mă apropiam mai mult de personaj, cu atât mai tare se modificau punctele mele de interes. Şi nu era vorba doar de o chestiune de fascinaţie literară. Opera ei trecuse de-acum în planul al doilea.

Era vorba de ceva mult mai imperios. Aveam nevoie să înţeleg. Era o chestiune personală, căci nimeni în afară de mine nu poate sătura monstrul curiozităţii mele odată ce el s-a trezit. Trebuia să aflu ce i se întâmplase. Ei, lui Emily J. Parker. Orice-ar fi fost.

Fireşte, eram perfect conştientă că, după atâţia ani, treaba n-avea să fie uşoară. A-mi pune întrebări legate de fericirea sa era un mod de a străbate distanţa care mă despărţea de ea. De a aborda misterul dispariţiei sale.

Oare ce credea despre fericire o femeie din secolul trecut? Poate că pe atunci fericirea nu era decât un concept matrimonial, un pic vulgar şi exagerat, precum pălăriile alea mari cu pene de păun pe care le purtau cucoanele la cursele de la Ascott. De ce să-şi dorească să fie fericită o scriitoare care putea fi orice altceva?

Mă frământau toate astea. Îmi spuneam că sunt zile când o femeie se simte rănită de orice: de aerul albastru al unei dimineţi de primăvară cu câţiva nori pe cer, de

liniştea molcomă a unei case înstărite, de inocenţa obiectelor, de promiscuitatea aceloraşi. Sertarele comodei pline de cămăşi frumos călcate, cartea lui John Donne pe noptieră, zgomotul unei unelte care loveşte insistent un motor în garaj, biscuiţii preferaţi serviţi pe tava pentru ceai, un strat de hortensii albastre în grădină, sticla de lapte lăsată zilnic în faţa uşii. Pe fundalul acestor elemente cotidiene şi inocente, într-o bună zi o femeie smulge faţa de masă la micul dejun şi totul sare în aer. Poate că asta i s-a întâmplat lui Emily J. Parker. Care ştia. Căci trebuia să ştie. Totul era clădit peste un abis.

Biscuiţii erau scoţieni, marca Walkers, şi se livrau într-o cutie căptuşită cu o pânză în carouri roşii; John Donne a scris un sonet intitulat “ *The Good-Morrow*”, în secolul al XVII-lea, a fost şi paroh al catedralei St Paul, cum a avut grijă să-mi explice profesorul; lăptarul se numea Teddy şi distribuia sticlele într-un cărucior legat de bicicletă, şi mai era şi bâlbâit. Toate astea le descoperisem singură şi mi le notasem în carneţel, poate aveau să-mi folosească la ceva. *Just in case*.

Se spune că singurul adevăr al unui scriitor rezidă în cărţile sale. Cine era de fapt Emily J. Parker?

Ştim că îi plăcea să se caţere în copaci când era mică, nu fusese o fetiţă sperioasă. Ştim că era mândră de tatăl ei, fost combatant în Marele Război.

Dar ce femeie nu se mândreşte cu tatăl ei, cu atât mai mult într-o familie cu atâtea femei neînfricate? Ştim că avea trei mătuşi luterane, cititoare împătimite ale Bibliei, care numeau lenjeria intimă “lucrurile acelea” şi între ele vorbeau în versuri. Despre asta aş avea şi eu ceva de spus – nu pentru că aş avea nişte mătuşi luterane, ferească sfântul– dar cred că v-am pomenit deja de căpitănesele din familia mea.

În casa de la ţară aveam o maşină de gătit care nu era

nicidecum una de vitroceramică, ci una de fontă, alimentată cu foc adevărat, ca un furnal. Îi ziceam “aia din Bilbao”. Când bunica Lola scăpa o lingură pe jos, striga

“Stai, Avraame”. Pe bune. Dacă treaba se repeta, căci cu vârsta şi printre aburii oalelor obiectele tind să-ţi alunece din mâini, rugăciunea continua la fel de fierbinte: “Saule, Saule, de ce mă prigoneşti?” Soră-mea şi cu mine convieţuiam cu aceşti doi domni fără probleme. Eu eram convinsă că numiţii Saul şi Avraam făceau parte din familie, erau unchi buni sau mai depărtaţi care emigraseră în Brazilia pe vremea foametei odată cu ceilalţi din parohie.

Numai că într-o zi Bea, care le ştia pe toate, mi-a relatat cu glas scăzut, ca şi cum ar fi ştiut-o din sursă sigură, povestea cu sacrificiul. Nu era genul de confidenţe pe care şi le fac fetiţele în camera lor şi cu lumina stinsă. Numai că noi nu eram ca celelalte. Mie povestea unui tată dispus să-şi înjunghie fiul ca să-l ofere unui Dumnezeu necunoscut mi-a ridicat părul în cap. De atunci mă uitam cu suspiciune la maşina de gătit, ca nu cumva pe neaşteptate să apară într-o lumină mare acel tată cuţitar care pentru mine a avut mereu chipul lui Jack Nicholson. Eram obsedată de un măcel. Presupun că şi Emily J. Parker s-a luptat cu personaje de acelaşi soi, în plus şi luterane! O, Doamne!

Însă fiecare trebuie să se descurce cu influenţa morală care i s-a dat. De altfel, copilăria autoarei engleze a fost mai mult sau mai puţin la fel ca a tuturor. Cunoştea numele multor plante. Îşi construise o căsuţă în copac unde îşi ţinea caietele. Avea o colecţie de minereuri şi alta de insecte rare moştenite de la tatăl ei, eroul de război; într-o zi a căzut în râu şi era să moară de hipotermie, dar a scăpat. Era o fetiţă puternică; maturizarea sexuală a început la şaptesprezece ani într-un cuib de spioni numit Bletchley Park, plin de tipi care erau prieteni la cataramă

cu numărul Pi. Al Doilea Război Mondial a luat-o prin surprindere. A supravieţuit bombardamentelor. Dar după aia au început problemele. Simptome rare. Afecţiuni care nu răspundeau la tratament şi urmau un traseu neobişnuit. Persistent. Deconcertant. Analize care nu se potriveau cu istoricul clinic. O stare de slăbiciune care a sfârşit prin a necesita observaţie permanentă.

Mă întrebam de cine ţine voinţa unui bolnav. De el însuşi? De medici? De familie? Fiindcă într-o zi, această femeie care nu se simţea bine dispare pur şi simplu şi nu se mai ştie nimic de ea. Gata, fără explicaţii, fără concluzii, fără la revedere. Pur şi simplu.

Având în vedere doza de vanitate ce caracterizează istoria literaturii, faptul că o scriitoare e în stare să treacă în anonimat într-un mod atât de radical e cât se poate de tulburător.

O femeie dispare de pe lume, pleacă sau e asasinată. Nimeni nu comentează. Precum un nor care acoperă soarele, aşa se lasă tăcerea peste Londra. Ce să mai crezi?

Poate că sensul vieţii sale avea să rămână ascuns pe vecie la fel ca manuscrisul pierdut al ultimului său roman.

“Drumul pe care nu am mers, uşa pe care nicicând n-am deschis-o, întrebarea pe care n-am pus-o…”.

Totul începea să semene tot mai mult cu izbirea de un zid pe întuneric.

Numai că pentru asta mă aflam împreună cu profesorul Whelan într-o încăpere întunecoasă ca o peşteră. Situată la parter. Casele vechi din Bloomsbury conţin de regulă nişte locuri dosnice destul de ample şi prevăzute cu panouri de lemn care pot primi tot soiul de destinaţii. În cazul de faţă, locul fusese transformat în sală de proiecţie. În fund era întins un ecran de doi metri pe doi, pe care bătea un bec puternic prins în tavan şi pesemne conectat la laptopul aşezat pe masă. Pe care Whelan l-a numit dispreţuitor

“rabla”. Era vorba de un Apple G4 de ultimă generaţie, din câte am constatat, protejat de o carcasă grena, cu procesor de mare viteză, cu bluetooth, CD player şi DVD player incorporate. Nu sunt nici pe departe pricepută la maşini de cursă, dar mi s-a părut că “rabla” putea fi pentru informatică ceea ce este un Ferrari pentru un circuit de Formula 1.

— Rose, eşti amabilă să ne aduci câte un pahar cu whisky? Şi, te rog, fără afurisitele alea de cuburi de gheaţă, a adăugat pe un ton uşor afectat, imitându-l parcă pe un vechi actor de cinema, poate pe Richard Burton sau pe Joseph Cotten.

Doamna Griffin a îndeplinit cererea întru totul. Mai pusese pe cele două fotolii cu braţe şi nişte perne cu feţe croşetate. Mi-am zis că poate le făcuse chiar ea şi că poate se sprijinise şi ea pe ele în timp ce-i ţinea companie profesorului în timpul unor proiecţii, fiecare pe fotoliul său, în lungile seri ale iernilor londoneze. Nu ştiu, zău, de ce m-am gândit la asta, poate pentru că luase pernele la ghionţi ca să le dea o formă, sau fiindcă se oprise o clipă în pragul uşii, înainte de a pleca, într-o atitudine plină de familiaritate, de parcă ar mai fi vrut să spună ceva. Trebuie că era de mulţi ani în serviciul profesorului. Cine poate şti ce obiceiuri domnesc în viaţa altora.

Whelan a pus CD-ul şi a apăsat butonul unei telecomenzi. Ecranul s-a umplut de fum.

La început nu am distins mare lucru, dar treptat imaginea s-a limpezit: am văzut un autobuz cu etaj care circula printre clădiri dărâmate şi case în flăcări.

Chipurile oamenilor erau mai neclare, dar într-o secvenţă putea fi identificat perfect Winston Churchill însuşi într-un palton cenuşiu într-o scenă de evacuare a răniţilor. Lângă Banca Angliei se vedea un crater uriaş. Aveai impresia că proiectilul explodase chiar în ecran,

flăcările creau un soi de miraj precum în scena cu trenul care arde în deşert din filmul *Lawrence al Arabiei*, care mă fascinase când îl văzusem într-un ajun de Crăciun la Cinema Capitol.

Cele douăzeci şi cinci de minute au trecut într-o clipită. Nu ştiam la ce material se renunţase, la ce fotograme, dar rezultatul final mi se părea magnific. Vedeai în toată cruzimea şi intensitatea campania aeriană a lui Hitler împotriva Londrei între 7 octombrie 1940 şi 6 iunie 1941. Şaptezeci şi şase de zile de ploaie de fier. Patruzeci de mii de morţi. Un milion de locuinţe distruse.

— Incredibil, nu-i aşa? a spus profesorul şi a rămas o clipă pe gânduri.

Poate că noi, cei bătrâni, ar trebui să învăţăm să acceptăm trecutul, a adăugat cumva melancolic.

Am avut impresia că îşi vorbea sieşi, aşa cum fac adesea vârstnicii când îşi revizitează amintirile. Am confirmat, nu ştiam ce să spun. Părea obosit, absorbit, cu paharul în mână şi privirile întunecate. Să fi fost aproape opt seara, o oră târzie pentru vizite după uzanţele britanice. Mă ridicasem să-mi iau la revedere, dar m-a oprit cu un gest:

— Permite-mi să te mai reţin un pic, Rebeca. Mai lipseşte ceva. Tonul îi redevenise jovial, oboseala dispăruse dintr-o dată. Doar nu vrei să pierzi cea de-a zecea aniversare a Victoriei?

Era de admirat capacitatea cu care Whelan îşi revenea, în ciuda vârstei.

— Fireşte că nu, domnule profesor, mi-am reluat eu locul pe fotoliu fără să mă mai las rugată. Ştiam că defilarea n-avea să aducă nimic nou, dar chiar eram curioasă să văd atmosfera acelui 8 mai 1955 când scriitoarea fusese văzută pentru ultima oară. O duminică dezgropată din infinit, cum ar fi zis Baudelaire.

Din câte îmi spusese Whelan, cel de la Departamentul de

Arhivă
Documentară de la BBC era David Bloomberg, un faimos jurnalist şi parlamentar care după pensionare începuse să lucreze la arhiva postului britanic de televiziune. Se cunoşteau din vremurile de demult şi îşi făcuseră destule favoruri; aşa se explica acea copie pe care i-o dăduse.

Cert este că tipul de la divizia antiaeriană care filmase imaginile nu era un amator: părea să aibă simţul secvenţei şi un fler jurnalistic în a capta atmosfera.

Proiectoare care mătură cerul înnorat în miezul zilei. Beculeţe aprinse pe monumentele principale. Pe treptele de la National Gallery o mulţime agită steguleţe cu crucea Sfântului Andrei. Imaginile panoramice ale defilării alternau cu prim-planuri ale mulţimii care urmărea acrobaţiile aeriene şi manevrele militare. O bătrână în pardesiu negru cu o cocardă alb-roşu-albastru la rever. O fată în uniformă albă cu o tavă cu bomboane atârnată de gât, un soldat încercând să pornească o veche motocicletă Triumph, o adolescentă blondă agitând nişte artificii, poliţiştii – *bobbies* – cu ţignale şi pelerine încercând să ţină mulţimea în spatele liniei trotuarului, un brutar cu şorţ ieşind în pragul prăvăliei…

Pe neaşteptate, Whelan a oprit imaginea, s-a ridicat în picioare şi a privit spre uşa pe care ieşise doamna Griffin. Am crezut că vrea să-i ceară ceva, ochelarii sau o jachetă, pentru că aici jos era mai frig decât în birou, diferenţa de temperatură se simţea.

— Aveţi nevoie de ceva, domnule profesor?

Pe ecranul oprit în stop-cadru se vedea colţul de la Charring Cross ticsit de lume şi firma roşie a patiseriei Mulberry fondată în 1925, cum scria pe copertină.

Whelan nu mi-a răspuns. De-abia atunci mi-am dat seama că ceva nu era în regulă. Era extrem de palid, se aplecase spre stânga, crispat, îşi apucase braţul ca şi cum

ar fi fost suflat de o rafală puternică în mijlocul străzii, riscând să-şi piardă echilibrul.

— Doamnă Griffin!!! am ţipat speriată, încercând să-l ajut.

Nu mai ştiu exact ce s-a întâmplat în continuare. Probabil că au trecut abia câteva minute până să vină ambulanţa, dar mi s-au părut ore. Îmi amintesc sunetul sirenei, rampele solide de acces în vehicul pe care personalul sanitar a urcat targa pe care zăcea un Robert Whelan lipsit de semne vitale aparente.

Apoi noaptea a trecut rapid în planul înclinat al unei ferestre, o suprafaţă neagră ca tabla de la şcoală, în timp ce ambulanţa îşi croia drumul prin trafic.

Afară, oraşul strălucea, străbătut de sclipiri intermitente albastru-cobalt, scurte şi enigmatice, aidoma lucrurilor care-ţi vin dintr-o dată în minte şi le uiţi imediat. Simţeam că lumea din jur era o delicată bombă cu ceas. Până atunci nu văzusem pe nimeni murind.

Nu ştiu de ce mi-a venit în minte bărbatul care repara spiţele rupte ale umbrelelor când eram copilă şi care îşi făcea apariţia pe bicicletă în colţul străzii exact înainte de sosirea iernii; mi-am amintit şi de tăcerile bunicului Francisco şi de păsările lui Alex poposind fiecare pe alt acoperiş.

PARTEA A DOUA

Capitolul XIII

Nu că Robert Whelan ar fi fost un conducător de teză deosebit de metodic, dar mă obişnuisem cu el. Deşi întâlnirile cu el fuseseră rare, corespondenţa electronică funcţionase de la bun început. Maniera sa un pic hitchcockiană de a îmi da informaţii, păstrând mereu un as

în mânecă, îmi stimula imaginaţia.

Ca să zic aşa, îi prinsesem şpilul. Uneori aveam impresia că mă instruia în stilul său sau mă pregătea pentru ceva. Poate pentru a înfrunta viaţa cu puterile mele. Deşi, fireşte, pentru asta nu eşti niciodată pregătit.

Nici măcar nu am putut să-l vizitez. Numai doamna Griffin avea voie să-l vadă la terapie intensivă preţ de o jumătate de oră dimineaţa. Fără el mă simţeam pierdută, un pic înşelată în aşteptări, precum o misionară lipsită de credinţă.

Într-o lună şi jumătate reuşisem doar să adun o grămadă de întrebări despre viaţa lui Emily J. Parker care nu duceau nicăieri. N-aveam nimic concludent, nicio idee nouă sau originală bazată pe fapte sau documente. Pariul meu fusese de la bun început să găsesc în biografia scriitoarei ceva care să-mi permită o interpretare a personajului şi, prin extensie, a întregii sale opere. Un soi de şperaclu care să deschidă toate uşile încuiate. Inutil să vă spun, bănuiam că acel “ceva” era legat de dispariţia ei. Şi acela era punctul în care munca mea se împotmolise. Mă găseam într-o fundătură. Stăteam cu orele în mansarda în care ajunsesem la un punct mort în cercetările mele, înaintea laptopului şi obsedată de nişte întrebări la care n-aveam să găsesc răspuns, n-aveam nici timp să ies să alerg, ceea ce, cum bine se ştie, e singura modalitate efectivă de a ajunge undeva.

Când eram mică eram o alergătoare destul de bună. Antrenorul de atletism de la şcoală spunea că aveam compas bun, dar îmi lipsea stilul. Presupun că era un elogiu. Felul în care ajungeam la finiş era cam ciudat, ce-i drept, un fel de trap în salturi şi aplecată într-o parte. Cam aşa făceam totul, sinceră să fiu.

În schimb, Bea avea mişcări armonioase de egretă, dar era mai lentă. Dacă e să fugi, e mai bine să o faci cât mai

iute, credeam eu. Numai că uneori finişul nu e linia dreaptă perfect delimitată a campionatelor şcolare, ci un teritoriu abrupt, presărat cu pante şi curbe, cu denivelări adânci ca nişte gropi negre.

Cam aşa merg lucrurile.

Aşa că mi-am pus hanoracul, adidaşii şi căştile MP3-ului. Exerciţiul fizic dur şi intensiv mă ajută negreşit să-mi ameliorez facultăţile, să gândesc mai bine şi mai profund. Martie adusese o primăvară falsă, un soare palid şi îngheţat făcea tot posibilul să se ridice, cam fără succes. Pe stradă am ocolit tonete cu flori, copii în cărucior, studenţi pe bicicletă şi cupluri care-şi plimbau câinele până să ajung la grilajul de fier ce înconjoară Kensington Gardens. Parcurile reprezintă marele atu al Londrei.

Simţeam în plămâni muşcătura aerului rece. Nu mă mai antrenasem cam de multişor. Înainte, alergam cu Alex în fiecare sâmbătă prin cimitirul Santo Domingo de Bonaval, prin iarba udă care aburea. I-o luam înainte cu câţiva paşi, mă întorceam sfidătoare către el, care păstra ritmul în bluza lui galben-fosforescent, râdeam ca o medaliată olimpică; atunci el mă ajungea din câţiva paşi şi mă plesnea peste fund. Efortul fizic în doi e dătător de energie. E energie sălbatică doldora de voinţă şi radicalism, ca sexul.

De când venisem la Londra nu mai ştiam nimic de el. Niciun mesaj, niciun telefon. O fi fost supărat. O vreme, corpul lui Alex îmi fusese refugiu, singurul loc sigur. Nu că Alex ar fi fost genul care-şi manifestă afectele verbal, dar cred că felul său de a nu-spune-marile-fraze-de-amor-pe-care-vrei-să-le-auzi era o modalitate de a-şi pune la păstrare sentimentele. De a le proteja, ca pe un albatros sau altă specie pe cale de dispariţie. Ornitologii văd altfel lucrurile. Mie păsările mi s-au părut dintotdeauna o specie insondabilă, precum bebeluşii. Cred că dacă vreodată voi

avea un copil cu el, Alex o să stea tot timpul ca pe jar, temându-se să nu cadă pruncul din leagăn. Bunicămea Lola spunea că a creşte un copil e ca şi cum ai avea tot timpul o tigaie pe foc. O fi ştiut ea ce spunea. Alte femei au un ceas biologic cu care-şi rezolvă problema, numai că al meu pesemne că era stricat. Nu mă vedeam în stare să perpetuez specia pur şi simplu. Fusese de altfel motivul certurilor noastre recurente din ultimul timp. Alex susţinea că îmi fabricam alibiuri ca să nu iau o decizie în acest sens şi mă considera o amatoare în toate sensurile pe care le-am putea numi definitorii în viaţă. Nu mi-a plăcut niciodată să-mi fac planuri pe termen lung. Poate că nu sunt calificată pentru asta. Şi aşa ne petreceam sâmbetele, trântiţi pe iarbă, atunci, la început. Relaţia noastră era cu poticneli, el spunea ceva, eu îl contraziceam întruna. Uneori era distractiv.

Cred că făceam o pereche bună.

Câteodată, alergarea te ajută să nu te cerţi. Pe aleile parcului vezi cupluri care fac sport la orice oră. Alergatul ascute instinctele, dezvoltă simţul ritmului, întăreşte musculatura, măreşte capacitatea pulmonară şi elimină toxinele. Îţi mai dă şi oarece speranţă.

Sau slujeşte şi la a nu te gândi la altceva. De când cu infarctul lui Whelan nu mă mai simţeam în largul meu la Londra. Eram dezorientată şi cu mâinile goale. Oyster Card-ul care îmi dădea dreptul să mă deplasez prin oraş cu transportul public nu mai era valabil mult şi mai aveam doar două sute cincizeci de lire până la sfârşitul lunii, ceea ce însemna că foarte curând trebuia să găsesc o sursă de câştig alternativă dacă voiam să continui.

Ezitam între un contract cu ora la o şcoală de limbi străine sau la a munci în weekend la un restaurant grecesc din Portobello, pe ceva mai mulţi bani.

Ambele alternative erau destul de incompatibile cu

încercarea de a scrie o teză de doctorat cu posibilităţi minime. Însă nu era cazul să-mi plâng de milă.

Profesorul era internat la The Heart Hospital în stare gravă. Opinia medicilor era că supravieţuise ca prin minune.

Dar pronosticul nu era chiar rău. Depăşise faza critică – semn bun. Şi nu apăruseră complicaţii serioase, deşi la vârsta lui nicio precauţie nu putea fi în plus.

— Trebuie să aşteptăm să vedem ce se mai întâmplă, îmi spusese doamna Griffin când trecusem s-o văd după câteva zile şi să mă interesez de starea profesorului, căci la spital nimeni nu-mi spunea nimic.

Credincioasa menajeră era vizibil afectată. Mi-a venit să o îmbrăţişez chiar acolo, în prag, dar un al şaselea simţ mi-a spus că poate nu era tocmai indicat.

Am rămas amândouă tăcute, apoi m-a luat de braţ şi m-a poftit în bucătărie:

— Cred că o ceaşcă de ciocolată caldă ne-ar prinde bine, a eliminat ea dintr-un foc barierele.

Ne-am aşezat cu cănile în mână pe banca de lemn din bucătărie, în lumina lămpii, ascultând susurul ploii, ca două naufragiate în aceeaşi barcă.

— Nimeni nu poate duce singur toată povara asta…

Credeam că se referea la convalescenţa lui Whelan. Ştiam că profesorul nu avea rude. Pesemne îi era greu să se ocupe de casă şi să se ducă la spital fără niciun ajutor; a fost cât pe ce să spun că poate conta pe mine pentru orice are nevoie, dar mi-am dat seama că de fapt vorbea despre altceva:

— Moartea aduce tăcere, a continuat. A trecut mult timp de atunci. Uneori moartea frânge nu doar viaţa cuiva, dar şi pe cea a celor apropiaţi. Nu ştiu nimic din ce s-a petrecut în timpul războiului, tot ce ştiu este că dispariţia acestei femei a distrus viaţa tuturor, a soţului, a

profesorului, a celorlalţi… i-a transformat în vinovaţi. I-a condamnat ca proscrişi. Şi nu e drept, nu e drept.

Nimeni nu trebuie să poarte pe umeri o asemenea povară. La început, când profesorul mi-a spus că o studentă spaniolă scria despre *ea* – folosise pronumele personal, evitând în mod intenţionat să pronunţe numele lui Emily J. Parker – mi-am zis că era bine ca o persoană tânără şi străină să abordeze subiectul din afară, dar săptămâna trecută, când v-aţi închis să vedeţi documentarul acela de război, am avut o presimţire rea, şi, cum vezi, am avut dreptate, a clătinat din cap.

M-am uitat fix la ea. Avea o expresie gânditoare, îşi ţinea în poală mâinile foarte roşii, de parcă le-ar fi ţinut mult timp în apă rece.

— Chiar credeţi că imaginile acelea au dus la infarct?

— Sigur că da! Amintirile păstrate sfârşesc prin a exploda în cap sau în inimă… Doamna Griffin s-a întrerupt şi şi-a coborât privirile, de parcă n-ar fi ştiut cum să continue: După cât ai muncit, precis că până la urmă ai să afli adevărul – a surâs resemnată – despre acea duminică, despre ce a fost înainte şi ce a urmat. Eu una nu sunt în general pentru ştiutul atâtor lucruri, şi am săţi spun ce cred. Mai devreme sau mai târziu tot afli mai mult decât ai dori să ştii. Dar nu e vorba despre ce cred eu…

S-a întrerupt iar, de parcă ar fi vrut să-şi ţină gândurile pentru ea, dar a continuat:

— Cred că dacă începi să tragi de firul ghemului până la urmă ajungi la capăt, n-ai încotro; chiar dacă te spânzuri cu nodul – a rostit pe un ton aspru, care m-a făcut să mă uit ţintă la ea; privirile noastre s-au încrucişat ca două păsări antagonice. Nu te uita aşa la mine, a zâmbit împăciuitoare. Cu vârsta, oamenii devin un pic superstiţioşi, dar fii liniştită. Una e să nu pricep prea bine ce sens are să cauţi să afli ce s-a petrecut cu atât de mult

timp în urmă, alta e să nu ştiu să-mi fac treaba.

A aruncat o privire în jur, totul era impecabil: chiuveta din faţa ferestrei, dulapurile, frigiderul, huruind încetişor, pe care era prinsă o listă de cumpărături cu un magneţel verde în formă de brotac de poveste, amănunt simpatic şi vag incongruent în casa asta fără copii.

— Îmi petrec ziua trebăluind prin bucătărie şi prin camere, fac şi eu ce pot, că la vârsta asta nu mai pot face prea multe. Uneori îmi zic c-aş putea face un pic mai mult… A tăcut din nou, cumpănind parcă în sinea ei… Dar pentru asta aş avea nevoie de ajutorul tău, a conchis misterios.

Mă uitam la ea simţindu-mă ca pe jar, pentru că habar nu aveam ce voia să spună. Doamna Griffin şi-a dres glasul, după care vocea ei a răsunat limpede şi fermă:

— Nu ştiu dacă fac bine povestindu-ţi asta. Poate că mă bag unde nu-mi fierbe oala şi decizia va trebui s-o iei tu, dar vreau să ştii că profesorul ar dori să mergi înainte cu teza. E un moş foarte căpos, de-acum îl cunoşti. Contează mult pentru el. Mai mult decât îţi închipui.

— De unde ştiţi? V-a spus el? am întrebat plină de speranţă.

Doamna Griffin a clătinat din cap şi şi-a ridicat sprâncenele.

— Sunt de mulţi ani în serviciul lui, de când a rămas văduv, a spus, ignorându-mi întrebarea. Nu e genul de om care să lase lucrurile neterminate.

Îşi notează totul pe o foaie pe care o ţine sub mapa de pe birou, alături de cifrul computerului – a spus “cifru” ca şi cum ar fi vorbit de o casă de bani.

— Adică păstrează parola notată în birou? am întrebat mirată că un expert în spionaj precum Whelan încălca celei mai elementare norme de securitate.

Era ca şi cum ai ţine pinul cardului de credit în portofel.

— În fond, nu e vorba decât de un număr. Al unei chitanţe vechi de la spălătorie, nimeni n-ar bănui, şi-a coborât ea privirile cu o clipire complice în ochii căprui şi vioi, de parcă m-ar fi făcut părtaşă la o năzdrăvănie. La vârsta asta nu te mai poţi baza numai pe memorie, nu mai ţine cutiuţa, şi-a lovit de câteva ori tâmpla cu arătătorul şi a oftat resemnată. Nu ştiu dacă mă fac înţeleasă bine, câteodată nici eu nu mă înţeleg. A devenit brusc serioasă şi atentă să-şi gândească bine cuvintele: Dacă n-ai înţeles, am s-o spun foarte limpede, Rebeca, şi s-a uitat fix la mine, insistent şi pătrunzător, parcă aşteptându-se la o reacţie lipsită de echivoc. Ceea ce te rog este să nu părăseşti corabia, a adăugat pe un ton deloc solemn, sincer şi uşor emoţionat.

Poţi rămâne să lucrezi aici, dacă vrei. Avem o cameră pentru musafiri. Poţi cerceta fişierele ori de câte ori ai nevoie... A făcut o pauză, nu ezitantă, ci emfatică, de parcă ar fi dorit să sublinieze ceva: Nu ne putem permite să-l dezamăgim, a mai spus după câteva clipe, privindu-mă în ochi. Folosise persoana întâi plural, *we*, ca şi cum noi două am fi fost în aceeaşi barcă.

Ploaia continua să susure dincolo de fereastră... Şi-a îndreptat spatele, şi-a netezit hainele. Într-o clipă, încetase să fie menajera şi devenise comandantaşefă, cum obişnuia să-i spună Whelan. Era la timonă.

Nu ştiam nici acum dacă acţionase din proprie iniţiativă sau urma instrucţiunile profesorului, dar n-avea importanţă

— Fiţi fără grijă, doamnă Griffin, am spus aproape în poziţie de drepţi şi m-am grăbit să sorb ultimele picături de ciocolată, cuprinsă de hotărâre şi spirit de aventură.

Sigur că una e să spui şi cu totul alta să faci. După câteva zile de la această discuţie, încă nu aveam destul curaj ca să mă întorc în sala de proiecţie. Nu ştiu de ce,

dar ideea de a reveni în încăperea aceea îmi trezea un sentiment absurd de teamă sau profanare…

Când murise bunicul meu Francisco, ezitasem şi atunci să intru în camera lui, nu fusesem în stare. În odaia mică se afla un dulap în care păstra melancolica ladă de scule cu care îşi încheia socotelile cu timpul. Înăuntru mirosea a pârlit, a lemn şi a tutun de pipă. Fuma o marcă specială greu de găsit pe toate drumurile: Dunhill. Se ducea pe jos să-l cumpere de la un debit dintr-o localitate vecină, care era capitala judeţului şi se găsea la trei kilometri distanţă. Îi plăcea să meargă pe jos. Câteodată mergeam şi eu cu el, ţinându-l de mână în timp ce el îmi spunea poveşti, căci bunicul îşi exercita exprimarea verbală doar în aer liber şi când avea chef. Fiecare curbă îşi avea propriul ecou, laolaltă cu vântul care îşi schimba direcţia.

Într-o parte a drumului se afla Costişa Îngerului, unde-şi avea casa o femeie căreia i se spunea Mistreaţa, căci creştea porci sălbatici şi n-avea, cum să spun, priză bună printre copii. Deşi niciodată dracul nu e chiar atât de negru, vorba bunicului. Într-o zi ne-am întâlnit cu ea la jumătatea drumului, iar el a salutat-o ridicându-şi bereta de parcă ar fi fost regina Angliei.

Monstruozitatea acelei femei cu barbă, galenţi de lemn şi un fel de pălărie de paie scotea şi mai mult în evidenţă politeţea bunicului meu, care părea un prinţ din Highlands. Adoram felul său de a saluta pe toată lumea, chiar dacă ar fi fost vorba de o ucigaşă de copii. Aici se vădea limpede educaţia sa britanică.

Acelei femei care creştea mistreţi îi datorez eu pasiunea de a alerga, căci prima mea cursă de maraton a avut loc chiar pe Costişa Îngerului, care nu degeaba se numea aşa. Când bunicul a început să aibă probleme cu mersul, trebuind să se ajute cu un baston, eu eram cea care se ducea să-i cumpere tutunul. Încă de mică îmi plăcea să fac

comisioane oricui, dar eram conştientă de pericolele pădurii graţie poveştilor Fraţilor Grimm, mai ales Haensel şi Gretel. Drept care treceam Costişa Îngerului cu viteza luminii, mai mult sau mai puţin. De fiecare dată îmi depăşeam propriul record, foarte atentă la bătăile inimii. Trei kilometri dus, trei întors. Aş fi putut ajunge campioană mondială la această categorie dacă pleurezia n-ar fi pus capăt promiţătoarei mele cariere olimpice.

Trebuie să vă mai spun că pentru bunicul Francisco mersesem şi în pelerinaj până la legendara Culme Sacră, cea cu peşteri în care erau balauri, din două motive esenţiale. Mai întâi, pentru că ştia să facă figurine din hârtia ziarelor vechi, apoi pentru că de mic primise sărutarea specială a unei zâne, ceea ce reprezintă botezul focului al tuturor barzilor şi al unor ceasornicari.

Eu îl vedeam ca pe o fiinţă mitologică şi tăcută, cu păr coliliu, care uneori cânta la armonică privind în zare. *O, căpitane*!

Afecţiunea era reciprocă. Mă simpatiza şi el şi o arăta limpede de fiecare dată când mă aflam în pericol de moarte după ce făcusem câte o nefăcută. “ *A pequena non se lle berra*! “ Adică “De asta mică nu vă luaţi!”, spunea în galiciană cu glas tunător. Şi era atât de neobişnuit să fie auzit glăsuind, că nimeni n-avea curaj să-l contrazică…

Afecţiunea necondiţionată şi disproporţionată e singura care face diferenţa, chiar dacă poate nu o merităm. Te readuce pe drumul drept atunci când eşti dezorientat. Aşa cum eram eu acum. Nu ştiam ce să fac cu teza mea şi nici pe unde s-o iau cu cercetarea. Fiecare nouă descoperire despre Emily J. Parker îmi dubla îndoielile, fiecare îndoială rezolvată îmi tripla întrebările… Aşa că m-am încălţat cu adidaşii şi am luat-o efectiv la goană, de parcă viaţa ar fi fost o cursă cu obstacole. Şi chiar e, de cele mai multe ori. Dar mai există şi amintirile, iar amintirile ne salvează.

Sunt zile în care încă le simt suflându-mi în ceafă ca o briză proaspătă, ca o forţă orgolioasă care mă împinge înainte. Am simţit-o şi în dimineaţa aceea pe când alergam printr-un parc cu iarbă udă şi arome adevărate, nu foarte departe de locul în care el copilărise.

Cineva a spus că pentru un copil viitorul e ca aroma pentru buze, sau cam aşa ceva.

Nu ştiu dacă am reuşit să devin adultă pe de-a-ntregul. Cred că nu. Sorămea pretinde că sunt o “adolescentă de treizeci de ani”. Are dreptate. Nu-mi place să mă gândesc la viitor. Cred că de fapt continui să văd lumea aşa cum o vedeam la şase ani, în pijama, de pe bancheta din spate a maşinii, când fericirea începea odată cu vacanţa de vară, cu făcutul bagajelor şi bicicletele pliate în portbagaj, în timp ce dincolo de geam defilau izvoarele şi eucalipţii, munţii, soarele şi caii sălbatici.

Kensington Gardens era cumva parte din acest teritoriu pentru că aici începuseră aventurile lui Peter Pan, copilul care îşi dorea să nu crească niciodată.

Autorul său, James Matthew Barrie, era un domn mărunţel şi scoţian, posedând informaţii de primă mână despre zânele şi spiriduşii care sălăşluiau în parc. Avea un Saint Bernard enorm pe nume Porthos, pe care-l scotea la plimbare. Ocazie cu care a cunoscut familia Davies. El îşi plimba câinele, ei îşi plimbau copiii. O modalitate perfectă pentru a lega prietenii pe viaţă.

Puştilor le-a fost simpatic domnul acela ciudat care ştia să mişte din urechi şi să imite tot felul de sunete. Mezinul, Peter, pe atunci încă în cărucior, a devenit eroul poveştii lui Barrie. Există o teorie – împărtăşită de anumite persoane din regiunea Lugo – care spune că înainte a se naşte copiii sunt păsări şi, până să devină adulţi, îşi păstrează o vreme capacitatea de a zbura.

Piesa de teatru *Peter Pan* a avut premiera în 1904 şi de

atunci se joacă la Londra în fiecare ajun de Crăciun, invariabil, s-a pus în scenă chiar şi în perioada Blitz-ului. Încasările sunt donate Spitalului de Copii de pe Great Ormond Street, asta a fost dorinţa expresă a autorului.

După moartea soţilor Davies, scriitorul a luat în grijă copiii, care pe măsură ce creşteau părăseau cuibul unul după altul. Nu se poate spune că au avut noroc în viaţă. Peter a rămas invalid de război şi a sfârşit rău, Michael a murit înecat, George a murit în tranşeele Primului Război Mondial înainte de a împlini douăzeci şi doi de ani. În buzunar avea o scrisoare de la Barrie cu ultimele veşti despre Peter Pan. Mai târziu, în vara lui 1937, a murit şi James Matthew Barrie. Măcar a scăpat de bombardamentele Luftwaffe.

Ne rămâne statuia lui Peter Pan, pe malul râului Serpentine, aproape de poarta Lancaster. Oamenii vin să-şi pună o dorinţă şi să arunce un bănuţ în apă. Dorinţa are în ea ceva fluorescent. Şi melancolic. Ajunsesem chiar acolo, prin urmare am aruncat şi eu o monedă.

Mi s-a părut că pluteşte praf de zâne pe lângă capul meu. O fi fost din cauza oboselii. Mi-am tras sufletul. Îmi simţeam muşchii elastici şi inima pompând cu putere. Un soare imposibil se spărgea în mii de mici curcubeie pe iarba udă din parc.

Cred că ajunsesem la capătul drumului.

Capitolul XIV

Am dormit buştean până înainte de prânz. M-au deşteptat miorlăiturile lui Timothy Gordon la uşă. M-am sculat să-i dau drumul, s-a culcuşit pe pilotă cu ochii închişi precum un filosof existenţialist. Am mai rămas şi eu un pic în pat. Nu prea ştiam ce să fac cu viaţa mea. Marea întrebare: de ce oare era atât de important pentru mine să

termin ce începusem? Chiar nu ştiam.

Sunt oameni care-şi pot permite să lase lucrurile la jumătate, să renunţe la o bursă a Fundaţiei Barrié şi să-şi înşele propriile aşteptări, dar dacă eşti femeie toate astea sunt cam riscante. Lumea academică este un teritoriu aproape exclusiv masculin. A avea un doctorat şi teza publicată ar fi cam singura garanţie de a câştiga oarece respect într-o lume a bărbaţilor. Chiar şi aşa, nu acesta era singurul motiv, nu, nici pe departe. N-aveam eu treabă cu lumea academică guvernată de fiinţe emfatice şi depresive, cu sufletul fosilizat şi o nesănătoasă aplecare spre sedentarism. Nu cred nici că era o chestiune de pură încăpăţânare, cum mai mult ca sigur credea soră-mea. Era altceva. Ceva mult mai suav şi inconsistent, probabil lipsit de sens, care însă mie îmi spunea ceva, ca o melodie pe care o auzi când te împiedici mereu de aceeaşi piatră, de un avion de jucărie, de o femeie aşezată cu o carte pe treptele catedralei St Paul…

La douăsprezece fix îmi făcusem deja duş şi înghiţisem o cafea şi o jumătate de sendviş. M-am aşezat în faţa laptopului şi mi-am verificat e-mailurile. Erau şaptesprezece. Majoritatea publicitare. Două solicitări de la change.org de a semna împotriva tăierilor fondurilor destinate sănătăţii. Un mesaj de la şcoala de limbi străine care n-avea nevoie de serviciile pe care le ofeream. Unul de la Bea, care mă întreba cu schepsis dacă-l întâlnisem pe Martin Amis. Era gata să-i zic vreo două, dar am renunţat. M-am uitat pe geam. Cerul era senin, dâra albă a unui avion cu reacţie forma un fel de coadă de nor. Până la urmă am făcut ceva absolut contrar principiilor mele: i-am trimis un e-mail scurt lui Alex în care îi povesteam în câteva cuvinte cum mergeau treburile. Şi un PS: “Apropo, nu ştiu dacă ştiai că la Londra se găseşte una dintre marile catedrale ale ornitologiei mondiale, Muzeul de Istorie

Naturală din Tring. Un loc destul de interesant, merită văzut. R.”.

Nu-mi imaginasem că pot coborî atât de jos, dar alergarea prin Kensington Gardens avusese un efect ciudat asupra mea. N-o spun ca să mă scuz, doar constat.

“Problema ta cu bărbaţii e că nu ştii să păstrezi distanţa”, obişnuieşte să-mi spună soră-mea, şi are perfectă dreptate. Bine, e uşor să spui asta când eşti o blondă naturală şi ai jucat-o pe Julieta la serbarea de sfârşit de an.

Urăsc romantismul de doi bani, dar viaţa are momentele ei. Mai întâi îţi cresc dinţii de lapte, pe urmă cad, pe urmă porţi aparatul dentar, îţi laşi breton, la cincisprezece ani creşti brusc, porţi primii blugi strâmţi. Şi negreşit vine şi clipa când răţuşca cea urâtă se transformă, dacă nu chiar în lebădă, precis că într-o *rara avis*, cum ar zice Alex. Se mai întâmplă şi chestii care te schimbă pe dinăuntru, fireşte, dar până la urmă cu toţii învăţăm – am învăţat şi eu – să ne ferim de vremea rea, iar cu timpul m-am obişnuit să străbat drumul idealurilor juste. Mi-am pierdut inocenţa iniţială, evident, am învăţat să mă lupt şi să mă apăr, cum facem cam toţi în viaţa asta, şi aşa m-am pomenit în primul an de facultate. Iar acolo era el, în primul rând şi cu geanta Kodak pe umăr. Încă nu cunoscusem pe nimeni care să poată vorbi în cunoştinţă de cauză despre acvilele regale, vulturul negru sau porumbeii-fazan. Normal că am picat emoţional încă din prima clipă. În plus, v-am mai spus, avea un glas răguşit, aproape radiofonic, în care vocalele reprezentau un univers singular şi grav, care vibra la fiecare cuvânt precum traversele de cale ferată. Băiatul cel mai chipeş din universitate.

La început încerci să acţionezi instinctiv, ca animalele sălbatice. Curând după ce ne cunoscuserăm străbăteam kilometri prin Munţii Courel cu aparatul Kodak şi trepiedul

pe bancheta din spate. El conducea cu ochelari de soare şi fumând cu geamul deschis, stingea mucurile de capacul negru al unui film vechi. Îmi amintesc soarele pe parbriz şi aroma reavănă de muşchi. Alex era în stare să sară din mers dacă auzea un pescăraş albastru, o pasăre tare scumpă la vedere. Amândoi aveam tendinţa asta de a sări din mers în viteza întâi, era un fel de a ne păstra instinctul. Cam asta ar trebui să însemne amorul. Numai că mai devreme sau mai târziu vine momentul de temut al discuţiilor serioase şi al planurilor de lungă durată, iar asta strică totul. Uneori nu rezist tentaţiei de a reconstrui trecutul pe gustul meu, trişând, ignorând găurile negre ale certurilor şi tăcerile care urmau, când urmăream muţi la televizor genericul de final al unui film, rumegându-ne jignirile. Când eram mică şi construiam vreun puzzle, făceam la fel: ascundeam sub covor piesele pe care nu eram în stare să le potrivesc. Fiecare încearcă să aranjeze lucrurile cum poate.

V-am spus toate astea ca să vedeţi până unde pot merge când mă simt prinsă în propriile contradicţii. Ecranul răspândea o lumină cenuşie, stinsă.

Am apăsat pe send şi gata. E-mailul meu a zburat spre destinaţie precum râurile care se vor vărsa în mare, ceea ce înseamnă moartea. A fost doar o clipă de slăbiciune din care mi-am revenit cât de repede am putut.

La şapte ani, primul lucru pe care l-am învăţat la cursul de înot a fost că, dacă atingi fundul bazinului, trebuie să foloseşti acelaşi impuls ca să ieşi la suprafaţă şi să înoţi mai departe. E un principiu universal pe care am încercat să-l aplic în multe situaţii, deşi nu mereu cu succes, recunosc. Dar m-am ţinut de promisiunea făcută doamnei Griffin. Am revenit în Bedford Place. De mai multe ori, nu doar o dată. În prima săptămână, eram aproape în fiecare dupăamiază în sala de proiecţii. Ea era mai mereu la spital,

aşa că-mi lăsase un rând de chei. Nu degeaba era comandantă-şefă.

Mi-a luat ceva timp să mă familiarizez cu Mac-ul lui Whelan, dar până la urmă am reuşit. Am văzut iar filmul BBC cu defilarea, nu am găsit nimic care să-mi atragă atenţia. Camera baleia treptele de la National Gallery, unde n-aveai loc să arunci un ac, până la Trafalgar Square, unde se oprea asupra unor copii călare pe leii de la baza monumentului lui Nelson; apoi continua în sensul defilării până la Charing Cross. Lumea se purta aşa cum e tipicul la acest gen de manifestări: aplauda, flutura steguleţe şi afişa şi alte expresii ale orgoliului patriotic. Cei mai mulţi erau însă atraşi de acrobaţiile aeriene, nu de defilarea trupelor de uscat. RAF era RAF. Mulţi arătau spre cer, punând mâna pavăză la ochi. Camera a făcut mai multe prim-planuri: iat-o pe bătrânica în pardesiu negru cu cocardă tricoloră– puteai să juri că era mătuşa Julia din filmul *The Dead* de John Huston, precis că era şi la fel de surdă; pe adolescenta blondă cu breton şi cărare pe mijloc, într-o rochie albă cu volane, ca un nor de zahăr; pe soldatul cu motocicleta în pană, semănând cu Montgomery Clift; pe brutarul hindus cu şorţ; pe copilul roşu la faţă ca un rac fiert, delectându-se cu o prăjitură în braţele tatălui său, sub copertina cofetăriei Mulberry… Unii zâmbeau. Cu toţii păreau să se distreze. Nimic special.

Mă întrebam de unde vine plăcerea de a vedea o defilare. Eram de părere că adevăratul spectacol se găseşte în publicul care asistă, în fiecare om şi povestea sa. Care o fi fost povestea mătuşii Julia, de exemplu, cea cu pardesiu şi pălăriuţă neagră? În timpul războiului poate că lucrase ca mecanic sau ca moaşă. Sau cea a perechii care se săruta pătimaş în rândul al doilea, străină de toată zarva? Sau cea a bărbatului în gri cu copilul cu prăjitura în braţe? O fi fost analist de piaţă sau văduv ori catolic

practicant... Şi, în timp ce îmi spuneam toate astea, am simţit ceva. O sclipire fugitivă ca reflexia unei brăţări aurite într-o rază de soare. Am rămas perplexă, nu ştiam ce văzusem şi de ce mă surprinsese. Am dat filmul înapoi şi am descoperit. Era o femeie înaltă, la câţiva paşi mai încolo de copilul cu prăjitura. Era singura care privea în sens contrar faţă de toţi ceilalţi, cu chipul întors la douăzeci de grade spre dreapta, ca şi cum ar fi aşteptat să apară cineva din capătul celălalt al străzii. Judecând după expresie, nu s-ar fi zis că se bucura de spectacol.

Iată o notă discordantă. Am îngheţat imaginea şi am activat zoom-ul. Chipul ei exprima zăpăceala sau poate groaza, clasica expresie a unei eroine de film pe punctul de a fi descoperită, plus gestul cu care-şi duce mâna la gât ca şi cum s-ar sufoca. Trăsăturile nu erau destul de limpezi, fiindcă, mărită, imaginea era granulată şi fără suficient contrast cromatic. Însă era ea. Trebuia să fie ea. Am dat fuga în birou ca să mă uit la poza înrămată. Păr roşcat, pometi înalţi, sprâncenele ca două accente circumflexe. Iat-o: un mac în mijlocul asfaltului.

Neîndoielnic, aceasta era imaginea care lovise în inima lui Robert Whelan.

Dar ce făcea Emily J. Parker acolo? Pe cine aştepta?

Am dat din nou play şi am urmărit travellingul defilării cu speranţa că la un moment dat filmarea să conţină o imagine panoramică a clădirilor din cărămidă de pe partea dreaptă a Charring Cross, ca să pot vedea trotuarul de vizavi. Într-adevăr, după câteva minute vedeam capătul celălalt al străzii, un colţ de stradă la fel de ticsit ca restul. Fără nimic deosebit. Clădiri din cărămidă cu ferestre împodobite, librării, afişe de teatru pe jumătate ascunse de mulţime. Brusc, din marea de capete ca un ocean vălurit, a ţâşnit un braţ chiar în primul rând, după şirul de *bobbies* care încercau să menţină cordonul de securitate.

Asta era ceea ce căutasem, în mod subconştient. Mi s-a părut că între copertina grena a cofetăriei Mulberry şi braţul acela ridicat exista o legătură directă, de parcă cele două laturi ale străzii erau unite printr-un cablu de înaltă tensiune. Nu era braţul ridicat al unui naufragiat, ci acela al unei femei tinere şi destul de corpolente, cu ochelari, forma tipică din anii ’50, “ochi de pisică”. Purta un taior cu perniţe la umeri şi o eşarfă galbenă la gât.

Dintr-o dată, mă apucase emoţia. Aş fi vrut să împărtăşesc cuiva descoperirea. Nu ştiam încă dacă era importantă, putea fi o simplă coincidenţă. Totuşi, inima mi se zbătea ca o broscuţă captivă.

Pe drumul de întoarcere în metroul aglomerat îmi proiectam mental diverse fotograme pe post de posibile ipoteze pe geamul negru şi în viteza cu care treceam prin staţii. Dacă aveam dreptate, dădusem peste ultima imagine a lui Emily J. Parker în viaţă. Sigur, nu era mare descoperire, o mai văzuseră şi alţii, existau mărturii ale unor persoane care o remarcaseră în acea duminică la Charring Cross, la defilare. Dar era o dovadă. Iar în ziua de azi singurul lucru în care poţi avea încredere sunt dovezile.

Mă întrebam ce se întâmplase între cele două trotuare ale străzii cu cele mai multe librării pe metru pătrat din Londra. Cine era femeia cu eşarfă galbenă care făcea semn cu mâna şi ce rol juca în povestea asta, dacă într-adevăr juca un rol? La o primă analiză, gestul ei putea fi interpretat ca un salut entuziast, precum cel al pasagerilor unui transatlantic care-şi iau rămas-bun de pe punte, însă era ceva în expresia ei… Ceva grav şi urgent care mă ducea cu gândul la altfel de lucruri.

Primul nume care mi-a venit în minte a fost cel al Brendei Mulligan; Whelan îl pomenise o dată, fusese cea mai bună prietenă a lui Emily.

Întrebarea era cum să trag de firul ăsta… Viaţa e legată

prin ciudate fire de cauzalitate, absurde, dar interesante.

Când am ajuns acasă cu capul zumzăind de ipoteze nedemonstrabile, doamna Bartholomew îşi făcea bagajele. Printre trăsăturile cele mai caracteristice ale gazdei mele, în afară de pasiunea pentru gin şi lăcătuşerie, se număra şi optimismul ei întreprinzător.

— Plec în vacanţă la Benidorm, m-a anunţat cu capul plin de bigudiuri acoperite cu o plasă roz.

Am căscat ochii.

— Sex, droguri şi rock-and-roll, mi-a făcut ea cu ochiul în chip de explicaţie, ca o fătucă de cincisprezece ani.

Nu e tipic pentru cei din generaţia ei să ia decizii de pe o zi pe alta, însă doamna Bartholomew poate fi considerată un exemplu de înţelepciune şi bun-simţ.

Fusese iarna cea mai rece din Regatul Unit din 1956 încoace, după cum îmi tot repetase. Nu îi reproşam că dorea să-şi încălzească oasele la soare.

Numai că sejurul cu clubul de pensionari The Old Parrot îmi era comunicat cu mai puţin de douăzeci şi patru de ore înainte de plecare, ceea ce punea serios în discuţie contractul meu de închiriere. Să fiu aruncată în stradă era tot ce-mi lipsea, tocmai când credeam că îmi găsisem în sfârşit un ţel sau ceva asemănător.

Am tras aer în piept, căutând momentul pentru a protesta formal, în timp ce ea fredona şi punea în valiză chestii neverosimile: un pareo turcoaz, o cămaşă hawaiană, un chimono cu lebede… Înainte de a apuca să ridic cea mai mică obiecţie, capul încununat cu bigudiuri s-a întors spre mine cu maiestuozitate regală şi mi-a propus să rămân în continuare fără să plătesc chirie, dar în schimb să am grijă de mascota ei pe perioada vacanţei.

Oferta m-a paralizat, n-am ştiut ce să spun, de parcă nu ar fi fost vorba de doamna Bartholomew cea bine cunoscută, ci de o zână bună care îmi rezolva cu bagheta

ei fermecată toate problemele economice. Nu-mi venea să cred cât noroc avusesem într-o singură zi. Poate era efectul bănuţului aruncat în Serpentine. Ce caracter britanic adorabil!

Aşa e în viaţă, ba primeşti în cap o găleată cu apă rece, ba tragi un bilet câştigător la loto.

Şi uite-aşa am rămas noi, Timothy Gordon şi cu mine, singuri la Londra, cu pilota noastră de puf de gâscă şi o masă plină de coli de scris. Acolo am primit primele raze de soare cu fereastra deschisă spre acoperişuri şi miresmele noi de primăvară. Frumoasa primăvară din Notting Hill.

Capitolul XV

Nu mi-a fost greu să aflu că era într-adevăr vorba de Brenda Mulligan.

Whelan era un profesionist din şcoala veche, dar se adaptase surprinzător de bine la noutăţile informaticii. Computerul său conţinea un program modern de bază de date MySQL, dintre cele pe care le folosesc marile firme de comunicaţii şi unele administraţii publice. Am constatat că arhiva sa conţinea o serie destul de completă de date despre colegii de la Bletchley Park, probabil cei cu care avusese legătură directă sau îl interesaseră din alte motive. Nu mai mult de cincizeci de oameni. Un soi de *Who's Who* privat.

Fiecare fişă conţinea o poză de tip buletin şi diverse rubrici – studii, anul recrutării, misiuni speciale, distincţii, publicaţii, posturi ocupate etc. Erau şi adnotări pe margine: sigle şi prescurtări care nu-mi spuneau nimic. Presupun că profesorul le notase cu scopul de a scana informaţiile din arhivele MI5 înainte de a ieşi la pensie. Ar fi fost destul de lesne, având în vedere talentele sale.

Am urmărit lista cu mouse-ul în ordine alfabetică: Aldrich, Barrymore, Bellamy, Carrington, Gibbs, D'Uberville, Farrell, Jenkins, McGrew... Mulligan se găsea la pagina 27 a documentului. Fişa ei era dintre cele mai reduse, însă fotografia nu lăsa loc de îndoială. Păr ondulat, chip lătăreţ şi pistruiat, ochelari tip "ochi de pisică" cu rame de baga. La rubrica "Educaţie" nu apărea nicio universitate englezească, doar Saint Patrick's Nursing School, din care deduceam că, în afară de formaţia ei de infirmieră, era de origine irlandeză şi probabil dintr-o familie modestă, căci fetele claselor înstărite nu aveau nevoie să înveţe o meserie, iar puţinele care studiau o făceau la prestigioasele *colleges* pentru fete de la Oxford şi Cambridge, precum Queen's College unde învăţase timp de doi ani şi Emily J. Parker, sau St John's. Dacă cele două nu se cunoşteau din perioada studiilor, atunci se împrieteniseră la Bletchley Park. Conform datelor din fişă, Brenda Mulligan fusese recrutată tot în 1940: *Commisioned Intelligence Corps, November 1940*. Dar nu făcea parte din corpul de elită; lucrase ca secretară pentru secţiile de stenografie şi transcriere, la fel ca majoritatea femeilor de la birourile din sat. Se pare că în plus condusese şi ambulanţa în timpul Blitz-ului. O fată de nădejde, cu mâini şi picioare zdravene. Pe margine, câteva cifre şi litere, poate un cod intern, AI 553. Rubrica de distincţii era goală, dar era menţionată starea civilă: văduva sergentului Lionel Mulligan, căzut la Dunquerque. Mai figura şi faptul că după război lucrase ca infirmieră la mai multe spitale publice, care erau înşirate în ordine cronologică. Când am recunoscut, pe ultimul rând, iniţialele vechiului spital Westminster, am reacţionat de parcă aş fi fost lovită de un cablu de înaltă tensiune în mijlocul unei furtuni. Numai că vântul nu bătea defel.

M-am dus la fereastră. Dimineaţa era calmă, aproape

plăcută, avea tonalitatea aceea gri deschis pe care o vezi în anumite tablouri ale peisagiştilor olandezi. Totul părea scăldat într-o melancolie greu de înţeles.

Probabil pentru că lipsea Whelan. Profesorul se recupera lent. Nivelul ridicat de glucoză din sânge reprezenta un risc în plus, având în vedere vârsta lui, drept care medicii îl monitorizau în continuare.

Nu ştiu de unde-mi vine obiceiul să mă duc la fereastra cea mai apropiată, căutând o ieşire, atunci când lucrurile se complică. Veche obişnuinţă de Săgeată. Uneori funcţionează. Când eram mică, orice problemă privată sau de nerezolvat dintre cele care frământă fetiţele începând de pe la doisprezece ani mă proţăpea în faţa geamului din camera mea, unde mă încruntam de parcă afară ar fi avut loc un eveniment extrem de important pe care doar eu îl detectam. Evident, nu se întâmpla nimic.

Cerul se delimita geometric graţie zidului de iederă de la capătul grădinii.

În ciuda orelor pe care i le lua mersul la spital, doamna Griffin tunsese arbuştii şi peluza. Fiecare îşi manifestă lealitatea în felul său. Totul era pregătit şi în perfectă ordine pentru întoarcerea lui Whelan: tufa de margarete, gardul de cimişir, cei doi arbuşti pitici cu floricele albe şi băncuţa de lemn cu două perne afânate. Îmi plac băncile de exterior, mereu am visat să locuiesc – dacă voi avea destui bani – într-o casă cu grădiniţă în spate şi o bancă pe care să pot citi la lumina naturală şi să ronţăi pişcoturi fără să mă certe nimeni.

Am luat fotografia înrămată de pe biroul profesorului şi am cercetat-o la lumină, înaintea ferestrei. Pearson, Emily şi Whelan, tineri şi surâzători, ţinându-se de braţ în bătaia soarelui într-o dimineaţă de primăvară. Războiul era pe sfârşite. Percepeai în aer un soi de vibraţie sau de euforie: iarba, lumina, copacii înalţi. M-am uitat cu atenţie la chipul

lui Emily. Nimic care să anunţe vreo catastrofă. Corpul parcă în elan, un pic tras către dreapta de parcă s-ar fi pregătit să patineze, nările trandafirii şi translucide, dinţii strălucitori, gâtul svelt împodobit cu un mic colier de fildeş. O tânără promisiune care câştigase de-acum un premiu naţional de poezie şi scria povestiri pentru radio. Clavicule frumoase şi încheieturi fine, ca de fetiţă. Un amănunt pe care-l observam abia cum. Asta diferenţiază oamenii: oasele.

Ceva atât de fragil, atât de subţire, aparent atât de uşor de frânt, oricine i-ar fi putut rupe braţul doar răsucindu-i-l un pic la spate. Crac! Un sunet sec, ca de lemn despicat.

Cei trei la plimbare: Pearson cu gabardina bej pe braţ, aşa cum fac toţi bărbaţii când pleacă de acasă, trântind în urma lor uşa de la stradă ca să se întoarcă pe neaşteptate; Whelan cu mutra lui de jucător de crichet aşa cum îi vezi în filme, cu jiletcă cu guler tivit cu o panglică în dungi şi cu emblema Trinity College pe piept; Emily, fata de la radio. M-am întrebat la ce s-o fi gândit fiecare dintre ei în clipa când au fost fotografiaţi. Oamenii tind să se arate foarte fericiţi când pozează. M-am întrebat şi cine le făcuse fotografia.

Din datele arhivate de Whelan reieşea că Brenda Mulligan mai putea fi în viaţă, căci în fişă nu apărea prescurtarea RIP (*Rest in Peace*), prezentă în fişele lui Emily J. Parker, Pearson şi ale atâtor altora. Dar problema era că ultima actualizare era din urmă cu patru ani. O eternitate. Şi habar n-aveam de unde să încep căutarea. Şi, în cazul cel mai bun, nici cum să am vreo discuţie cu ea. Pesemne că era foarte bătrână. Sau moartă. Mai curând a doua variantă.

Gândurile mele erau un vârtej lipsit de sens. Nici nu erau gânduri, la drept vorbind, ci mai curând imagini induse de amestecul de emoţie şi descurajare care mă

cuprinsese. Pe de o parte, prezenţa Brendei Mulligan şi a lui Emily J.

Parker în acelaşi loc în ziua dispariţiei scriitoarei era o dovadă ce deschidea noi căi de investigaţie. Pe de alta însă, imposibilitatea fizică de a urmări acest fir făcea ca descoperirea mea să intre pe o linie moartă. Practic, mă învârteam în jurul cozii.

Poate că era cazul să recunosc în sfârşit că mă aflam înaintea unei trame prea complexe, cu multe fire în aer sau rupte. Nimic nu se potrivea, aşa cum, când eram foarte mică, mă încălţam cu pantoful celălalt. Asta era senzaţia, că-mi pusesem pantofii invers. Ca atunci când la prima comuniune a Beei purtasem pentru prima dată nişte balerini roşii de lac adorabili, dar invers, ceea ce m-a făcut să mă simt foarte incomod în timpul ceremoniei. Aşa nu se poate avansa, e clar.

Am plecat din casa profesorului cu capul plecat şi mâinile goale, de parcă nu nimerisem nimic la darts. Voiam, nu voiam, era pe punctul să abandonez totul, să renunţ la teza de doctorat şi să-mi calc în picioare propriile aşteptări.

Lumea academică masculină putea să mai marcheze un punct.

Şi totuşi, în timp ce mă întorceam acasă prin zarva unei zile de lucru londoneze cu autobuze roşii şi cer cenuşiu spart de raze de soare, ceva creştea în mine cu un zumzet nou. I-am dat târcoale toată ziua. În timp ce cumpăram bacon şi brânză cheddar de la supermarketul de lângă casă; în timp ce-l smotoceam pe Timothy Gordon, care în absenţa stăpânei se instalase colac pe canapea; în timp ce-mi pregăteam nişte paste cu televizorul deschis; în timp ce urmăream telejurnalul BBC absolut distrată; în timp ce spălam vasele în pijama – uniforma mea de vânat bivoli în vremurile bune; în timp ce beam un pahar cu lapte înainte

de culcare; în timp ce stăteam trează în pat pe întuneric, cu capul arzându-mi ca în nopţile acelea de demult ale pleureziei, când îmi creştea febra şi respiram agitat ca la finalul unei curse contracronometru.

Tot timpul nu făcusem altceva decât să-mi imaginez un posibil fir narativ care să adune la un loc ceva ce deocamdată era doar prins în ace. M-am gândit la arheologul Schliemann, care la vârsta de şase ani hotărâse că avea să găsească ruinele Troiei pentru că citise o carte care îl fascinase şi care şi-a dedicat întreaga viaţă pentru a transforma visul în realitate. Mi-am amintit şi de ce spusese cândva bunicul Francisco, în rarele ocazii când deschidea gura ca să dea sentinţe: “Cine nu ştie ce caută, nu ştie nici ce găseşte”. Şi atunci, cu zdrobitoarea luciditate a insomniei, am decis că Brenda Mulligan trăieşte şi că aveam s-o găsesc.

Am conceput în minte toată povestea, de la început până la sfârşit, fără sămi fie defel limpezi episoadele de la mijloc. Am propus diferite ipoteze, unele de-a dreptul trăsnite, am elaborat diverse teorii asupra punctelor întunecate, am organizat episoadele în ordine cronologică şi mi-am imaginat un noian de scene, culcată pe întuneric şi neputând să mă abţin, pentru că entuziasmul mă poartă cu mii de paşi înaintea realităţii, chiar dacă sunt încălţată cu pantofii invers. Fiecare se descurcă aşa cum poate cu iluziile. Am adormit când se crăpa de ziuă.

M-am trezit când trecuse bine de ora zece. Am sărit desculţă din pat şi, înainte chiar de a pune de cafea, am format numărul de acasă a lui Whelan, atât de nerăbdătoare, că-mi tremurau degetele. Nu a răspuns nimeni, probabil că doamna Griffin plecase la spital. Am sunat iar la zece şi jumătate, la unsprezece, la unsprezece şi jumătate. De-abia după prânz am găsit-o. Am întrebat-o imediat dacă o cunoştea pe Brenda Mulligan sau dacă îl

auzise pe profesor pomenind-o.

— Brenda Mulligan..., a repetat ea rar, încercând parcă să-şi amintească.

Mă tem că nu, Rebeca. Nu o cunosc, sigur nu. Şi pot să te asigur că nici în vizită nu a venit. Dar de ce întrebi? Ai găsit ceva?

I-am povestit pe scurt ce descoperisem, încercând să nu sune prea aiuristic.

I-am spus despre imaginea video şi despre datele din fişierul lui Whelan. Am reprodus cât am putut de bine scena din Charring Cross, nelăsând la o parte niciun detaliu din înfăţişarea Brendei Mulligan, nici faptul că era văduvă de război, nici unde lucrase pe urmă şi, mai ales, necunoscutele în ce priveşte relaţia ei cu Emily J. Parker.

— Uf, am auzit-o făcând pe doamna Griffin, dar de mai bine de douăzeci de ani domnul profesor nu mai are nicio legătură cu oamenii de la Park.

— Mda..., am răspuns eu pleoştită, simţind sub tălpile goale duşumeaua rece a bucătăriei. Îmi imaginam. Dar Brenda Mulligan e singurul nostru fir.

Trebuie să dăm de ea dacă vrem să aducem corabia în port. – Am utilizat special aceeaşi metaforă pe care mi-o servise când mă încurajase să nu abandonez. — Trebuie să o găsesc.

Doamna Griffin m-a pus să repet numele.

— Şi zici că după război a fost infirmieră?

— Da, am zis eu cu oarece speranţă. A lucrat câţiva ani la spitalul Westminster.

— Numele parcă nu mi-e complet necunoscut. Poate că profesorul l-a menţionat cândva..., dar nu ştiu când şi unde... Din felul în care respira miam dat seama că se forţa să-şi amintească, dar până la urmă a ţâţâit dezamăgită: Nu, adevărul e n-am nici cea mai mică idee, Rebeca. Nu ştiu cum te-aş putea ajuta să dai de ea. Toate

aceste persoane au ieşit din circulaţie – termenul m-a şocat. Trecerea anilor şterge oamenii de pe hartă… *sand in the wind*, a citat ea o veche vorbă englezească. Cred că profesorul nu are amintiri foarte plăcute din acea perioadă, poate că de asta n-a păstrat niciun prieten de atunci. Unde o fi femeia asta… Ai căutat la casele de bătrâni?

— Nu, dar am s-o fac.

Am închis descurajată şi zicându-mi că a trăi într-un cămin de bătrâni e ca şi cum nu ai trăi nicăieri. Londra e una dintre capitalele europene cu cea mai îmbătrânită populaţie. Probabil că lista de case de bătrâni atingea suta.

Am căutat pe internet şi am rămas paf. Existau exact trei sute cinci zeci şi şapte de cămine pentru bătrâni numai în zona metropolitană. Dar mi-am amintit de Schliemann şi nu m-am dat bătută. Acest elan arheologic m-a ţinut toată după-amiaza. Metoda era simplă, sunam la numărul de contact de pe pagina web şi întrebam de Brenda Mulligan, mi se răspundea că acolo nu era nimeni cu acest nume şi treceam la următorul număr. După douăzeci de eşecuri am realizat că în acest fel nu rezolvam nimic. Era imposibil. Îmi trebuia un filtru ca să scurtez drumul.

Şi mi-a venit ideea că guvernul britanic avea probabil un centru special pentru foştii combatanţi sau văduvele de război. Toate ţările au instituţii de acest gen, iar Regatul Unit se mândrise dintotdeauna cu recunoştinţa arătată eroilor săi.

Am căutat pe Google “foşti combatanţi în cel de-al Doilea Război Mondial UK” şi m-am pus pe treabă. După o oră întreagă nu găsisem decât o Asociaţie a Veteranilor Debarcării din Normandia, fireşte, cu toţii bărbaţi, şi două linkuri pentru servicii sociale care dădeau informaţii despre ajutoarele economice şi medicale. Începeam să cred că tenacitatea mea se datora mai curând disperării

decât logicii. Am lucrat până târziu, încercând să-mi fac ordine în idei. Mă cam durea capul, îmi zvâcneau tâmplele. Era cât pe ce să renunţ când mi-a atras atenţia o ştire veche de câteva luni despre funeraliile unui veteran de război organizate de o fundaţie nonprofit pe nume The Royal British Legion, a cărei misiune pare-se că era să ajute, să găzduiască şi să petreacă în mod demn pe ultimul drum britanicii care prestaseră serviciu activ în forţele armate. Mi-am zis că a fi lucrat în serviciile de spionaj era serviciu activ în toată regula.

A doua zi, după duş şi cu capul limpezit, am sunat-o din nou pe doamna Griffin, de data asta cu ceva mai multă speranţă.

— Ei, ai găsit-o? m-a întrebat de cum mi-a auzit glasul.

— E mai complicat decât credeam, m-am scuzat eu, apoi am pus-o la curent cu căutările mele pe net. Voiam să vă rog să mai faceţi un efort. Poate vă amintiţi de o asociaţie, de un club sau o instituţie socială la care să fie afiliaţi cei care au fost la Bletchley Park. Nu ştiu, un fel de societate de ajutor reciproc sau de companie de asigurări care să se ocupe de ultimele dorinţe, de înmormântare, ceva de genul ăsta.

— Din câte ştiu, profesorul n-a fost afiliat decât la o echipă de crichet, dar e o viaţă de-atunci. Toate s-au întâmplat acum mulţi ani, cam prea mulţi, sinceră să fiu. Ieri, după ce am vorbit cu tine, m-am apucat să caut prin sertare ceva despre femeia asta, Brenda Mulligan, o scrisoare, o notiţă… dar nimic. Hârtii vechi pe care precis le-ai văzut şi tu…

— Uneori lucrurile sunt la vedere şi nu le vedem, am spus, gândindu-mă la faimoasa scrisoare din povestea lui Edgar Allan Poe.

Nu ştiu ce m-a apucat, dar iar am simţit un zumzet în cap.

— Ai dreptate, Rebeca, dar nu-mi amintesc de niciun fel de asociaţie de acest fel. Îmi pare rău, crede-mă…

— Nu face nimic, am spus resemnată şi am închis.

Am pus cafetiera pe foc şi două felii de pâine în prăjitor, am scos untul şi gemul din cămară. Totul, mecanic. Mi-am băut cafeaua bătând darabana pe blatul din bucătărie, în lipsă de tastatură. Şi deodată – poate să fi fost efectul cofeinei –, mi-a venit în minte că piesa pe care o căutam fusese tot timpul sub nasul meu şi n-o văzusem. Din trei salturi am urcat scările şi am revăzut ştirea cu funeraliile eroului de război. Numele lui era Ronnie Owen şi fusese sergent. În plus, erau prea puţine date. I-am tastat numele pe Google şi am dat de un cămin militar pentru foştii combatanţi şi văduve de război în care sergentul îşi petrecuse ultimii ani de viaţă. *Great*!, m-am auzit exclamând în linişte a mansardei. În acea clipă, cu optimismul înşelător, dar incontestabil care mă cuprinde în anumite dimineţi, am avut impresia că avusesem noroc.

Dacă Brenda Mulligan trăia, puteam s-o găsesc la căminul acela, n-ar fi fost deloc bizar. Numai să nu fi stat la vreo rudă, evident.

Pradă sindromului Schliemann, preţ de o clipă totul mi s-a părut rezolvat şi mi-am notat la iuţeală adresa în carneţel: Ivy Manor (Sunset Nursing Home), Frognal Ave., Sidcup DA 14 6LF, Bexley Council.

Dar euforia descoperirii n-a ţinut mult. Cu cât mă gândeam mai mult, cu atât mi se părea că realitatea nu se potrivea atât de lesne cu schemele mele.

Euforia ca metodă de lucru dă rezultate proaste. Şi cum o căzătură în fund are efect chiar şi asupra firilor celor mai cutezătoare, m-am hotărât ca deocamdată să nu bat toba.

Afară, un soare indecis lumina curtea împodobită cu primele flori. Timothy Gordon se urcase pe pervazul ferestrei şi privea strada dând din coadă, poate că zărise în

vecini vreo pisicuţă brună. Era un animal tânăr şi neliniştit. L-am mângâiat solidară între urechi.

Capitolul XVI

Şi eu eram un animal tânăr, mai mult sau mai puţin. Şi tot plin de nelinişte.

Primul lucru pe care l-am făcut după ce am deschis laptopul şi am dat de un e-mail de la Alex, prin care îşi anunţa venirea după trei luni de tăcere mormântală, a fost să mă duc să-mi cumpăr nişte farduri de la Harrods.

Ştiam că trebuia să sun la casa de bătrâni cât mai repede, dar mi-era teamă că speranţele mele aveau să se dovedească deşarte, aşa că am decis să mai amân. Starea emoţională nu-mi permitea un eşec.

De când mă ştiu, împăcările mi-au creat probleme. Dacă nu am un minimum de garanţii, mă panichez. Bun, machiajul nu e o garanţie, cum bine se ştie, dar ajută în momentele dificile. Te face să te simţi un pic ca Nathalie Portman în *My Blueberry Nights* când savurează ultima bucată de plăcintă cu afine pe care n-a mai vrut-o nimeni. Etajul al şaselea de la Harrods e un fel de catedrală cu produse de frumuseţe, sunt atâtea game şi firme că e greu să te decizi. Ezitam între o nuanţă bej-porţelan, o valoare sigură, şi cea zisă “lumina lunii”, care sună a nume de indiancă din tribul apaşilor.

Vânzătoarea voia să mă convingă că mi se potrivea nuanţa bej, drept care, fireşte, am cumpărat “lumina lunii”. Mai ales ca să-i dau dreptate bunică-mii Lola, care spunea mereu că mă născusem cu Spiritul de Contrazicere.

Adevărul e că mă cam calcă pe nervi cei care au păreri atât de limpezi despre ce ne stă bine sau rău, de pildă soră-mea, Bea, care domină îmbinarea de culori, accesorii

şi combinaţii ca un model de pe podium. Unul dintre marile ei eşecuri de soră mai mare a fost că n-a reuşit să mă scoată din ţinuta mea obişnuită, compusă din blugi hărtăniţi, tricouri *oversize* şi cărţi vechi purtate în buzunarul hainei. Dar eu cred că se potriveşte cel mai bine cu stilul meu indirect şi circumstanţial. Ca să compensez, încerc să am oarece strălucire pe chip, ca atunci când eram o adolescentă dificilă şi orgolioasă care mai credea că dragostea putea câştiga orice bătălie. Mi-am mai luat şi un *blush* roz pal şi un *gloss* cu aromă de vanilie, pentru orice eventualitate. Până la sosirea lui Alex mai era o săptămână, dar nu fac parte dintre cele care aşteaptă ultima clipă pentru a se înarma înaintea adversarului.

Am cotit pe Brompton Road şi am mers în pas de plimbare spre fluviu.

Luna martie vine la Londra cu zarva stârnită pe malurile Tamisei de faimoasa regată Oxford-Cambridge. Briza aduce un vag miros de mare care se amestecă cu mireasma de curry de la tarabele stradale, cu monoxidul de carbon al autobuzelor şi seva proaspătă. O combinaţie de-a dreptul îmbătătoare. Lumea celebrează primele raze descheindu-şi pardesiele, năvălind în parcuri şi cumpărând flori la piaţa din Notting Hill exact ca în filmul acela în care Hugh Grand trece pe lângă tarabe într-un travelling trucat în timp ce anotimpurile se perindă, de parcă viaţa şi-ar putea schimba mersul dacă unul o străbate fluierând cu mâinile în buzunare şi jacheta pe umăr. Dar, cine ştie, poate e posibil. Am făcut şi eu lungi plimbări pe jos în zilele acelea.

Pesemne că încercam să învăţ să salvez distanţele.

De când primisem e-mailul de la Alex parcă eram la bordul unei bărci care se lăsase brusc într-o parte. Dar să nu credeţi că venirea primăverii cu vânticelul ei şi cu schimbările sale sentimentale mă făcuse să-mi uit

obligaţiile. Pentru mine, autodisciplina e un fel de substitut al religiei.

Mizasem toată credinţa mea, deloc substanţială, pe Brenda Mulligan, nu pentru că ar fi fost opţiunea cea mai bună, ci pentru că era singura.

Putea să fie un capăt de drum. Probabilitatea ca fosta infirmieră să mai fie în viaţă era destul de slabă şi, dacă era, să se afle la Ivy Manor, chiar mai redusă; iar, dacă s-ar fi confirmat ipoteza, alternativa de a accepta să mă vadă era practic imposibilă. Dacă ai aşi la pocher, e uşor să câştigi; dacă totul ţi-e potrivnic, te arunci în apă.

Ceea ce am şi făcut.

Am respirat adânc, mi-am ţinut singură pumnii şi am format pe mobil prefixul de Bexley, apoi numărul căminului. Recepţionista avea o voce piţigăiată care m-a indispus, dar am întrebat de Brenda Mulligan pe un ton extrem de firesc, de parcă ar fi fost strămătuşă-mea.

— Sunteţi rude?

Să pic din picioare şi nu alta. Întrebarea era o confirmare în toată regula.

Era cât pe ce să spun da, însă cum minciunile nu sunt punctul meu forte, miam zis c-aveam să fiu descoperită cât ai zice peşte. Aşa că am optat pentru adevăr.

— Nu. Vedeţi… sun din partea unei vechi prietene care nu mai trăieşte, am explicat eu cu vocea cam tremurândă.

Era un adevăr relativ, fireşte. Ca toate. Oamenii tind să respecte voinţa morţilor.

— Îmi pare rău. Mă tem că nu poate veni la telefon.

— Mda…, am bâiguit, neştiind ce să mai spun, aşa cum păţesc în momentele decisive.

La capătul celălalt al firului se auzea un sunet înfundat şi îndepărtat de interferenţe, ca de praf pe acul unui picup vechi.

— Mai sunteţi pe fir?

— Da, da, vă ascult! m-am grăbit să răspund.

— Doamna Mulligan se află la terapie, dar dacă doriţi, puteţi veni s-o vedeţi miercuri de la cinci la şapte seara, în orele de vizită.

Acum mi se pare incredibil, chiar dacă nu a fost. Secretul oricărui mic triumf stă în a-ţi dori ceva cu inima şi a-ţi pune capul la contribuţie pentru toate celelalte. Oricum, nu are sens să explici norocul. Arta de a nimeri la ţintă nu are logică.

Miercuri la prânz am luat trenul pe linia Southeastern de la staţia Charring Cross. Un soare indecis lumina periferia Londrei. Pe geam vedeam în viteză mici sate cu biserici din cărămidă cu turle ascuţite, benzinării şi ferme de animale. Pe drum am încercat să-mi fac un plan cu ce să-i spun Brendei Mulligan. Mă gândeam la ea şi, evident, la Emily J. Parker. La vieţile lor unite de episoade neîndoielnic violente şi întunecate. Mă gândeam la două fete care coborau în goană scările metroului la Picadilly în ziua de Crăciun din 1940; mă gândeam la spitalul Westminster care respira precum un dinozaur bătrân sub vâlvătaia roşiatică a unui bombardament Luftwaffe; mă gândeam la aceeaşi clădire, de-acum refăcută, în care se internase scriitoarea cu greţuri şi vomă într-o duminică de după război. Mă gândeam la două femei îmbrăcate cu ce aveau mai bun, fiecare la un capăt de stradă, îndreptându-se în taină spre un ţel ascuns pe care poate aveam să-l aflu în curând. Mă gândeam la toate semnificaţiile posibile ale prieteniei şi trădării.

Şi că între toate tainele pe care le ascunde sufletul omului, întotdeauna e una care ne ajută să înţelegem ceva esenţial despre noi înşine.

Am băut rapid o cafea fierbinte de m-am opărit pe peronul gării din Sidcup. Acelaşi peron pe care Mick Jagger şi Keith Richards hotărau să formeze un grup care

cu timpul avea să devină Rolling Stones. Îmi plac coincidenţele neaşteptate. “ *Oh, start me up*”, mi-am zis. După care am făcut o mică plimbare, cu mâinile în buzunare şi fluierând vechiul cântec de război al Stones-ilor ca să-mi fac curaj.

Capitolul XVII

Complexul rezidenţial Ivy Manor era compus dintr-un mic spital, un centru comercial în care se afla şi un Starbucks, un oficiu poştal, câteva magazine şi o magnifică reşedinţă înconjurată de grădini, o clădire neogotică acoperită de iederă pe toată faţada de vest. Probabil că de aici îi venea şi numele: conacul cu iederă. Aflasem că fusese ridicată în secolul al XVIII-lea de *sir* Thomas Townsend, viconte de Kent şi fost lord al amiralităţii, care a murit fără urmaşi şi a lăsat-o acţiunilor de caritate. O fi fost unul dintre acei nobili englezi pionieri ai botanicii, care-şi cultivau singuri grădina. Clădirea era înconjurată de câţiva acri de grădini şi de o pădurice care adăpostea un însemnat număr de ciocănitori – trebuia să ţin minte să-i spun lui Alex.

Se vedea că era zi de vizită pentru că o parte dintre locatari luau ceaiul cu rudele în aer liber, la nişte măsuţe din lemn presărate pe peluză, foarte asemănătoare celor pe care le vezi în locurile special amenajate pentru odihnă la marginea autostrăzilor. Ceilalţi se plimbau sau se bucurau de soare în hamacurile de pe terasă. Aerul era călduţ, dar cu destule rămăşiţe ale iernii ca să mi se pară încă răcoros.

M-am îndreptat spre intrarea principală pe aleea cu pietriş. În hol era recepţia la care trona o femeie înaltă, cu chip osos şi ascuţit, îmbrăcată într-un pulover sport. Pe ecusonul din piept scria că era vorba de Mrs Matthews. M-

a privit curioasă când am întrebat de Brenda Mulligan, semn că bătrâna nu prea primea vizite.

— Camera 16, a arătat ea spre scările prevăzute cu un lift lateral pentru scaunele cu rotile, dar acum nu e în cameră; precis că e în grădină. Dacă vreţi, puteţi aştepta în salonaş până o găseşte Lucy.

În ciuda şemineului, salonaşul nu era la fel de seniorial precum faţada.

Ambianţa era vag lugubră, ca şi cum ar fi primit de-a lungul vremii prea multe straturi de vopsea. Decoraţiunea *mock victorian* includea o mochetă întunecoasă, o sofa cu două fotolii îmbrăcate în creton şi nişte draperii grele, grena, care confereau un aer lipsit de strălucire şi un pic asfixiant. Kitsch-ul englezesc trebuie să fie rezultatul pierderii imperiului, de aceea e atât de melancolic. Pe peretele din stânga se afla un acvariu dreptunghiular cu corali falşi şi decor de fund de mare, luminat de un spot verde ţipător, de un gust de-a dreptul înfiorător. M-am aşezat pe sofa vag ameţită, gândindu-mă la cuvintele potrivite cu care s-o abordez pe Brenda Mulligan. Mă liniştea cumva faptul că fusese de acord să mă primească din prima. Dar tot nu eram în apele mele.

După câteva minute a intrat o tânără cu piercing în sprânceană, îmbrăcată în aceeaşi ţinută sport ca tipa de la recepţie.

— Veniţi cu mine, doamna Mulligan vă aşteaptă în grădină, pare mulţumită să vă primească. Aici orice vizită e un prilej pentru ruperea rutinei.

Am urmat-o pe aleea cu pietriş până la o măsuţă aşezată lângă copacii din grădină. Nu-mi venea să cred că aveam s-o cunosc pe ultima fiinţă care vorbise cu Emily J. Parker.

— Dumneavoastră aţi vrut să mă vedeţi? a întrebat bătrâna pe un ton nu prea cordial.

Avea o înfăţişare distinsă şi distantă în scaunul ei cu

rotile, părul argintiu era frumos pieptănat şi genunchii îi erau acoperiţi cu un şal de lână albastru închis.

— Nu mă cunoaşteţi, dar încerc de mult să vă găsesc. Fac un studiu despre opera lui Emily J. Parker, aş vrea să-i recuperez amintirea şi moştenirea literară, şi cred că aţi fost bune prietene. Profesorul Whelan, conducătorul meu de teză, mi-a vorbit mult despre dumneavoastră – am spus special ca să netezesc drumul. Numele meu este Rebeca Aldán, i-am spus zâmbind şi i-am întins mâna. I-am simţit oasele fragile ca o aripioară de pui învelită în hârtie pergament.

Fata cu piercing s-a oferit să ne aducă ceai. Avea un stil curios de a păşi ţopăind, abia de atingea pământul. Îmi plac oamenii care transmit lejeritate.

— Doriţi să recuperaţi amintirea lui Emily. Ca să vezi… cineva care s-o facă după atâta timp… Sunteţi spanioloaică, nu? a zis, întorcându-se către mine. Sunase mai curând a afirmaţie decât a întrebare.

— Da, am confirmat eu.

— Ce coincidenţă, a comentat ea pe un ton misterios.

M-am uitat la ea fără să pricep: ce importanţă avea că eram spanioloaică şi nu finlandeză, de exemplu. I-am privit chipul cu atenţie, gândindu-mă la femeia corpolentă cu membre puternice care fusese pe vremea eşarfei galbene. M-am uitat la obrazul sprijinit în palmă, de paloarea fantasmatică a persoanelor cu ten foarte deschis şi care le scoate la vedere venele verzui de pe frunte şi pe partea interioară a încheieturii mâinii. Gesturile ei erau lente şi limitate. Doar ochii păstrau ceva din ceea ce trebuie să fi fost strălucirea tinerească vivace şi vesel-maliţioasă.

Fata cu piercing s-a întors fredonând şi a pus pe masă tava cu termosul şi două ceşti.

— Mulţumesc, Lucy, a spus Brenda Mulligan cu un surâs larg.

Am avut impresia că şi ei îi plăcea tânăra; pe urmă i-a făcut semn să ne lase singure.

— Cum vă spuneam, pregătesc o teză despre scriitoare, am reluat eu în timp ce turnam apa fierbinte în ceşti. Ştiu că v-aţi cunoscut din tinereţe, am continuat, aşteptând o reacţie din partea ei, dar tăcea. Am cufundat pliculeţele în apă, mi-am luat inima în dinţi şi am atacat direct: Am înţeles că aţi continuat să vă vedeţi din când în când după terminarea războiului şi că aţi fost în legătură până în ziua dispariţiei sale, corect?

Brenda Mulligan a pus un pliculeţ cu zahăr în ceaşcă şi a început să-l amestece cu o mână tremurândă, lovind ritmic porţelanul cu linguriţa.

Zgomotul mi-a transmis o senzaţie de nelinişte, de ceva pe punctul de a se sparge. A ridicat ceaşca şi a sorbit din ceaiul fierbinte. Apoi a zâmbit uşor.

— Prin urmare asta povesteşte Bob Whelan? Mereu a fost cam băgăreţ, a clătinat ea din cap.

Am fost pe punctul de a-i spune că profesorul se recupera după un infarct, dar am preferat să tac. S-a uitat la mine cu curiozitate:

— Ce vârstă aveţi?

— Împlinesc treizeci şi unu în mai.

Pe chipul ei se citea o expresie între visare şi amintire.

— Pe vremea mea, la treizeci de ani o femeie îşi cam trăise viaţa… A făcut o pauză, şi-a privit pantofii ortopedici de parcă acolo s-ar fi aflat cheia…

Acum nu mai e aşa, acum oamenii sunt tineri până în clipa morţii… A mai sorbit din ceai, a aşezat ceaşca pe farfurioară, şi-a pus ochelarii şi m-a cercetat din nou cu o curiozitate de entomolog, de parcă aş fi aparţinut unei specii rare, încă nedescrisă, un *Androctonus australis* sau ceva şi mai rău…

Aţi spus că sunteţi scriitoare, nu?

— Încă nu, nu am scris încă nicio carte, însă mi-aş dori.

— Atunci sunteţi scriitoare, credeţi-mă. Cu asta te naşti. Pe mine cărţile nu m-au interesat niciodată cine ştie ce. Mie-mi plăcea de mică să dansez.

Auzeam o melodie la radio şi picioarele mi se mişcau singure. Chiar şi acum, dacă aş putea… Dar fiecare cu ce-i e dat. Emily a fost scriitoare cu mult înainte de a-şi publica primul roman. Presupun că l-aţi citit.

— Bineînţeles, am citit tot ce a scris. În afară de ultima carte, fireşte.

— A… *The Bridge*. Păcat că n-a apucat să-l publice. Se mai întâmplă, deşi, sinceră să fiu, nu cred că a afectat-o prea tare.

— De ce?

— Ei, a făcut un gest vag, toate astea au trecut de mult…

Intenţia mea nu era să port o discuţie literară, nici gând. Despre talentul lui Emily J. Parker ajunsesem la propriile concluzii. Curiozitatea mea era legată de misterul vieţii scriitoarei, mai exact al morţii sale.

Trebuia să procedez cu precauţie, dacă nu voiam ca Brenda Mulligan să-şi pună lacăt la gură. Întrebările mele nu trebuiau să fie prea directe. Mi-era teamă că timpul de vizită avea să se termine fără să fi apucat să aflu nimic. O rafală de vânt a mişcat crengile copacilor şi a adus mirosul inconfundabil de pădure. Un miros pe care am învăţat să-l detectez de mică. Pădurea lui Haensel şi Gretel. Pădurea copiilor rătăciţi. Pădurea nu e o metaforă literară, pădurea chiar există. E mereu aici.

— E frumos locul ăsta, m-am uitat eu în jur.

— Nu e rău, a admis ea fără entuziasm. Cam umed iarna. Dar n-aţi venit până aici ca să vorbim despre peisaje, sau mă înşel? m-a privit pieziş, cu o umbră de zâmbet.

— Nu, sigur că nu, doar că... Nu prea ştiu de unde să încep...

— Încercaţi cu începutul. Uneori dă rezultate, a spus pe un ton ironic.

Cred că m-am îmbujorat un pic, ca la un examen pentru care nu mă pregătisem cum se cuvine. Am tăcut câteva clipe, cu mâinile înfundate în buzunare, cântărind dificultăţile, după care am mers la ţintă:

— E adevărat că vă aflaţi în Charring Cross pe 8 mai 1955?

— La naiba, începe să semene cu un interogatoriu de poliţie! Sper că n-o să mă acuzaţi şi de vreun asasinat! Sigur că eram acolo.Toată Londra era acolo să vadă defilarea. Dar cred că ştiaţi, altfel nu v-aţi fi ostenit să veniţi să mă vedeţi, nu-i aşa?

S-a sprijinit mai bine de spătar.

— Îmi pare rău, n-am vrut să...

— Nu vă mai scuzaţi, m-a întrerupt ea. Vreţi să aflaţi nişte lucruri, iar eu am nişte lucruri de povestit. Cred că putem ajunge la un acord. Numai că în grădina asta se cam face prea frig pentru oasele mele. Dacă aveţi amabilitatea să împingeţi scaunul, putem continua înăuntru.

Parcă împingeam un căruţ de copil. Nu cântărea mai nimic. În salon, nişte senioare jucau bridge la o masă, altele urmăreau la televizor un concurs dintre cele care o încântau pe doamna Bartholomew, în care participanţii sunt întrebaţi dacă tomata e fruct sau legumă sau câţi vâslaşi are o echipă la Oxford. Ne-am aşezat într-un colţ retras lângă fereastră.

— Bun, a spus ea, daţi-i drumul. Ce anume vreţi să ştiţi?

— Adevărul, am spus pe un ton ingenuu.

— Adevărul, adevărul, a bombănit ea. Ce e adevărul?

— Mă refer la ziua aceea, la ce s-a întâmplat cu Emily.

— Ce s-a întâmplat cu Emily s-a întâmplat în orice colţ al lumii cu orice femeie care s-a văzut între ciocan şi nicovală..., şi-a întors ea privirea către geam. Profilul ei părea acum mai ascuţit, îşi ţinea capul aplecat într-o parte ca o bufniţă şi în ochii avea un licăr ciudat... Ştiţi, era foarte orgolioasă. Trecea printre oameni fără zgomot, dar se făcea remarcată. Bărbaţii întorceau capul după ea. Uneori putea fi nesuferită, de-a dreptul insuportabilă, credeţi-mă.

— Aşa li se întâmplă femeilor frumoase, am spus cu gândul la soră-mea când se plimba cu prietenele ei pe strada Real de parcă ar fi păşit pe podiumul de parada modei, cu ochelarii săi Ray Ban şi cu hăinuţa ei cu pene. Li se suie la cap.

— Nu e vorba de asta. Cred că Emily nici măcar nu era conştientă. Eram prea tinere. Lumea ne trecea pe dinainte urlând. Nici n-o vedeam. Cum s-o vedem? Eram mult oprea ocupate să purtăm un război.

Brenda Mulligan a oftat şi m-a privit condescendent, ca şi cum cineva de vârsta mea nu putea pricepe în ruptul capului anumite lucruri. Poate că avea dreptate. Cu toate acestea, dintr-un motiv sau altul, a hotărât să-mi mai dea o şansă şi a continuat cu glas domol:

— Emily era amuzantă, vehementă, încăpăţânată şi o mare mincinoasă. Nu ştiai niciodată când vorbea serios şi când glumea. Minţea în legătură cu orice, pur şi simplu ca măsură de precauţie. O adevărată actriţă, cred că de aceea era atât de bună în munca ei. E posibil ca uneori să fi crezut până şi ea în minciunile ei. Poate părea ciudat ca o femeie atât de inteligentă să fi fost anihilată atât de uşor pe propriul teren. Dar a fost. Cred că a fost. Să nu uităm că trăia cu un bărbat aproape de două ori mai în vârstă decât ea şi care dezvoltase o teorie matematică de un succes şi o soliditate enorme, care îşi depăşise

confruntarea cu lumea reală cu multe zecimale... Bătrâna şi-a ridicat sprâncenele în semn de admiraţie şi ochii i-au licărit din nou, cu o sclipire uşor sarcastică... Ştiţi care e deosebirea între matematică şi poezie?

Nici nu mi-a dat timp să răspund.

— Matematica funcţionează într-adevăr, şi-a dus ea un deget la frunte şi şi-a lovit uşurel o tâmplă.

Adevărul e că se exprima într-un fel anume, de parcă ar fi urmat un gen de raţionament de grad superior. Poate de aceea simţeam un fel de neîncredere greu de explicat. Uneori părea că se rătăceşte în propriile gânduri, dar revenea fără probleme la firul iniţial.

— Bărbaţii, oricât de deştepţi s-ar crede, pot fi deosebit de posesivi şi de copleşitori. Aşa era şi Pearson, bineînţeles. Şi mai era şi Whelan. Bob şi Emily au avut mereu o relaţie specială. Aveau complicitatea cărţilor. Vorbeau întruna despre cărţi, despre ediţii rare, librarii de pe Charring Cross îi cunoşteau bine, erau vizitatori asidui. Dar mai ales se duceau la dugheana lui Francis Edwards de la numărul 72... Brenda Mulligan a rămas cu privirile pierdute la draperia grena închis care sugera o rană necicatrizată, după care a mai spus: Se zice că omul e singura specie animală în stare să ucidă ce iubeşte mai mult. O fi, nu ştiu. Tot ce ştiu este că o căsnicie nu e niciodată povestea pe care şi-o imaginează o femeie.

— Insinuaţi că Emily n-a fost fericită cu Pearson?

M-a privit din nou cu multă răbdare, de parcă aş fi pus o întrebare cu răspunsul subînţeles sau una alăturea cu drumul, şi a bătut din pleoape.

— Păi dacă nu era, am continuat eu cu aceeaşi logică cu care Bea deschidea un borcan cu lapte condensat, de ce nu s-a despărţit de el?

— N-a făcut-o pentru că oamenii nu sunt pe lume ca să facă ce vor, ci ca să pară că fac ce se cuvine, domnişoară.

O să vedeţi singură, sunteţi încă tânără, m-a lovit uşor şi drăgăstos pe braţ, iar gândul m-a dus spre complicata încrengătură de lealităţi şi obligaţii pe care o implica o căsătorie între spioni… Cred că v-am spus că Emily nu era o femeie care să se conformeze, aşa că a început să fantazeze, să-şi construiască un univers paralel. Aşa fac scriitorii, nu?

— Presupun că da, am răspuns, simţindu-mă, nu ştiu de ce, vizată.

— Cel puţin, aşa a făcut la început. Dar a venit şi vremea când asta n-a mai fost suficient.

Altă pauză. Am privit-o întrebător:

— Ce s-a întâmplat?

— Treaba e că nu era deloc simplu să plece şi, dintr-o dată, s-a pomenit prinsă într-o gaură neagră din care nu putea scăpa…

— O gaură neagră?

Mi-a aruncat o privire scurtă şi a ridicat din umeri, dând de înţeles că nu avea o explicaţie empirică la întrebarea mea.

— O femeie nu are niciodată unde pleca pentru că spaţiile nu sunt cutii demontabile care să intre una în alta şi nici nu se pot păstra într-o cămăruţă cum avea Francis Edwards în spatele librăriei sale. Dar asta n-a înţeles-o decât mult mai târziu. Era tare căpoasă. Continua să creadă că evadarea era posibilă. Şi chiar a încercat… Brenda Mulligan se uita pe geamul nu foarte curat de parcă ar fi cercetat ceva ceţos şi repetitiv pe care ar fi preferat să-l uite… Prima dată a ajuns la urgenţă, dar nu s-a dat bătută. A încercat din nou câţiva ani mai târziu. Când a ajuns la spitalul Westminster, unde lucram eu ca infirmieră, era o femeie deznădăjduită, practic fără speranţă, în urma unui avort. Ce spun eu avort, fusese măcelărită în toată regula. Avea uterul complet distrus.

— Asta nu apare în fişa de internare, am sărit eu ca arsă.

— Evident că nu, păi ce credeaţi? Pearson era cineva, avea un statut, era considerat erou de război. Nimeni nu dorea un scandal. Avea el destule pe cap şi aşa. Niciodată nu am văzut un bărbat mai dezolat, mai prăbuşit. Se dedica total soţiei, nu se clintea de lângă Emily. Orice femeie s-ar fi simţit încurajată cu un bărbat atât de plin de abnegaţie. Numai că Emily nu era orice femeie.

— De ce spuneţi asta?

— Pentru că era foarte orgolioasă, v-am mai spus, avea o siguranţă de sine care uneori te scotea din sărite. Avea faimă de profesionistă excelentă în serviciile de informaţii. Şi credeţi-mă, n-avea sens să o contrazici, pentru că avea mereu dreptate. Când era sigură de ceva, chiar era sigură. Totuşi, femeia care a fost internată la Westminster se temea până şi de umbra ei, de parcă cineva i-ar fi sfâşiat pe rând toate fibrele interne. De fapt, exact asta i se făcuse, deşi pe atunci ea încă nu o ştia. N-avea cum.

A tăcut iar, dar, când a continuat, glasul ei era mai adânc, de parcă ar fi ieşit din fundul unui abis:

— Îi era frică. Nu încăpea nicio îndoială. Ce nu puteam pricepe pe-atunci era dacă panica venea din afară sau din ea însăşi. Nu părea în toate minţile, dădea răspunsuri contradictorii. Se trezea speriată şi se uita îngrozită în jur, îşi acoperea capul cu perna de parcă ar fi vrut să se ascundă sau să dispară. Se purta de parcă întreg personalul spitalului ar fi fost armata inamică. Ultimul lucru la care m-am gândit a fost că aş fi putut s-o reîntâlnesc în asemenea condiţii în acea iarnă din 1954. Întorsăturile vieţii… Care ne fac să devenim alţi oameni, deşi suntem aceiaşi… Parcă îşi vorbea sieşi sau, mai curând, cuiva cunoscut care ar fi ascultat-o de undeva. — Afară apusul îşi schimbase culoarea, acum se vedeau nişte norişori de nuanţa tutunului… — Avea privirea opacă, erau

zile când nu mă recunoştea când intram în uniforma de infirmieră să-i administrez medicamentul. “Sunt eu, Brenda”, îi spuneam ca s-o liniştesc, şi începea să plângă. Plângea chiar şi în somn. Ştiam că pierderea unui copil le provoacă unor femei crize de nervi. Dar la ea era vorba de altceva, era o angoasă dusă la extrem. În viaţa mea nu văzusem pe cineva atât de înspăimântat, doctorii nu reuşeau să ajungă la un diagnostic clar. Nici eu nu ştiam ce să cred, fuseserăm prietene, apoi nu ne văzuserăm o vreme, doar două-trei întâlniri sporadice după armistiţiu, lumea se schimbă după un război, ea părea devotată complet căsniciei. Doar că odată am auzit ceva ce nu se cuvenea…

Brenda Mulligan a tăcut iar şi parcă se îmbujorase un pic la faţă.

— Ceva ce nu se cuvenea?

— Cum am zis. Dar uite că vine Lucy, şi-a schimbat ea brusc tonul, ca şi cum tânăra venea s-o salveze tocmai la timp.

Încă nu era ora şapte, dar din sufragerie răzbăteau deja zăngănit de vase şi clinchet de tacâmuri. Uitasem că la căminele de bătrâni se cinează foarte devreme. Ultimele cuvinte ale Brendei Mulligan mi se înfipseseră în minte şi scrâşneau precum o broască neunsă care se deschide în miez de noapte. Să aştept continuarea până miercurea viitoare era ca şi cum aş fi aşteptat Judecata de Apoi.

— Trenul meu pleacă de-abia la nouă, am spus pe un ton de implorare.

Dacă se poate, aş dori să mai stăm un pic după cină, doar câteva minute…

Mi-am înfundat mâinile în buzunare şi am făcut o mutră de naufragiat, expresie care de regulă îmi reuşeşte.

Brenda Mulligan a schimbat o privire complice cu Lucy, care a spus:

— Nu prea se obişnuieşte, dar de data asta cred că putem face o excepţie, cu condiţia ca Mrs Matthews să nu prindă de veste, fireşte.

Capitolul XVIII

Mrs Matthews nu a prins de veste.

Am urcat în cameră cu liftul de serviciu în timp ce tot personalul era ocupat cu servirea cinei. Era o cameră cu baie spaţioasă cu acces pentru scaunul cu rotile şi un pat metalic cu manivelă, ca de spital, totuşi spaţiul nu părea deloc impersonal. Pe o măsuţă de lemn se găseau flori proaspete şi o serie de obiecte ce confereau un aer intim, de casă adevărată: un coşuleţ de lucru cu andrele groase şi gheme de lână colorată, un mic reşou electric pe care se afla un *kettle* pentru încălzit apa pentru ceai, un borcan mare cu cremă hidratantă, un tranzistor. Deasupra patului, o acuarelă cu un peisaj marin şi un far. Fereastra dădea spre partea din spate a conacului, iar lângă ea era un colţar cu cărţi: o Biblie protestantă, o ediţie broşată din *Richard III*, pliante turistice, un exemplar din *The Waste Land* de T.S. Eliot, care mi-a atras atenţia. Îl ţineam în mână când Lucy a deschis uşa şi a împins cu grijă scaunul cu rotile în cameră.

— Vă place poezia? a întrebat Brenda Mulligan.

— Da, am zis, punând cartea la loc, deşi în ultimul timp nu prea am timp pentru citit.

— În schimb, mie nu-mi place, îţi creează aşteptări false. Însă uneori o rog pe Lucy să-mi citească ceva înainte de culcare, nu-i aşa, Lucy? Trebuie să te distrezi cumva, aici orele trec tare greu.

— Haideţi, nu vă mai plângeţi, că nu vă tratăm chiar atât de rău, a răspuns tânăra. Doar câteva minute, s-a întors apoi către mine din prag, păstrându-şi zâmbetul.

— Bun, să nu pierdem timpul, aţi auzit-o pe Lucy. Unde rămăsesem?

— Îmi vorbeaţi de boala lui Emily şi de spitalul Westminster… Spuneaţi că aţi auzit ceva ce nu se cuvenea.

— A, da… auzim atât de des ce nu trebuie, a zis ea, aprinzând veioza şi uitându-se la mine cu o privire obosită. Noi, femeile suntem mult prea curioase… vrem să pricepem totul, de parcă asta ar fi posibil. Problema e că, după ce ai auzit, trebuie să te aştepţi la consecinţe… M-a privit din nou, cumva cu îndoială şi ezitând, parcă nehotărâtă să continue, ca şi cum n-aş fi putut face faţă consecinţelor, apoi a reluat: Parcă a trecut un veac, dar îmi amintesc perfect. Era într-o vineri. Eram în tura de seară. Mă pregăteam să intru la ea în salon şi să-i administrez un sedativ, dar ceva m-a oprit în prag.

Poate un al şaselea simţ. Emily vorbea cu soţul ei. A spus ceva ininteligibil, dar tonul era rugător, un soi de murmur slab şi ruşinat, ca de fetiţă care a făcut ceva rău. În schimb, replica lui Pearson a fost limpede şi puternică:

“Nu, categoric nu”, rostită tranşant şi tăios. Nu ştiam despre ce vorbeau, dar am ascultat cu atenţie. “Oricum, n-ai de ce să-ţi faci griji, draga mea”, a continuat Pearson pe un ton scăzut şi aproape părintesc, “acum nu mai e al nimănui şi nici nu va fi. E mai bine pentru tine. Nu eşti în starea potrivită ca să fii mamă”.

Brenda Mulligan a făcut o pauză şi a respirat adânc.

— Atunci mi-am dat pentru prima dată seama că poate lucrurile nu erau chiar ce păreau. Pearson a vorbit şi mai încet, de parcă ar fi avut dinţii încleştaţi, şi a adăugat pe un ton extrem de dulce: “Nu-ţi face griji, *little darling*, o să am grijă de tine”. Tocmai aceste două cuvinte, “ *little darling*”, felul în care le rostise… Era ceva în glasul lui… (Brenda Mulligan şi-a adunat şalul pe piept ca şi cum i-ar fi fost frig)… un soi de… nu ştiu… în fine, ceva nu mi s-a

părut firesc.

A tăcut din nou şi şi-a scuturat nişte scame de pe haine. Poate mă înşelam, dar mi s-a părut că-i tremura pleoapa dreaptă.

— Şi atunci v-aţi hotărât să o ajutaţi?

— Asta a fost ceva mai târziu. Să spunem că atunci m-am hotărât să o cred. Am încercat să caut un sens în cuvintele ei, în ce spunea despre zgomote… În ce spunea în somn: zgomote în garaj, vecina cea bârfitoare cu care împărţea frânghia de rufe şi care confunda rufele cu ale ei, o succesiune de mici incidente neînsemnate, cotidiene, comentarii cam tăioase pe care le făcea Pearson, ca atunci când ea i-a sugerat să ia o aspirină pentru durerea de cap, iar el i-a trântit ironic “Nu ştiam că eşti o somitate în medicină”, lucruri mărunte în fond. Imagini fragmentare, de neînţeles… Acum cred că ea îşi dădea seama ce se întâmpla şi chiar intuia ce avea să urmeze. Uneori casa parcă îi cădea în cap, atunci se ducea să tricoteze în maşină. Şi nu degeaba.

Când o femeie tricotează într-o maşină închisă e clar că ceva se întâmplă.

Relaţia dintre două persoane nu e treaba nimănui, presupun, numai că, deodată, toate piesele disparate au început să se potrivească. Nu mi-a fost uşor să o cred. Însemna să mă opun părerii tuturor. Eu eram o simplă infirmieră. Recomandarea medicilor înclina spre a fi închisă pe viaţă într-un spital psihiatric. (Spunând asta, îi tremurau obrajii). Psihiatrii sunt nişte oameni care nu caută adevărul, orice le-ai spune. Nu îi interesează decât simptomele. Iar Emily avea toate simptomele.

— Şi totuşi aţi crezut-o!

— Da, am crezut-o. Sunt femeie, noi vedem alte lucruri.

— Ce lucruri?

— Nu ştiu exact, v-am spus … Vedeam un soţ atent, care

nu-şi scotea pardesiul bej nici ca să se aşeze pe un scaun de spital. Se schimbase faţă de vremurile de la Bletchley Park. Era altfel, nu că îmbătrânise, era altceva.

Avea o altă privire, ba dură, ba miloasă – sau poate că pentru el era acelaşi lucru, nu ştiu... Umbla fără să facă zgomot, în ciuda faptului că era corpolent, şi mai era şi tonul cu care îi vorbea, cu un fel de intonaţie specială, ca aceea pe care o folosesc jocheii când îndeamnă caii. Vocea stăpânului, ca să zic aşa. (Brenda Mulligan a rămas tăcută, privind în zare; poate că aştepta o întrebare, dar nu mi-a venit niciuna). Era un geniu care intra în depresie câteva zile dacă pierdea o partidă de şah. Ştiaţi că în doar patru mutări există trei sute de miliarde de posibilităţi distincte? Imaginaţi-vă, mai multe decât stelele unei galaxii, a spus pe un ton care mi s-a părut admirativ. Prea multe opţiuni pentru o minte omenească. Nu i-o fi fost uşor să nu mai fie de neînlocuit după ce s-a sfârşit războiul. Acasă trebuia mereu să aibă ultimul cuvânt, să aibă dreptate, să fie cum voia el. Era de-a dreptul obsedat, mi-a spus Emily mai târziu. Mi-a spus şi alte lucruri. Că îi umbla prin sertarele comodei şi îi cerceta lenjeria intimă; că îi interzisese să se rujeze pentru că i se părea provocator. Ea nu se îngrijora, credea că avea ideile lui fixe şi că putea ţine situaţia sub control. Cred că-i era cam ruşine să-mi spună toate astea. Odată pornise să se plimbe singură pe şoseaua din Folkstone, el o găsise şi o adusese acasă conducând cu buzele strânse. Lucrurile s-au înrăutăţit treptat. A început să se poarte cu ea de parcă n-ar fi fost în stare de nimic sau ar fi uitat totul. Şi adevărul e că începea să uite. Ba uita să strângă rufele, ba îşi pierdea geanta sau nu mai ştia unde îşi lăsase o haină. Începuse şi să se bâlbâie. Îi era greaţă tot timpul. Credea că răul era localizat în stomac. (Deodată am avut impresia că glasul Brendei Mulligan era aidoma unui torent de munte care, după ce a fost îngheţat

pe timp de iarnă, năvăleşte vijelios pe versanţi în jos la venirea primăverii – nu era nevoie să o trag de limbă, amintirile curgeau singure). El îi aducea biscuiţi Walkers ca unei fetiţe bolnave; se purta atent şi drăguţ, dar când ea îşi revenea şi îndrăznea să-l contrazică în legătură cu vreun lucru lipsit de importanţă, reacţia lui era o privire dură şi ţeapănă ca un bocanc, în care se citea atât de mult dispreţ, încât Emily începuse să fie convinsă că într-adevăr îşi pierdea minţile. Visa că voia s-o omoare, că avea în garaj topoare şi cuţite. Iar când încerca să-şi scoată din cap ideile astea şi să facă pace cu el, atingându-l drăgăstos pe umăr, el se scutura violent. Asta mi-a spus-o Emily înainte să moară. Şi-a ferit privirile şi mi-a povestit.

Era prima dată că pomenea în mod direct de moartea lui Emily. Senzaţia resimţită a fost ca atunci când te înţepi cu acul de cusut în deget. Am rămas mască – bătrâna nu numai că-mi confirma moartea scriitoarei, dar mai fusese şi martoră. În cap mi se învălmăşeau întrebările, dar îmi era greu să i le pun.

Din respect, presupun. Ne-am privit în tăcere o secundă, două, trei…

— Nu aţi vrut niciodată să vorbiţi despre asta, vreau să zic despre moartea ei, am spus cu toată delicateţea de care eram în stare.

— Nu, adevărul e că n-am vrut.

— De ce? Aţi făcut o promisiune sau ceva de genul acesta?

— Nu, ce idee, niciun fel de promisiune.

— Şi atunci, dacă nu e vorba de un secret, spuneţi-mi, cum a murit Emily?

Desigur, dacă nu vă deranjează să-mi spuneţi acum, am cântărit eu atent fiecare cuvânt de parcă aş fi păşit pe o gheaţă subţire gata-gata să se spargă.

M-a privit cu îndoială şi un pic temătoare, deşi cred că

nu era jignită de curiozitatea mea. Părea doar obosită.

— A fost un accident, dar s-o lăsăm pe mai târziu, a spus cu amabilitate şi încercând să zâmbească, însă fără succes. În fond, la vârsta mea ar trebui să învăţ să las morţii în pace. Şi-a trecut mâna peste frunte, alungând parcă propriile fantome.

În pauza care a urmat i-am auzit doar respiraţia anevoioasă. Nu ştiam cu exactitate despre ce fel de infern casnic îmi vorbise. Nu eram expertă în patologii afective, însă intuiam că era vorba de ceva complicat. Ceva întunecat şi familiar precum crimele din Vechiul Testament. Înţeleg acum de ce bunică-mea Lola nu lăsa Biblia la îndemâna copiilor. După ce am descoperit împreună cu Bea treaba cu sacrificiile umane şi povestea lui Avraam, tatăl cuţitar, nu ne mai lăsam adormite cu Albă ca Zăpada şi cei şapte pitici.

M-a străfulgerat gândul că o întrebam pe o doamnă în vârstă despre prietena ei decedată şi alte lucruri intime petrecute acum mai bine de o jumătate de veac, abuzând de spaţiul şi de timpul ei, profitând de singurătatea sa; poate că Brenda Mulligan nu primise nicio vizită de ani de zile. Dar, implacabilă, am continuat.

Mi-am amintit de ceva ce spusese mai devreme, în grădină, ceva despre spaţii şi cutii demontabile. Nu pricepusem nimic, dar în cap îmi rămăsese un fel de zumzet surd, ceva ce-mi intrase pe o ureche şi-mi ieşise pe cealaltă. Mi se întâmplă. E ca atunci când fredonezi o melodie şi, oricât te-ai strădui, nu îţi aminteşti din ce film era. Eram însă sigură că aici era vorba de o fugă.

— Prin urmare, aţi pus la cale o evadare, nu? am încercat eu să urmez melodia necunoscută care-mi răsuna în cap.

— Mă rog, cam aşa ceva. Emily s-a pus cu greu pe picioare, i-a luat ceva timp să fie pregătită să intre în

jurisdicţia teoriei calculului probabilităţilor, ca s-o citez. Era felul ei de a explica lucrurile, cred că viaţa alături de Pearson o obişnuise cu limbajul teoriei cuantice. Cum vă spuneam, spunea că era prinsă în gaura neagră a realităţii bidimensionale din care nu putea ieşi. Dar cocheta cu ideea că ar fi putut reapărea într-un univers paralel. La început am crezut şi eu că era nebună. Dar ea ştia bine ce vorbea: se referea la un loc în afara influenţei lui Pearson, departe de tot ce-i afectase viaţa. Toţi avem un loc sigur. Sau ar trebui să-l avem. Un refugiu unde să dispari de pe hartă. Al ei se afla în insula Skye, în nord-estul Scoţiei, de unde erau mătuşile ei. Familia păstra un fel de *cottage* la Kirklochewe, un pic mai mare decât o cabană, despre care nu ştia nimeni. Nu spusese nimic nimănui. Acesta era universul ei paralel.

În minutele care au urmat, m-a pus la curent cu toţi paşii urmaţi de ele două pentru a dispărea fără urmă, de la orele petrecute între lăzile cu cărţi din librăria lui Francis Edwards până la drumul cu trenul la Aberdeen, deghizate în călugăriţe presbiteriene. După care a urmat un traseu în zigzag prin Highlands, până la cabană.

— Zile în şir am văzut doar oi şi iepuri. Nici ţipenie de om. Îmi amintesc că ne-am oprit să dormim la o pensiune care fusese popas de vânătoare. Ne-au dat o supă chioară de napi şi pâine neagră. La Inverness, un fermier s-a milostivit de noi şi ne-a dus o bucată de drum în căruţa cu saci de făină trasă de un cal bătrân cu talangă la gât. Ne umfla râsul. Două măicuţe cu ochii în patru. Sub rasă ascundeam un bidonaş cu whisky. De o parte şi de alta a drumului vedeam munţii abrupţi şi creste zimţuite precum coarnele de cerb.

Credeam că nu vom ajunge în veci. Pe când traversam un podeţ suspendat, Emily s-a apucat să cânte cântecul acela scoţian despre clopoţeii albaştri, din ce în ce mai

tare. Nu ştiu ce-i dădea energie, pesemne că peisajul. Peisajul e ceva ce se poartă înăuntru. Dacă ajungeţi vreodată pe acolo veţi înţelege vorbele astea... Brenda Mulligan s-a uitat din nou în zare, dar nu părea nici tristă, nici distrată... Highlands, a repetat apoi cu veneraţie şi cu glas foarte scăzut, ca o şoaptă adresată gulerului cămăşii.

Eram mulţumită, dar şi dezamăgită. Nu ştiu de ce mă aşteptasem la o poveste de spionaj, dar iată că primisem doar un *road movie*. Poate pentru că eroii erau femei. Şi exact atunci mi-a zumzăit iar ceva în cap şi, brusc, melodia lui Hans Zimmer, care mă obseda, parcă a aprins un ecran uriaş unde două femei care se revoltau împotriva bărbaţilor se năpusteau într-o maşină decapotabilă spre prăpastie. Cum putusem să uit? *Thelma&Louise*. Văzusem filmul la televizor într-o duminică ploioasă, trântită pe canapea împreună cu Alex şi îl comentaserăm îndelung. “Sunt femei care, între sabie şi zid, aleg sabia”, ţin minte că spusese el, cuvinte pe care am stat apoi să le rumeg de parcă ar fi fost o declaraţie de dragoste misterioasă sau cam aşa ceva.

Imaginea actriţei Susan Sarandon cu eşarfa la gât şi ochelarii “ochi de pisică” se suprapunea automat pe cea a Brendei Mulligan, iar Geena Davis semăna teribil cu Emily J. Parker în vremurile ei bune.Totul părea logic.

Şi totuşi, ceva nu se lega, ceva mărunt, dar enervant, ca o pietricică în pantof. Dacă nu ar fi fost târziu, aş fi rugat-o pe Brenda să-mi spună mai multe detalii despre perioada petrecută pe insulă între momentul fugii şi cel al morţii lui Emily în urma accidentului de care pomenise. Cât trecuse între cele două? Luni? Ani? O viaţă întreagă? Speram s-o întreb cu proxima ocazie.

Afară începea să se întunece, ceaţa viorie dinspre pădure devenea tot mai deasă. Când Lucy a bătut la uşă, eram deja ridicată de plecare. Brenda Mulligan continua

să stea nemişcată, cu obrazul sprijinit în mâna fragilă, brăzdată de vene verzi. Credeam că adormise, dar nu:

— Am impresia că nu v-am fost de mare ajutor, a spus ea.

— Ba da, cum să nu, am răspuns nu din convingere, ci ca să n-o dezamăgesc; îmi dezvăluise lucruri noi despre viaţa lui Emily, însă rămâneau destule întrebări fără răspuns.

— Atunci vă urez succes la teză.

— Mulţumesc mult.

Am rămas în picioare lângă scaunul cu rotile, neştiind cum să plec. Aşa, gârbovită şi micuţă, cu părul nins semăna cu o zână a lui Arthur Reckham.

Nu îi adusesem flori sau altceva, din păcate. Mi-am băgat mâna în buzunar şi am găsit un mic melc marin, cât un nasture, dintre cei numiţi *caramuxo* în Galicia. Am obiceiul de a aduna scoici de pe plajă şi a le uita prin toate buzunarele. Era frumos şi lustruit, cu vene trandafirii. L-am depus pe noptieră. Ea l-a luat în mână şi l-a contemplat ca pe o bijuterie, a zâmbit şi mi-a spus:

— Gata, plecaţi… grăbiţi-vă, să nu pierdeţi trenul!

Capitolul XIX

Avionul lui Alex trebuia să aterizeze la douăsprezece şi patru minute noaptea. Am socotit douăzeci de minute drumul cu trenul expres de la aeroportul Heathrow. Numai că uneori timpul abia se târâie. Deşi toate gândurile mele zburau într-o singură direcţie, cea a păsărilor argintii care străbat cerul precum o săgeată, adevărul e că într-un colţ ascuns al creierului un soi de pilot automat continua să funcţioneze autonom, procesând şi clasificând informaţiile furnizate de Brenda Mulligan. Bunicul Francisco numea chestia asta “centrifuga”. Când mergeam la şcoală şi nu înţelegeam ceva din prima – mi se întâmpla destul de des

–, păţeam la fel. O parte independentă şi autonomă a minţii mele se descurca singură, lucra în tăcere, iar a doua zi dimineaţa totul căpăta sens, îşi găsea locul potrivit, precum încălţările aranjate frumos de un spiriduş. Centrifuga.

Era trecut de unu şi jumătate când l-am văzut în sfârşit pe Alex făcându-şi apariţia printre dârele de lumină cenuşie care se cerneau pe peronul gării Paddington. Pe umăr o geantă de piele, bocanci de explorator în picioare şi canadiana kaki pe care o cumpăraserăm împreună de Crăciun de la magazinul Zara din Piaţa Galicia. Înainte să mă vadă, l-am urmărit pe îndelete cum venea cu mâinile în buzunare. Chip de lup, lat în umeri, aer posac, niciun semn că ar fi avut fobii sau plăceri: nu tu fanioane sau insigne pe rever, nu tu tatuaje. Nimic de declarat. Întotdeauna mi-a plăcut mersul lui, un pic aplecat înainte, de parcă ar fi opus rezistenţă unui vânt imaginar care sufla în interiorul său. Când l-am zărit îndreptându-se hotărât spre mine, ocolind călătorii care umpleau peronul şi cu surâsul acela al lui pentru care îi iertai orice, mi s-a accelerat pulsul la fel ca prima dată. Sunt o cardiopată fără speranţă. Nu există leac pentru aşa ceva.

Mă simţeam cam pierdută în mulţime, aproape invizibilă, cu blugii mei decoloraţi şi tricoul gri şi vechi cu o serigrafie a lui James Dean fumând pe o stradă din New York. Pe mânecă aveam o pată. Aş fi putut alege ceva mai sexy pentru această ocazie, însă ţoala avea istoria ei, iar eu credeam cu străşnicie în valoarea amuletelor împotriva nodurilor gordiene care apăreau frecvent în relaţia noastră. Probabil că în viaţa mea nu fusesem mai zdrenţăroasă, dar indianca sioux din mine avea încredere în nuanţa magică “lumina lunii”. M-am privit în geam şi am încercat să adopt o atitudine relaxată gen Natalie Portman. N-o spun pentru comparaţie, nici gând, însă cinemaul te

învaţă uneori să îţi găseşti locul, să te ridici pe vârfuri şi să dai din umeri. Aşa că am rămas nemişcată, cuprinsă de panică şi de fericire; sau de panică şi triumf; sau de panică şi vid. De fapt, panică pur şi simplu, ce mai.

Am tăcut amândoi preţ de câteva secunde, care mi s-au părut eterne, unul în faţa celuilalt, privindu-ne.

— Cam scurt bretonul ăsta al tău, a spus.

— Şi al tău la fel, am replicat.

— Al meu??? Dar eu n-am avut niciodată breton, a protestat el cu candoare, trecându-şi degetele prin părul nu mai lung de doi centimetri.

— Tocmai de-aia.

— Bine, bine.

A început să râdă, a lăsat geanta jos şi m-a luat de mijloc cu ambele mâini, care mai că se atingeau între ele în jurul taliei mele, de parcă ar fi vrut să ridice în aer o balerină.

— Ce ai slăbit atâta? În ţara asta nu primeşti de mâncare?

— Nu, aici oamenii se hrănesc cu aer, am spus eu pe un ton ironic, amintindu-mi de vechiul nostru *casus belli*. O ştie toată lumea.

“A te hrăni cu aer” era expresia favorită a soră-mii, ferm convinsă că a trăi dintr-o bursă implica prea multe chestii obscure, mai ales în ce priveşte aspectul economic. Nu că Alex ar fi urzit cu ea planul de a mă face să mă prezint la concurs pentru un post de profesoară de engleză. Dar cei din Lugo nu acceptă ideea ca iubitele lor să-şi ia lumea în cap şi s-o pornească în căutarea unei scriitoare dispărute pe o insulă care, chiar dacă în Marea Britanie, tot în mijlocul oceanului se află. Căci ei sunt oameni de uscat de când se ştiu.

A ridicat o sprânceană şi mi-a aruncat o privire dojenitoare cu ochii lui

Matthew McConaughey.

— Hai să mâncăm ceva, golanco, m-a luat el pe după umăr şi am străbătut mulţimea către ieşire, ca doi soldaţi care au scăpat cu viaţă din război.

— Mi-a cam fost dor de tine, i-am şoptit la ureche pe un ton împăciuitor.

L-am dus la un pub din Notting Hill ca să se familiarizeze cu cartierul. Am cerut câte o halbă şi, deşi bucătăria practic se închisese, am primit nişte hamburgeri cu cartofi prăjiţi încălziţi la microunde, absolut infami, dar care mie mi s-au părut săţioşi. Berea în schimb era excelentă. La Londra există mai bine de cinci sute de varietăţi: *ale*, *bitter*, *strong*, blondă, neagră, brună…

Eu am cerut un *lager* continental, însă Alex e de părere că un Guinness rămâne unul dintre puţinele lucruri de bază de pe această lume.

Penumbra localului şi efluviile alcoolice au netezit drumul. Nu e uşor să reiei o discuţie întreruptă drastic cu aproape trei luni înainte. Dar limbajul corporal ajută întotdeauna. Se simţea dorinţa de a fi împreună, mâinile ni se căutau imperceptibil pe sub tejghea. M-a luat de talie, i-am atins degetul mic, s-a aplecat să mă sărute pe păr. Un gest delicat şi evanescent care mi-a făcut plăcere. Un sărut pe păr nu e de colo.

Alex a încercat să mă întrebe de teză, însă am preferat să las acest subiect spinos pe mai târziu, astfel că mai bine de o oră am vorbit despre lucrurile banale care se petrecuseră în timpul absenţei mele. Soră-mea îşi cumpărase o maşină de teren în care încăpeau toate troacele gemenilor plus producţia anuală de napi, bob şi ciolan afumat din parohie. Mi-a plouat în gură amintindu-mi de gastronomia locală. De trei luni nu mai pusesem gura pe *jamón serrano* şi mi-era dor de cârciumile din centrul vechi, de tortilla de cartofi de la Marte, de vermutul de fiecare sâmbătă şi de localurile ascunse din

oraş. Am vorbit şi de prietenii comuni, de Biblioteca Ánxel Casal unde ne cunoscuserăm şi, fireşte, de doctoratul lui, în legătură cu care nu sunt sigură că m-am lămurit cum e cu schimbarea penajului la prepeliţa roşie.

— Nu se dă un chior pentru cercetare, a mormăit descurajat, aşa că am venit şi eu aici să mă hrănesc cu aer.

— Asta ar fi o adevărată tragedie, am rânjit eu precum Cruella de Vil.

Nu sunt sigură dacă i-a căzut bine ironia mea. Dar n-o spusesem cu rea intenţie, eu cam iau lucrurile în râs, face parte din farmecul meu. Cum acasă fiica cea bună a fost dintotdeauna Bea, mie nu-mi rămăsese altă soluţie decât să încerc să fiu simpatică, deşi nu mereu cu succes. Un truc infantil, sentimental şi un pic disperat ca să fiu iubită puţin mai mult. Bunicul Francisco spunea că râsul e averea săracului. Nu ştiu exact ce voia să zică, cert e că îi plăceau glumele mele.

Când am ajuns acasă, Timothy Gordon a pufnit supărat, cred că pentru a-şi marca terenul în prezenţa intrusului. Nu i-a folosit la mare lucru. Una dintre trăsăturile caracteristice ale lui Alex e capacitatea sa de a se împrieteni cu orice fel de animale vertebrate sau nevertebrate. L-am văzut având de-a face cu cai sălbatici care în scurt timp îi mâncau din palmă ca mieluşeii lui Norit.

Iar motanii negri, oricât de fioroşi, nu păreau să fie o excepţie. După zece minute deja se înţelegeau şi parcă-şi trimiteau semnale feline prin radar, lăsându-mă complet pe dinafară. Adevărul e că eram cam geloasă.

Mansarda de lemn cu miros de tipăritură şi biscuiţi cu vanilie i s-a părut lui Alex, citez, “căsuţa din copac”. Ceea ce voia să spună că îi plăcea. În timp ce eu pregăteam câte un gin tonic şi puneam muzică, el cerceta dosarele colorate în care aranjasem datele despre Emily J. Parker,

apoi a rămas uluit înaintea panoului de plută pe care prinsesem tăieturi din ziare, fotografii vechi şi postit-uri galbene cu fraze bizare şi cam devastatoare.

— Ce naiba, Rebeca, s-a întors el alarmat spre mine, ce-i asta? Parcă eşti pe urmele unui criminal!

Am încercat să-l pun pe scurt la curent. I-am explicat şirul de verigi pe care-l urmasem oarecum haotic de la Robert Whelan până la Brenda Mulligan şi care mă adusese în punctul mort în care mă aflam. I-am spus de fuga în Scoţia şi de toate gândurile care mă frământaseră în tren când mă întorceam cu o seară în urmă de la Ivy Manor. I-am vorbit despre Emily J. Parker ca despre o scriitoare pe care începeam s-o cunosc: o femeie care îl citea pe John Donne în pat înainte de micul dejun, iar a citi un poet metafizic din secolul al XVII-lea pe stomacul gol nu e ceva de întâlnit chiar pe toate drumurile. O femeie care îl citea pe Eliot în autobuzul de pe linia Picadilly. O femeie care îl citea la orice oră pe Shelley. Pe Shelley, nu pe Byron. O scriitoare roşcată cu un ghem de lână în mâini, frământându-se cu ceva complicat în timp ce tricota lucruşoare mici de tot, scufiţe şi hăinuţe ca pentru păpuşi, cum povestea în romanul ei. O soţie model, care într-o zi începe să se bâlbâie fără motiv, în alta se împiedică, se loveşte de mobilă…, care crede în universurile paralele, care trebuie să tragă singură de fir ca să descâlcească ghemul.

— Mamă, ce roman grozav ai tu aici!

— Nu e roman, am protestat eu, e istoria reală bazată pe date biografice şi demonstrabile.

— Mă rog. Atunci o istorie reală şi grozavă.

— Ar putea fi, numai că încă nu am descoperit nimic. Nici urmă. Nicio dovadă concludentă.

— Concludentă?! a zâmbit el. Pentru Dumnezeu, Rebeca, vorbeşti ca procurorul general.

Brusc, chipul i s-a luminat. I-am privit zâmbetul deschis, dinţii puţin distanţaţi, corpul musculos şi compact, mâinile mari de ţăran. Mi-am zis că era poate pe cale să mă îndrăgostesc iar de el. Există persoane pentru care dragostea e un scop care se atinge, aşa cum ai urca pe Everest şi gata. Nu şi pentru mine. Pentru mine iubirea e mereu o gară de trecere. Cred că nu-mi funcţionează ca lumea busola pentru sentimente permanente. Pe parcursul unei zile, mă îndrăgostesc şi mă dezîndrăgostesc de o sută de ori, deşi în ultimul timp era vorba de aceeaşi persoană, ceva îngrijorător şi repetitiv.

— Vrei să-ţi spun ceva? a întrebat Alex de parcă mi-ar fi citit gândurile.

— Ce? am zis eu cam tulburată.

— O să găsim dracului şi dovezile alea “concludente.”

— Bine, am spus.

Am ciocnit paharele cu spirit detectivistic, după care ne-am dus să vedem dacă patul era destul de moale ca să reziste unei sieste după trei luni de absenţă bătute pe muchie.

Pe Timothy Gordon l-am expulzat temporar din paradis pentru că amorul, chiar dacă nu e pentru toată viaţa, nu are nevoie de martori. M-am dus la geam să trag storurile. Înserarea avea negreala ploioasă a unui stol de păsări înainte de furtună. Am simţit un alt gen de dorinţă, nou, inseparabil de Londra anului 1955. Dorinţa simţită în altă ţară, pe străzi necunoscute, poate chiar a unui trup necunoscut. Alex s-a apropiat din spate, m-a luat de umeri şi mi-a mângâiat osul ieşit în afară al claviculei care, spune el, este locul pe care îl preferă între toate muchiile şi imperfecţiunile corpului meu.

Pe urmă… Pe urmă s-a întâmplat lucrul acela faimos pe care l-a spus odată contele de Lampedusa vorbind de *Mânăstirea din Parma*. Dacă Stendhal a fost în stare să

rezume o noapte întreagă de amor într-un punct şi o virgulă, noi de ce să ne lăsăm mai prejos.

Una dintre trăsăturile cele mai enigmatice ale amorului fizic este uimitoarea uşurinţă cu care îţi şterge într-un mod imbatabil toate îndoielile prezente şi viitoare, deşi mai apoi viaţa are grijă să ţi le pună la loc, la fel de incontestabil. Nu pun mâna în foc, dar eu cred că anumite evidenţe ale naturii, precum atracţia animală, ar trebui poate să ocupe un rang un pic superior în scara noastră de valori în comparaţie cu alte lucruri mai mărunte, dar supradimensionate social, precum fericirea conjugală, de pildă, care sună ca un punct pe ordinea de zi la o şedinţă de consiliu municipal. Ştiu că există oameni care au în viaţă ambiţia asta concretă, aşa cum alţii mimează ghilimelele cu degetele în aer şi se cred grozavi. Eu una prefer cu modestie radicalismul alexandrin al unor termeni precum "oază", "voinicul codrului" sau "sexi", chiar dacă nu mi se potrivesc, fiindu-mi prea mari. O fi influenţa filmelor western şi a cântecelor formaţiei Joy Division. Eu ştiu…

M-a trezit vibraţia mobilului de pe noptieră. Habar n-aveam cât era ceasul, trecuseră însă mai bine de două ore. Lângă mine, Alex dormea dus, sforăind uşurel ca un radiator silenţios. Ceasul arăta şase fără un sfert. Apelul era de la doamna Griffin. Am sărit din pat. Vocea ei de comandant-şef vibra ca serviciul de porţelan într-un vagon de tren.

— Whelan? am întrebat, gândindu-mă la ce putea fi mai rău şi dându-mi seama că nu eram pregătită să procesez vestea.

— Da, a răspuns ea. A oftat şi şi-a suflat nasul, apoi, mai stăpână pe sine, a continuat cu un glas schimbat şi vioi, ca o fetiţă care se dă în leagăn: L-au mutat în salon. E mult mai bine. Şi a întrebat de tine.

Capitolul XX

Secţia de cardiologie mirosea ca toate spitalele: un amestec de linişte, cloroform şi aerosoli de lămâie.

Doamna Griffin mă aştepta pe culoar cu un coşuleţ acoperit cu un şervet în carouri de parcă s-ar fi dus la un picnic.

— Profesorul zice că preferă iadul decât să mănânce piureul de mazăre de la cantina spitalului, aşa că i-am adus de acasă nişte fileuri de curcan cu sos de afine, a zâmbit ea condescendent.

Mi s-a părut un semn minunat faptul că Whelan îşi recăpătase în acelaşi timp pofta de mâncare şi umorul, dar când am intrat şi l-am văzut înconjurat de fire şi monitoare şi cu un fir de la un tub de oxigen în nas m-a cam impresionat. Slăbise mult şi avea ochii înfundaţi. M-am aşezat lângă pat şi i-am strâns uşor mâna.

— *Any news*?

Am ridicat din sprâncene şi am clătinat din cap în sensul că da, ceva noutăţi ar fi fost, însă nimic concludent. Hotărâsem să-i ascund deocamdată moartea lui Emily.

— Am descoperit eu ceva, am spus, nepierzând din ochi aparatul care-i monitoriza bătăile inimii, dar am să vă spun când veţi fi complet restabilit.

Nu voiam să-i provoc un şoc. În pijamaua de spital, cu oasele la vedere şi părul alb vâlvoi, i-am găsit o ciudată asemănare cu Don Quijote luptându-se cu morile de vânt. Poate că asta şi făcea. La o anumită vârstă viaţa e o luptă inegală.

— Mă simt bine, s-a încruntat el, şi glasul i-a sunat energic. Mă simt bine, la naiba… Totuşi, şi-a închis pleoapele în semn de aprobare: De acord, te rog doar să nu întârzii prea mult, timpul meu e limitat, a adăugat pe

un ton obosit.

— Nu vă faceţi griji, domnule profesor. Dar trebuie să vă faceţi bine, pentru că voi avea nevoie de ajutorul dumneavoastră. După atâtea căutări ar fi păcat să mă lăsaţi în aer, nu credeţi?

— Am încredere în tine, Rebeca, a zâmbit el şi m-a bătut pe mână.

Doamna Griffin pregătea picnicul cu curcan, convinsă ca orice om cu scaun la cap că o mâncare ca lumea e calea cea mai potrivită pentru a te face bine. I-am spus că dădusem de Brenda Mulligan şi i-am dat o serie de detalii pe care putea să i le spună lui Whelan dacă ar fi găsit momentul oportun.

Dată fiind starea profesorului, era persoana cea mai indicată pentru a o face.

Cum v-am zis, era o femeie perspicace şi îndârjită, pe linia lui Anthony Hopkins în *Rămăşiţele zilei*. Nu ştiu cum naiba a ghicit că *my boyfriend* venise la Londra, fapt care nu părea să-i facă plăcere, dar am liniştit-o:

— Nu vă faceţi probleme, nu am de gând să părăsesc corabia.

Am convingerea că fără perspicacitatea şi talentul serviciului domestic imperiul britanic s-ar fi dus pe copcă. Mă rog, s-a dus oricum, dar asta e altă poveste.

Uşa s-a deschis, a intrat o infirmieră şi a schiţat un gest lipsit de echivoc arătând spre ceas: “ *Time to go*”, a spus, referindu-se exclusiv la mine; doamna Griffin, logic, avea dreptul să încalce programul de vizită al secţiei de cardiologie al National Health Service, ba chiar şi pe-al Palatului Buckingham, la o adică.

— Vin să vă văd vineri, domnule profesor, să fiţi cuminte, am ridicat eu mâna dreaptă în aer.

Începea să se întunece când am ieşit pe stradă. Cerul de primăvară se golise într-un mod bizar. Fusese o zi intensă.

Aş fi vrut să-l întreb pe profesor despre întâlnirile sale cu Emily J. Parker în camera din spatele librăriei lui Francis Edwards, dar mai bine că n-o făcusem. Fiecare lucru la timpul său.

Nu aveam nicio idee care avea să fie pasul următor. Nu aveam vreun plan.

Dar centrifuga continua să lucreze în legea ei în timp ce mă întorceam acasă, respirând mirosul de gard viu de pe străzile pietruite, sub un amurg palid şi boarea aceea rurală care aduce periodic Londrei veşti de pe câmpurile de departe. Deodată, ce chestie! Chiar în mijlocul trotuarului am avut impresia că văd o vulpe, stând absolut liniştită cu blana ei roşcată şi superbă strălucind.

Mi-am zis că fusese o halucinaţie, evident. Am aflat ulterior că o astfel de prezenţă nu era defel neobişnuită la Londra. În definitiv, oraşul îi răpise vechiul habitat şi animalul se obişnuise cu asfaltul. Dar nu m-am speriat. Am rămas locului ca hipnotizată până când pământul a început să trepideze la trecerea unui camion al gunoierilor care a cotit-o spre Church Street.

O vulpe roşcată.

Povestea Brendei Mulligan lăsa câteva aspecte în ceaţă sau în umbră. De exemplu, când murise de fapt Emily J. Parker, după ce ele două reuşiseră să scape cu bine în acea zi de 8 mai 1955. Brenda Mulligan se referise la un accident şi pomenise de mărturisirile intime pe care i le făcuse scriitoarea înainte de a muri.

Pe de altă parte, ştiam că Pearson fusese înmormântat în cimitirul englezilor de vază şi că pe piatra sa tombală palpita un poem misterios al soţiei sale, pe care fără doar şi poate o iubise la nebunie. Mă intriga mai ales natura acestei nebunii.

După vizita mea la Ivy Manor căutasem în enciclopedia medicală.

Explicaţia sindromului Münchausen prin inducere se potrivea de minune profilului lui Pearson aşa cum îl descrisese Brenda Mulligan, deşi la fel de adevărat este şi că majoritatea studiilor arătau că stabilirea acestui tip de diagnostic era dificilă şi necesita prudenţă.

Tabloul clinic se manifestă prin inducerea deliberată a unei afecţiuni fizice sau a unor leziuni la un pacient de către o persoană apropiată mediului familial. Există o serie de trăsături care trebuie să alerteze de la bun început şi să pună în gardă orice cadru medical, mai ales dacă e vorba de un tutore sau o rudă de gradul întâi a unui pacient care a fost internat de urgenţă cu simptome neobişnuite, inexplicabile sau deconcertante. Victima poate fi un copil sau un adult vulnerabil. Persoana afectată de sindrom poate fi de obicei cineva cu multe cunoştinţe medicale, fascinat de regulă de detaliile farmacologice şi care adesea pare a se simţi ca peştele în apă în mediul spitalicesc. De obicei se arată foarte atent cu ruda internată, pe care nu o lasă singură, fie vorba de soţ sau de copil, de lângă care nu pleacă nicio clipă, pretextând că are nevoie de îngrijire permanentă. Un factor determinant pentru a stabili diagnosticul rezidă în a constata dacă simptomele rudei bolnave se diminuează vizibil în absenţa persoanei suspectate de acest sindrom (drept care în timpul spitalizării e nevoie de o urmărire atentă cu scopul de a stabili relaţia de cauzalitate). Uneori pot exista antecedente cu o istorie familială similară sau cu afecţiuni inexplicabile, sau chiar cu moartea unui copil sau a unei rude apropiate. Trebuie avut în vedere că persoana în cauză nu urmăreşte un beneficiu material sau economic, ci este vorba de o psihopatologie. Când tulburarea afectează capul familiei sau soţul, aceasta se poate manifesta uneori printr-o personalitate egocentrică sau care se victimizează, caracterizată atât prin nevoia de neoprit de a atrage

atenţia şi a se face indispensabil, cât şi prin insistenţa cu care caută recunoaşterea sacrificiului pe care-l face şi a abnegaţiei de care dă dovadă. Cu toate acestea, destui profesionişti nu recunosc acest sindrom ca pe o patologie propriu-zisă şi îl consideră pur şi simplu o infracţiune care implică rele tratamente şi care trebuie anunţată imediat organelor abilitate.

Graţie cunoştinţelor sale, Pearson se putea purta ca de la egal la egal cu medicii, în mediul spitalicesc era limpede că se simţea în largul său, cunoştea în amănunt simptomele multor patologii şi le putea descrie cu exactitate. Era un soţ atent care nu-şi lăsa singură nevasta nicio clipă. Conform fişei clinice, tabloul ei fizic şi psihic mersese *in crescendo* de-a lungul tratamentului, iar analizele de laborator arătau rezultate discrepante. Pe de altă parte, Brenda îmi vorbise de o serie de situaţii cotidiene nu grave, dar cu continuitate în timp, mici accidente casnice precum incendierea unui prăjitor de pâine în urma unei aparente neglijenţe, furtul sau dispariţia unor mici sume de bani, pierderea constantă a unor lucruri neimportante: ochelari, obiecte de îmbrăcăminte sau coşul de lucru, care ulterior apăreau în locurile cele mai neobişnuite. Adică genul de incidente care îl poate convinge până şi pe omul cel mai normal că-şi pierde minţile. Poate că la asta se referea scriitoarea când spunea că-şi văzuse capul servit pe tavă la ora ceaiului. O metaforă simbolistă. Încet-încet, mi se creiona personalitatea obsesivă a lui Pearson, vedeam mai limpede imaginea unuia care se întrecea cu el însuşi în partide interminabile de şah. Iar în fundal copilul care nu apucase să se nască, din cauze naturale sau accidentale. Sau premeditate.

Mergeam şi mă chinuiam să recompun lacunele din poveste cu ajutorul logicii (şi un pic al imaginaţiei), dar nu

reuşeam. Aerul umed şi proaspăt al serii îmi intra în oase. Mă întrebam ce soi de contorsiuni şi de fragilităţi se ascund în sufletul omului. Avea dreptate Virginia Woolf când scria în jurnalele ei că puţine locuri sunt mai periculoase pe lumea asta decât propria ta casă. Un cămin cu uşile ferecate.

Am devenit conştientă de întunericul tăcut care mă înconjura şi mi-am adus aminte de ziua când sora mea, Bea, m-a învăţat să scot mormoloci din lac. Ea scufunda lopata în apa neadâncă de la mal, iar eu trebuia să adun întro plasă verde jivinele care înotau înnebunite în cerc. Ciudat era să vezi cum mâlul de pe fund se ridica în mici vârtejuri de frunze şi materie organică în descompunere care tulburau suprafaţa şi miroseau a putreziciune şi apă stătută. Mi-am tras gluga şi am luat-o la stânga pe o stradă perpendiculară cu Portobello Road, grăbind pasul. Luna trecea pe cer ca o rudă de departe.

Acasă, Alex pregătea spaghete cu sos tomat. Îşi pusese un şorţ al doamnei Bartholomew cu buline roşii şi volane.

Casa mirosea a busuioc, a oregano şi a măsline. O aromă liniştitoare, mai ales după atmosfera prin care rătăcisem cu imaginaţia.

— Mamă, ce grozav! am exclamat pe un ton de fetiţă răsfăţată pe care-l folosesc uneori, iar el a făcut o piruetă ca la flamenco. A fost suficient pentru ca ceaţa să se risipească într-o secundă.

Graţia este un dar natural şi greu de atins, care mie îmi trezeşte ideea imposibilului. N-am rezistat şi i-am făcut o poză cu mobilul.

— Dacă nu eşti cuminte o trimit la ziarul *El Progreso* din Lugo, l-am ameninţat în glumă.

A reacţionat prefăcându-se indignat. M-a alergat în jurul mesei din bucătărie, m-a ajuns din urmă şi mi-a tras un şut în fund, tehnica sa de a înfrunta orice situaţie

compromiţătoare.

În living pusese o faţă de masă albă, lumânări şi o sticlă de vin care mai păstra eticheta neagră de la Harvey Nichols, un magazin exclusivist de pe Knightsbridge, interzis bursierilor care aspiră să trăiască cu aer, dar unde găseşti produse cu denumire controlată din orice colţ al lumii, inclusiv din Rioja.

V-am spus deja că Alex nu e omul manifestărilor de afecţiune. E ornitolog, ecologist şi încăpăţânat ca un catâr, şi în plus destul de taciturn. Deviza lui – greu de tradus în orice limbă normală – e *Manda carallo na Habana*[1]. Mai e şi omul cel mai atent pe care-l cunosc, în ciuda capacităţii sale de a mă scoate uneori din sărite, şi plin de resurse: cântă la armonică şi la cimpoi când are chef, imită bine trilul unor păsări, îi place să şofeze şi e în stare să ia decizii foarte rapide, asta în afară de alte virtuţi mai puţin importante sau temerare.

Să nu uit, la ocazii şi dacă are ingredientele potrivite, e un bucătar redutabil.

A fost o cină romantică în timpul căreia am fost cam tăcută şi căzută pe gânduri. Alex m-a lăsat să savurez mâncarea fără să mă asalteze cu întrebările, a îndulcit seara conform formulei englezeşti tradiţionale *At her Majesty's Pleasure*, eu fiind în acest caz numita *Majesty*, evident. A rostit-o cu o umbră de ironie, dar a aşteptat desertul ca un adevărat cavaler pentru a pune cărţile pe masă.

A strâns farfuriile, apoi, ca un magician care scoate iepurele din mânecă, a întins înaintea mea harta Scoţiei.

— Avem un tren spre Aberdeen mâine-dimineaţă la şapte, a zis cu vocea lui gravă şi încrezătoare.

E limpede că în timpul absenţei mele pusese singur cap

---

[1] Aproximativ, "A trimite la dracu'"; în limba galiciană, în original. (N. red)

la cap anumite fire şi ajunsese la concluzia că la universurile paralele trebuie ajuns devreme şi pe un drum drept.

Că Alex luase partea tezei mele de doctorat cu atâta entuziasm şi hotărâre era o dovadă de credinţă irefutabilă mare cât catedrala din Santiago (sau pe aproape). Câteodată e tare bine să ai în preajmă pe cineva care crede în tine.

Şi nu e nevoie de discursuri. Ajunge un gest. Am rămas atât de dezarmată de iniţiativă, că nici nu am reacţionat cum se cuvine. Mai bine zis, am făcut-o după câteva minute, dar cred că niciodată nu l-am iubit mai mult ca atunci, cu harta pe masă şi toată viaţa înaintea noastră.

Capitolul XXI

Mai întâi, am mers spre nord pe una dintre căile ferate cele mai vechi din lume, apoi am continuat spre vest prin relieful înalt, ca nişte bandiţi. Ideea era să urmăm traseul pomenit de Brenda Mulligan. Lui Timothy Gordon îi lăsasem provizii suficiente pentru trei zile. Cumpănisem dacă să-l luăm sau nu cu noi, însă Alex, raţional, a decis că Highlands era un teritoriu sălbatic, nepotrivit pentru animalele de companie.

Am ajuns pe insula Skye pe podul cel nou care face legătura între Kyleakin şi Kyle of Lochalsh. Înainte, unica posibilitate de a ajunge pe insulă era să mergi cu barca sau cu bacul, dar acesta funcţiona doar vara. Ne-am continuat drumul printr-o zonă neîmblânzită, cu şosele cu o singură bandă pe sens, printre păşuni şi ferme ruinate şi părăsite. Pentru orice pereche, a călători împreună reprezintă o provocare serioasă. Cam cum ar fi trecerea pe lângă

Cape Horn pentru marinari. O încercare extremă şi

definitivă. A fost o perioadă când a călători cu Alex era modalitatea mea predilectă de a fi în lume. Senzaţia aceea de a privi departe şi a te simţi bine fără să mai vrei ceva în plus. Cred că mi-ar plăcea să îmbătrânesc, când va fi să fie, amintindu-mi călătoriile. Gând care m-a făcut să pufnesc în râs.

— Ce e?

— Nimic, am spus.

Dar era: tocmai îmi amintisem de un drum făcut împreună la puţin timp după ce ne cunoscuserăm. Ne certam, habar n-am de ce. Alex s-a supărat foc, m-a dat jos din maşină în mijlocul câmpiei Terra Chá şi m-a lăsat pe şosea.

“Atenţie, mi-am zis atunci, tipul ăsta e exact ca John Wayne, vezi ce faci”.

Mi-a luat aproape trei sferturi de ceas să ajung la prima benzinărie, unde mă aştepta fumând încruntat şi aşezat pe zidul scund, cu picioarele atârnânde.

Am avut parte de drumuri de tot felul. Dar cu Alex am fost mereu sigură că eram în siguranţă. Nu ştiu de ce. Cu el aş trece chiar şi graniţa unei ţări în război. Sigur, nu e ceva raţional, dar nici fazele lunii nu sunt. Într-o călătorie te ghidezi după instinct.

De la Portree am luat autobuzul până la Dunvegan, acolo am închiriat două biciclete şi am ajuns la Neist Point. Vântul sufla în rafale şi pe drum mi s-a întărit convingerea că exerciţiul fizic poate dăuna grav sănătăţii. Am ajuns la capăt fără suflu şi ameţită, în ciuda deselor pauze pe care le făcea Alex pretextând că vrea să admire peisajul. Care era într-adevăr spectaculos. După ultima curbă se zărea de-acum farul care domina faleza şi am recunoscut pe dată imaginea acuarelei pe care Brenda Mulligan o avea înrămată în cameră.

O panoramă impresionantă, în depărtare cu nişte pete

palide care erau Hebridele Exterioare. Chiar că ajunseserăm la Finisterre. Emily J. Parker îşi localizase universul paralel la capătul lumii.

Nu se vedea nici urmă de om, doar câte o ruină iacobită, o moară veche sau nişte grajduri abandonate. În rest, tufe de iarbă-neagră, stânci de bazalt şi nişte arbuşti răsuciţi care creşteau aplecaţi de vânt între două păşuni pentru oi. Nu degeaba a exclamat ultimul Stuart, silit să fugă şi să se refugieze luând-o pe aceste coclauri: “Nici dracu’ n-ar avea curaj să mă urmărească până aici”. Nu ştia că uneori diavolul îl porţi în tine, oriunde ai merge.

Cerul era foarte înalt în acel loc departe de lume şi plin de păsări. Erau cu miile: ciori, pescăruşi şi ciocârlii cu labe lungi care se ridicau în zbor cu un piuit asurzitor ce acoperea zgomotul valurilor. Doar imaginându-mi cum era insula asta pe timp de iarnă, sub zăpadă şi cu vântul îngheţat care venea dinspre iceberguri, simţeam ţurţuri pe gene. Când eram mică, unul dintre visurile mele era să trăiesc într-un far la mii de kilometri de civilizaţie. Mi se pare şi acum o idee romantică şi minunată, însă metafizic nerecomandabilă.

Fac parte dintre aceia care nu rezistă dacă n-au în apropiere un supermarket, o conexiune wi-fi bună şi doza zilnică de monoxid de carbon.

N-a fost lesne să găsim localitatea Kirklochewe. Ne-am tot uitat pe hartă.

În cele din urmă am dat de ea: pe o coastă apărată de un promontoriu. Abia câteva case răspândite şi parcă nelocuite, cu excepţia uneia, legată de cer printr-un fuior de fum cenuşiu.

Pe măsură ce ne apropiam, aerul s-a umplut de miros de porumb copt, ca o răsuflare venită drept din verile mele de copil doldora de mistere şi poveşti de Enid Blyton. O femeie în vârstă cu coc nins şi cârlige de rufe în buzunarul

şorţului n-a ştiut să ne spună nimic. Adevărul este că nici nu părea dispusă să stea de vorbă cu nişte străini, avea expresia celor care îşi ţin în cămară puşca de vânătoare.

Am mai mers o bucată şi am dat de un tip care smulgea de pe marginea drumului o tufă de gura-leului. S-a îndreptat când am ajuns în dreptul lui şi ne-a salutat firesc, de parcă nu am fi fost primii străini pe care îi vedea pesemne de câteva luni bune. Era înalt şi zdravăn, cam la şaptezeci de ani, burtos, cu nasul roşu şi o barbă roşcată înspicată cu fire albe. Purta pantaloni de lucru, cizme soldăţeşti şi un pulover scoţian verde cu modelul tipic al renului galben pe piept.

În ciuda dificultăţilor de limbă, Alex s-a lansat într-o conversaţie însufleţită, dovedind naturaleţea aceea cam ţărănească a celor din Lugo care se aruncă cu capul înainte în orice situaţie. Iar priza s-a format pe loc, aşa cum i se întâmplă cu caii, cu pisicile şi cu oamenii care se află pe marginea prăpastiei. Cred cu fermitate că ceea ce se spune prin cuvinte e mai puţin important decât ce spun ochii. Privirea e radarul sufletului – găsiţi alte definiţii în tot ce au spus poeţii virgilieni.

După câteva minute ştiam că omul se numea Tom McCullin, creştea şi tundea oi, şi că trăise toată viaţa pe insulă. Şi că-i plăceau păsările. Mă rog, în afară de acvilele regale, care îi omorâseră nişte miei.

Am aşteptat un pic până să intervin în conversaţia lor rurală şi masculină şi am făcut-o timid, dar direct:

— Să vedeţi…, încercăm să găsim proprietatea maiorului Parker, un militar care a luptat în Marele Război. Ni s-a spus că era pe-aici. Poate că aţi putea să ne ajutaţi – am spus plină de speranţă în ideea că într-un loc ca acela toată lumea ştie cui aparţine fiecare palmă de pământ.

— *Sure*, a zis omul şi chipul i s-a luminat.

Avea un accent gaelic marcat, în care vocalele îşi aveau

lumea lor, dar în engleză se descurca destul de bine. Pare-se că bunicul său păstorise turmele maiorului şi tatăl continuase să muncească pentru familie până la moarte, în slujba surorilor: Josephine, Dorothy şi Mary Jane. Pronunţase cele trei nume legat, ca pe o litanie.

— *What women, my God*! a exclamat, fluierând admirativ şi interpretabil în fel şi chip.

Am dedus că cele trei femei erau din specia “căpităneselor” precum bunică-mea Lola. Şi, în plus, roşcate.

Tom dusese mai departe saga familială încă de copil, având grijă de oi. Ne-a spus că tundea oile, păzea turmele, ajuta la fătări, vaccina mieii şi negocia preţurile cu negustorii din Portree. Vorbea cam fără sintaxă, iar în gesturile sale se vădea o lentoare specială, molcomă şi adormitoare, care îi sublinia ingenuitatea.

— Ştiţi, nu oricine poate să facă munca asta, a întărit el pe un ton orgolios care mi s-a părut înduioşător de infantil la un un om de vârsta lui.

Domnişoara mi-a dat mână liberă în ce priveşte casa, a adăugat cu mândrie, iar nasul enorm cu capilarele la vedere a devenit şi mai roşu.

— Domnişoara…? am întrebat eu, crezând că îşi schimbase stăpânii.

— Fiica maiorului, a răspuns el.

— Emily? Scriitoarea? am spus orbeşte, ghidându-mă după experienţa acumulată de-a lungul aventurilor mele de fetiţă-detectiv.

— Drace! a exclamat Tom, mirat că o cunoşteam. Nu ştiam că domnişoara Parker a ajuns atât de faimoasă.

Alex i-a explicat că scriam un studiu literar despre opera ei. Dacă i-ar fi spus că eram urmaşii direcţi ai lui William Shakespeare n-ar fi produs un efect mai puternic. Omul şi-a strâns imediat sculele, şi-a înfundat pe cap o şapcă

decolorată în carouri şi a luat-o înainte să ne arate drumul spre casă.

Ne-a ieşit înainte un câine flocos, semănând vag cu un collie, alb cu negru şi cu o pată roşcată între urechi. Tom i-a potolit lătratul atingându-l pe spinare.

— Cum îl cheamă?

— Buck.

“Ca pe câinele din *Chemarea străbunilor*”, mi-a trecut imediat prin cap.

M-am lăsat în jos şi i-am luat capul între mâini. Orice om care a avut un câine ştie că poziţionarea ochilor la acelaşi nivel cu ai lui înseamnă un gest de recunoaştere indiscutabilă în limbajul canin.

Ne-am lăsat bicicletele sprijinite de zidul de intrare. Aşa cum spusese Brenda Mulligan, era mai curând o cabană decât o casă, cu ferestre mici întărite cu lemn, apărate de vânt, pereţi cenuşii de gresie şi acoperiş de paie care-mi sugera o mătură. Lângă uşă creştea un pâlc de trandafiri sălbatici.

“*Far away / Into the rose garden*” am recitat melancolic în sinea mea.

În partea din spate a locuinţei Tom îşi făcuse o distilerie clandestină de whisky de malţ. A fost primul lucru pe care ni l-a arătat, ca pe un sipet de comori.

Înăuntru, casa păstra stilul originar. Avea două etaje unite printr-o scară de lemn; jos se aflau bucătăria cu cămin de piatră şi o cămară din care intrai în distilerie şi într-o magazie mică. Lângă cămin, o laviţă acoperită cu blană de oaie, am presupus că acolo dormea Tom. Odăile erau sus. Două orientate spre apus, alta, mai mică, spre sud.

— Asta era camera domnişoarei Emily, ne-a deschis el uşa ca să ne-o arate. Aici lucra ea înainte de accident. Totul a rămas aşa cum era.

— Ce accident? am încremenit eu în prag.

— Of! A scăpat ca prin minune de înec. Îi plăcea se se plimbe pe faleză, la fel şi lui taică-său. *Like father, like son.*

“Aşchia nu sare departe de trunchi”, mi-am tradus eu cu mintea în alertă.

Asta nu prea coincidea cu versiunea Brendei Mulligan.

— Păi… cum? Sunteţi sigur că nu a murit în urma accidentului?

— Sigur, sigur. Că doar eu am salvat-o şi am adus-o în braţe până aici!

După care a bălmăjit ceva ce n-am înţeles bine. Am dedus că mai era o femeie care locuia în casă şi care strigase după ajutor. Mă enerva că nu reuşeam să-l pricep ca lumea din pricina afurisitului de accent. A urmat o dizertaţie despre natura geologică a terenului şi despre cât de alunecoşi erau versanţii insulei.

— Trebuie să aveţi mare grijă unde călcaţi, a conchis el pe un ton de “aviz amatorilor”.

Am vrut să aflu mai multe, dar singurul lucru cert a fost că scriitoarea scăpase cu viaţă, doar cu ceva răni, după ce se plimbase pe o cărare noroioasă ce ducea la plajă, într-o zi ploioasă în care plecase singură, cu o manta groasă şi cizmele de cauciuc, de parcă ar fi vrut să caute ceva acolo jos.

Camera ei era în penumbră şi mirosea a închis, dar când Tom a deschis obloanele, lumina a inundat-o. Conţinea un pat înalt cu cuvertură roz, un mic birou cu sertare în faţa geamului şi câteva sute de cărţi într-o vitrină victoriană închisă cu cheia. Pesemne că am făcut mutra pe care o făceam în copilărie în dimineaţa de Crăciun când dădeam ochii cu cadoul aşteptat.

— Aş putea…? am bâiguit, neîndrăznind să continui.

M-a ajutat Alex:

— E o împătimită a lecturii, m-a arătat el cu degetul ca

pe o alcoolică fără speranţă. Cred că i-ar face plăcere să arunce o privire peste cărţi, dacă se poate.

— Vai de mine, a spus Tom, fericit de interesul nostru pentru umila sa cabană. De ani de zile n-a mai intrat nimeni aici, uitaţi-vă la ce doriţi, însă eu trebuie să lipsesc vreo două ceasuri, am de fixat nişte sârmă ghimpată pe faleză ca să nu pice oile.

Alex s-a oferit să-l ajute. Avea şi el partea sa de crescător de vite şi de sălbăticie tip Far West.

Buck a fugit după ei, eu am rămas singură în *sancta sanctorum*. Ştiam perfect ce căutam şi n-a trecut mult până l-am găsit. Manuscrisul se afla pe primul raft al vitrinei, dar sărea în ochi pentru că avea marginile pârlite ca şi cum ar fi fost salvat din foc în ultima clipă. Dar era complet, avea toate paginile, iar titlul se citea limpede: *The Bridge*.

Lectura a fost, după cum presupusesem, o experienţă radicală, deşi incompletă. Pe alocuri erau părţi obscure pe care trebuia să le traversez orbeşte, ca într-o galerie de mină. Probabil că Emily J. Parker ştia că pentru a merge mai departe avea nevoie de hotărâre, trebuia să-şi învingă teama, să uite de sentimentalismul primelor poeme. De aceea şi-a construit puntea. *The Bridge*. A făcut-o din rocă pură, ca pe o fortăreaţă medievală inexpugnabilă.

Ca pe castelul Dunvegan care adăposteşte bucăţica de mătase magică ce-i apăra pe membrii clanului MacLeod. O modalitate *in extremis* de a spune:

“Rămâneţi acolo. N-o să puneţi mâna pe mine”.

Nu pot spune că era o poveste unică şi excepţională. Putea fi istoria oricărei femei care se confruntă cu ceva sau cineva mult mai puternic decât ea şi care face şi ea ce poate, iar uneori, rar, ceea ce trebuie. În fond, era relatarea autobiografică a unei femei care câştigase un război, dar pierduse pacea, care se aplecase şi cedase

peste toate limitele, care se izbise de mii de ori de aceeaşi piatră, care-şi iubise călăul, care se îndoise de ea însăşi, care-şi negase sentimentele şi cultivase conştiincios catastrofismul personal, ca oricare alta. Numai că, timpul trecând, cele trăite i-au emis o factură prea mare, mult peste posibilităţile ei, cam ca preţul unui apartament de lux la un hotel de cinci stele. Şi a plătit preţul. Se bâlbâia. Ajungea la spital fredonând cântecele de copii, de groază că n-avea să iasă vie de acolo. N-auzise niciodată de sindromul Münchausen, dar când se uita la bărbatul ei care venea cu tava cu ceai vedea un vânător cu puşcă. Ştia perfect cu ce se confrunta. Trăia ca o prizonieră în suburbia de viaţă care e o căsnicie fericită.

Îmi imaginez că uneori mâna cu care scria tremura atât de tare, că trebuia să o ţină cu cealaltă şi că erau momente când nici ea nu pricepea ce mâzgălise pe foaia de hârtie. O lunatică bună pentru balamuc, conform unor rapoarte medicale. După părerea mea, cea mai bună scriitoare din vremea sa.

Drept e că în proza ei există inegalităţi şi denivelări şi lungi divagaţii greoaie precum cătuşele, dar eu ştiam că, dacă traversai puntea, găseai bucata de mătase magică la care atât de rar poate ajunge scriitura.

Am privit prin geam pământul acela sterp şi cerul deschis. Ea era de acolo.

Din ţinutul neospitalier şi radiant al Insulelor Hebride. Mi-am zis că nu era tocmai rău să provii dintr-un loc sălbatic.

Ce a urmat nu e chiar simplu de explicat. Tom şi Alex au revenit împreună cu Buck de pe faleză, au băut whisky, au râs şi s-au despărţit aşa cum fac cowboy-i din filmele lui John Ford. Eu am furat manuscrisul şi l-am ascuns în rucsac în stil *Marnie hoaţa*. Bănuiam că bătrânul Tom n-avea să-i simtă lipsa. Ştiu că nu e frumos. Dar eu nu sunt

ca soră-mea, nu fac mereu ce se cuvine. Câteodată fac doar ce pot.

Tom ne-a indicat să tragem la un bed&breakfast numit Dory's Inn, situat chiar în curba promontoriului. Apoi ne-a arătat drumul spre cimitirul familiei, dacă voiam să-l vedem înainte de plecare; eu am rupt cu multă atenţie un trandafir din grădină, micul meu tribut adus poeziei. Aş fi preferat nişte funeralii vikinge, dar nu era de ales.

Pensiunea nu a fost, cum să zic, deosebit de confortabilă. Patul era îngust şi pereţii miroseau a vopsea. Am dormit pe sponci, cu foşnetul mării ca zgomot de fundal şi cu trandafirul care se ofilea în pahar pe noptieră. A doua zi de dimineaţă burniţa, am înghiţit fără să crâcnim micul dejun tradiţional cu ouă ochiuri şi bacon, ca nişte oaspeţi cuviincioşi. Pe geam se vedeau câţiva nori zdrenţuiţi.

De mică mi-a plăcut să privesc norii printre coroanele copacilor în timp ce stăteam întinsă pe spate pe iarbă în salopeta mea de cowboy şi cu braţele încrucişate la ceafă, precum Tom Sawyer. Totul se petrecea prea repede: cerul trandafiriu deasupra mărului, râul vijelios, vara, ultimele zile de vacanţă… Simţeam viteza lumii şi ameţeam. Asta pentru că Pământul se roteşte neîncetat în jurul axei sale, îmi spuneam atoateştiutoare. Bănuiesc că eram îngrijorată să nu ajung cu întârziere în propria-mi viaţă. A fost perioada în care devenisem de-a dreptul enervantă punându-le tuturor întrebări transcendentale despre mediul ambiant şi despre râurile care se varsă în ocean fără oprelişti, despre fiinţele vii care se nasc, se reproduc şi mor, şi gata.

Angoasa asta existenţială care mă apuca atunci când priveam cerul a rezolvat-o dintr-un foc bunicul meu Francesco într-o seară de vară cu doar trei cuvinte: “Septembrie poate aştepta”.

A spus-o în treacăt, în timp ce fasona o coşniţă de răchită cu un cuţitoi. Eu am prins vorbele din zbor ca pe o libelulă futuristă. Eram convinsă că bunicul ştia el ce ştia în materie de timp, doar nu degeaba era ceasornicar. Presupun că a fost felul lui de a-mi inculca răbdare şi simţul măsurii. Propoziţia a aterizat în carneţelul meu cu foi în pătrăţele alături de alte cuvinte misterioase des folosite acasă, precum “mare e grădina Domnului”, “tabula rasa” sau “fie cum o fi”, a căror semnificaţie nu-mi era nici ea foarte limpede, recunosc.

Fiecare familie are un limbaj propriu cu care se înţelege printre rânduri. Iar când te faci mare, limbajul acela simbolic e tot ce rămâne dintr-o lume pierdută. Însă cuvintele bunicului rostite în seara aceea mi-au devenit un soi de ghid spiritual, de parcă le-ar fi spus Socrate însuşi. Uneori e nevoie de o jumătate de viaţă ca să pricepi mesajele încredinţate în copilărie. Nu ştiu de ce mi-am amintit tocmai asta în Scoţia, la mii de kilometri de casă. Dar mi-am amintit.

Am plătit *cash* noaptea petrecută la han şi am pornit pe drumul de întoarcere cu rucsacii în spinare. Mergeam şi percepeam picăturile minuscule care îmi umezeau umerii, deşi nu se auzea nici cel mai mic susur de ploaie.

La capătul drumului de pământ am zărit zidul scund de ardezie de care ne vorbise Tom. Îmi plac la nebunie cimitirele englezeşti sub ploaie. Lespezi pătate de muşchi răspândite pe o pajişte foarte verde. Acolo erau îngropaţi maiorul Parker şi cele trei surori luterane ale sale. Un loc paşnic şi adăpostit unde nu bătea vântul. Alex a decis să mă aştepte la intrare. În Galicia datina e ca bărbaţii să nu asiste la înmormântări, ci să rămână afară, în pridvorul bisericii. De parcă ar fi de altă religie, ce să spun, ca Martorii lui Iehova sau şintoiştii…

Am citit pe îndelete inscripţiile de pe pietrele tombale,

meditând la limitele vagi şi nebuloase care despart viaţa de moarte. Deodată, pe când mă pregăteam să depun trandafirul sălbatic pe mormântul scriitoarei mele preferate, am rămas siderată de parcă aş fi primit o lovitură în ceafă. Toate gândurile mi s-au oprit şi a început tot ce a urmat.

— Nu se poate! am strigat fără să-mi cred ochilor. Am înghiţit în sec, am recitit inscripţia de pe piatră şi am simţit că întreg universul meu de turnuri de fildeş şi adevăruri incontestabile se ducea naibii. A fost nevoie să mă agăţ de puţinele principii care îmi rămâneau ca să nu-mi pierd echilibrul.

O fi viaţa o permanentă încercare de a te pregăti pentru ciudăţenii sau pentru ce e mai rău, pentru imposibil. Dar pe mine mă surprinde întotdeauna.

Capitolul XXII

Indignarea mea era îndreptată nu atât împotriva lui Emily J. Parker, care mă păcălise, cât şi împotriva mea, că nu mă prinsesem.

Ar fi trebuit să ghicesc: felul în care îşi înclina capul şi îşi arcuia sprâncenele ca şi cum ar fi ştiut ceva ce nu ştia nimeni, ceva profund şi vag malefic, pauzele din conversaţie, purtările distinse, aproape aristocratice, încheieturile fine ale mâinilor, cartea lui T.S. Eliot, inteligenţa exprimării în linii tangente. Cine poate cunoaşte inima unei femei? Acum, *post festum*, toate acestea erau nişte piste, dar până să citesc numele Brenda Mulligan săpat în piatră şi datele naşterii şi morţii (1922 – 1963) nu pricepusem.

Mi-am amintit că plecând de la Ivy Manor avusesem o senzaţie neplăcută, de parcă aveam o pietricică în pantof.

Acum îmi explicam de ce bătrâna îmi vorbise de Emily J.

Parker ca de o adevărată mincinoasă. Atunci mi se păruse o ireverenţă să spună aşa ceva despre o prietenă decedată, dar de unde să ştiu că se referea la ea însăşi?

Poate că voia ca eu să aflu adevărul. Căci altminteri de ce să fi menţionat insula Skye? Poate ca să mă pună la încercare. Nu era convinsă că voi avea curajul să merg până la capăt şi voia să se asigure. Nu i-o reproşez, m-am obişnuit ca persoana mea să suscite oarece scepticism. *Doña* Laura, învăţătoarea mea din clasele primare, se îndoia că eu îmi scriam compunerile; văru-meu Darío era convins că nu eram în stare să mă caţăr în copaci, asta până m-a văzut urcându-mă tremurând ca varga într-un castan înalt de şase metri doar ca să-i dovedesc. Ca să nu mai spun de *don* Marcial, cel cu vorba cu cămila şi urechea acului, care îşi revărsase furia biblică în timp ce eu strângeam din dinţi. Însă îndoiala dragei mele scriitoare anglo-saxone, mai mult sau mai puţin moartă, era ceva ce chiar nu eram pregătită să înfrunt.

Sunt sigură că Emily J. Parker s-a distrat un pic pe seama mea. A trăi sub un nume fals trebuie că îşi are avantajele sale, să asişti la propria viaţă din afară, de la distanţă. Ca şi cum ai asista la propria înmormântare sau a spiona de după perdea ca să auzi ce se vorbeşte despre tine. Mie-mi plăcea la nebunie s-o fac când eram mică, cu toate că cele auzite cam lăsau de dorit.

Cred că mai greu este să păstrezi distanţa faţă de cei morţi. Brenda Mulligan era de patruzeci de ani în pământ la Neist Point. Cred că dacă aş avea de ales, aş prefera să mor într-un univers paralel, nu într-un cămin de bătrâni.

Mi-am imaginat viaţa la farul de la capătul lumii, printre păstori pe jumătate sălbatici, câini lăţoşi, nutrii şi iceberguri: nici asta nu era chiar atât de rău.

Drumul de întoarcere la Londra a fost ciudat. În ciuda încercărilor lui Alex, n-aveam chef de vorbă. Preferam să

contemplu peisajul pe geamul trenului, cu luna aninată într-o parte a cerului. Senzaţia generală era că fusesem păcălită, ca atunci când descoperisem că Moş Crăciun erau părinţii şi lumea devenise brusc atât de goală. Mi-o spusese Bea în odaia noastră cu pătuţuri albe şi gemene în care ne vorbeam cu glas scăzut. Iar după acea primă mare dezamăgire nu m-am apucat să cred în OZN-uri ca să compensez, ca ceilalţi copii, deşi oarece aplecare spre visările romantice tot am dezvoltat. I-am păstrat ranchiună Beei, însă avea dreptate. Nu poţi opri mersul lucrurilor.

Vântul umed din Highlands îmi pătrunsese în oase, ceaţa de pe mare nu făcuse decât să înrăutăţească lucrurile. Am ajuns acasă dârdâind de febră. Aşa păţeşti dacă umbli prin viaţă insuficient îmbrăcată, fără bani şi visând să scrii o carte care să schimbe cursul istoriei literaturii. Mi-a venit să adun toate foile şi tot ce scrisesem şi să le arunc la coş. Ştiu când e cazul să recunosc un eşec.

Alex a încercat să potolească lucrurile în felul său, spunându-mi pe un ton resemnat că exact în ultimul ceas deveneam de neînţeles.

Din punctul lui de vedere, nu aveam motive să mă comport astfel. Nu numai că descoperisem că scriitoarea pe care o admiram atât era în viaţă, dar mai găsisem şi manuscrisul ultimului ei roman. Un adevărat triumf, academic vorbind. Numai că eu aveam părerile mele despre succese şi eşecuri. În definitiv, tot ce aveam era o poveste care nu-mi aparţinea. Mai nou, aveam impresia că nimic nu era al meu.

— Mă simt ca o intrusă, i-am spus.Tu nu ai impresia că suntem nişte intruşi? Vreau să spun, când priveşti în jur, nu ţi-a trecut niciodată prin cap că toată lumea se preface?

Mi-a răspuns că da, desigur. Ce să zică şi el? Aveam febră. Dar Alex ştie să mă salveze ca un maestru. A rămas tăcut, cu mâinile în buzunare, ca un pescar fără undiţă.

Adevărul e că, oricât de bine ar şti să imite trilul păsărilor, uneori are stilul lui de a nu scoate o vorbă. A scotocit un pic prin bucătărie şi a venit cu un punci exploziv şi originar din Lugo pe bază de coniac, miere şi lămâie, care mi-a luat strănutul cu mâna, dar mi-a afectat un pic simţul orientării. Când mă ridicam să mă duc la baie, duşumeaua se mişca precum puntea vasului *Bounty* în plin taifun. Mi-au trebuit trei zile să mă fac bine.

Am revenit la Ivy Manor, sigur că da. Într-o sâmbătă a învierii, metaforic vorbind, şi respirând adânc. Conacul mirosea a iarbă proaspăt cosită, aerul era mătăsos ca o bluză fină Armani.

Când am întrebat la recepţie de Brenda Mulligan, Mrs Matthews m-a primit de parcă începea să mă considere o rudă şi a trimis-o imediat pe Lucy să o caute.

Am găsit-o altfel, mai veselă. Purta o rochie de primăvară cu buzunare şi acelaşi şal albastru ca noaptea pus delicat pe umeri. Îşi dăduse chiar şi cu puţin roşu în obraji. Privindu-i atent trăsăturile, oricine ar fi putut recunoaşte în ea tânăra orgolioasă cu pometi înalţi şi sprâncene circumflexe din fotografie. Cum de nu-mi dădusem seama atunci? O frumuseţe falsă, precum cea a oricărei femei inteligente.

Cu trecerea timpului, cunoaşterea este cea care îi face interesanţi pe oameni, ceea ce le conferă valoare şi îi face atrăgători indiferent de vârstă. Iar Emily J. Parker avea acest tip de cunoaştere. Ştia lucruri pe care doar ea le putea şti. Era o femeie în etate, neîndoielnic, însă nu îşi pierduse niciun dram din forţa de seducţie.

— Constat că aţi aflat, mi-a spus de cum m-a văzut, cu un mic zâmbet de circumstanţă. Fată deşteaptă.

— De ce m-aţi minţit? am sărit fără să mă pot stăpâni; uneori, când mă simt tare lovită, mă port cam grosolan.

— Doar v-am avertizat că scriitoarea asta era o

mincinoasă şi jumătate, şi nici măcar nu e unul dintre defectele mele cele mai mari! a râs ea.

Nu i-a luat mult timp ca să mă recucerească. Cedez cu uşurinţă înaintea persoanelor simpatice şi a farmecului poveştilor. Iar ea avea darul conversaţiei. Ştia bine ce înseamnă să trăieşti trăgând adânc aer în piept, ca toţi cei care schiază, zboară sau conduc o ambulanţă. Ne-am ocupat acelaşi loc din salon unde stătuserăm prima dată, lângă fereastră.

— Când a murit Brenda, mi-am zis că n-ar fi greu să trec drept ea. În definitiv, amândouă lucraserăm pentru serviciile secrete, ştiam câte ceva despre treburile astea. Drept e că nu prea semănam, ea era mult mai corpolentă decât mine. Dar, cu timpul, corpul se mai schimbă, e lucru ştiut…

Îi plăcea la Kirklochewe – de-acum cunoaşteţi locul. A fost o modalitate ca oricare alta de a lăsa în urmă trecutul. Nimeni nu ar fi bănuit acest refugiu, nici măcar bărbatul meu. N-am spus nimănui. A păstra secretul asupra acelui loc era pentru mine ca un permis de liberă trecere. Nimeni n-ar fi putut să ne urmărească până acolo. Nici MI5, nici Foreign Office, nici Scotland Yard.

Am dispărut şi gata. Ne-a înghiţit pământul. Şi am fost fericite în felul nostru, departe de lume. Marea le spală pe toate, a spus pe un ton evocator şi a tăcut câteva secunde, meditând. Dragostea e supraevaluată, cred că e vina romanelor romantice, a continuat apoi. Eu cred că sentimentul cel mai înalt pe care-l poţi avea pentru cineva e prietenia… A tăcut iar, poate aşteptând să spun ceva, să fiu sau nu de acord, dar n-am spus nimic, aşa că a continuat: Pe urmă au apărut beteşugurile vârstei. E legea firii. Brenda s-a îmbolnăvit de pneumonie, clima insulei nu e benefică pentru nicio fiinţă vie, iar eu aveam probleme serioase cu şoldul în urma căderii de pe faleză.

— Cum s-a întâmplat?

— Adevărul e că nici eu nu ştiu foarte bine. În perioada şederii la Kirklochewe obişnuiam să mă plimb des pe faleză, luând o carte cu mine. Îmi plăcea să aud în depărtare mugetul mării şi mă simţeam în siguranţă în apropierea abisului. Imaginea valurilor înspumate urcând pe stânci şi transformându-se în abur e un spectacol pe cinste… Într-o zi ploioasă, pe când mă întorceam acasă am văzut cum cineva venea spre mine cu pas hotărât, într-un impermeabil verde de pescar. Doar o siluetă care făcea paşi mari. Mi-am zis că era el. Am ştiut că era el. Cine altul? Îi cunoşteam bine mersul. O soţie ştie astfel de detalii. O sudoare rece mi-a alunecat pe spinare.

Am rupt-o la fugă cu toate puterile, picioarele îmi alunecau întruna pe solul ud. Auzeam marea înfuriată la cincizeci de metri sub mine, dar nu mă gândeam decât să fug mai repede; la un moment dat, m-am uitat îndărăt şi am alunecat. M-am prăbuşit de la jumătatea falezei, lovindu-mă de stânci. Nu ştiu cât am stat aşa la buza malului înalt. Leşinam şi mă trezeam, dar când marea se retrăgea, ridicam capul şi luam o gură de aer. Valurile loveau cu forţă. Dacă nu ar fi fost Tom, aş fi murit înecată. Durerea mă chinuie şi acum

— A făcut un gest spre partea stângă. Şi aşa s-a sfârşit balul. Mai devreme sau mai târziu se sfârşeşte. Dar cel mai rău lucru nu a fost durerea, ci frica, a zâmbit ea resemnată şi m-a privit ca pe o poveste de demult.

— Sunteţi sigură că a fost Pearson? Aţi mai vorbit cu el?

— Nu. N-am mai ştiut nimic de el. Poate că totul nu a fost decât în imaginaţia mea. La o anumită vârstă nu mai poţi fi sigur de tot. Dar înveţi să presimţi. Mintea ne poate juca feste, însă corpul nu minte. Are codul său cifrat de semne şi e infailibil. L-am recunoscut pentru că inima mi s-a golit brusc, ca un pneu înţepat… Am avut impresia că în

glas îi stăruia un rest de ranchiună stăpânită… Gândul că Alan mă găsise şi că putea apărea în orice clipă în faţa mea mi-a ascuţit instinctul. Am înţeles că singura modalitate de a scăpa de el era să mă prefac moartă. Doar morţii sunt la adăpost, a rostit pe un ton afectat, citându-l pe Shakespeare sau poate pe Marlowe, coborându-şi privirile de parcă s-ar fi scuzat. Brenda şi cu mine hotărâserăm deja totul când i s-a agravat boala. A murit după câteva luni, dar nimic nu ne-a luat prin surprindere; eram obişnuite să ne ducem planurile la bun sfârşit. Stabiliserăm ce trebuia făcut şi măsluiserăm actele. Eu am trăit sub identitatea Brendei în mai multe locuri din Scoţia, mai întâi la Kirkpatrick, apoi la Stirling. După moartea ei nu mă mai simţeam în siguranţă pe insulă. O vreme chiar am lucrat ca ajutor de bibliotecar la Fort William. M-am obişnuit să trăiesc într-o lume aparte, înconjurată de cărţi şi amintiri; n-am mai vrut să aud de politică şi nici de viitor, mi-am spus că viaţa mă împinsese la margine, dar îmi dăduse în schimb darul singurătăţii şi, cu timpul, m-am acomodat. Anii trecând, mi-am pierdut mobilitatea. Când a venit clipa, am prezentat actele ca să solicit un loc sub numele ei la căminul de bătrâni. Şi gata. Niciun mister.

— Şi n-aţi regretat nimic?

A rămas pe gânduri, uitându-se cu un surâs vag la arborii de afară, ca şi cum ar fi pierdut ceva printre ei.

— Am regretat doar că n-am avut un copil, a spus ea şi a tăcut din nou; am pus pe seama pierderii copilului expresia de calm adânc care i se aşternuse pe chip; apoi tonul i-a devenit visător: A fost odată un copil, un băieţel slăbănog.

L-am cunoscut la una dintre coloniile pentru refugiaţi organizate de Armata Salvării. O grămadă de copii au venit cu un vapor, fugind de bombardamentele germane în timpul războiului vostru civil, *The Spanish War*, cum i se spune colocvial în engleză. Să fi fost în 1937 sau 1938. Eu

eram foarte tânără, aproape o copilă. Multe fete au colaborat atunci cu Biserica Presbiteriană. Ne-am împrietenit. Mă duceam să-l văd şi îi duceam jucării. Odată i-am dăruit un avionaş roşu din tablă, un Spitfire cu însemnele RAF, o machetă în miniatură dintre cele pe care le făceau piloţii noştri. I-a plăcut atât de mult, că dormea cu el sub pernă. Era un băieţel tare isteţ, spaniol ca şi tine, a devenit ea brusc familiară, atingându-mă uşor pe antebraţ, de parcă am fi depăşit o barieră formală. El credea că eram o zână, poţi să-ţi imaginezi, o zână!

A început să râdă, dar eu n-am râs. Mi s-a părut că lumina primăverii care intra pe geam se revărsa neoprită de niciun obstacol, precum un borcan cu miere. Când murise bunicul meu Francisco se întâmplase ceva asemănător, o rază de soare se izbise de un obiect metalic din odaia sa şi o scăldase în aur înainte de a se stinge, de parcă sufletul se grăbea să plece iute spre alte latitudini galactice. Şi el era tot o Săgeată. Am vrut să cred că de undeva dintre nori îmi făcea cu ochiul înainte de a se înălţa iar în zbor.

Apoi am stat de vorbă de parcă ne-am fi cunoscut dintotdeauna. Am vorbit despre mătuşile ei, Josephine, Dorothy şi Mary Jane, mari cititoare ale Bibliei; despre reţeta budincii de Yorkshire, crocantă pe dinafară şi goală pe dinăuntru; despre primele sale poeme; despre perioada Blitz-ului… S-a referit şi la incidentul pomenit de Whelan. "O mică neînţelegere", spusese profesorul. Ştim de-acum ce efecte poate avea, conform meteorologilor, bătaia de aripi a unui fluture în circulaţia atmosferică generală şi în alte fenomene ce conduc viaţa omului.

— Tu nu-ţi poţi imagina cum a fost. Pe timp de război totul avea un sens.

Eram foarte uniţi, formam o echipă. Dar pe urmă aerul s-a rarefiat. Au început intrigile… Incomparabil cu ceea ce

avea să vină mai târziu, dar pentru mine a fost suficient. Ajunge ca o calomnie să fie auzită ca să se extindă precum praful de puşcă… Credeam că nu mai spune nimic, dar a continuat: Au zis că îi pasasem un raport codificat lui Pinker. Pinker era numele de cod al profesorului Laurence Godwin, cel mai mare expert în filologie slavă al Regatului Unit. Un adevărat savant, cult şi minuţios ca un călugăr medieval, îndesat şi aplecat din umeri, cam dichisit şi cu obrajii trandafirii, pesemne că de acolo îi venea porecla3. E posibil să fi fost homosexual, cum se zvonea. Nu că MI5 ar fi fost deosebit de scrupulos cu viaţa privată a funcţionarilor săi, nu mai mult decât orice alt serviciu secret, numai că în practică homosexualii au devenit suspecţi. Erau consideraţi deosebit de vulnerabili la şantaj. De parcă ceilalţi nu ar fi fost! a exclamat ea cu o expresie insinuantă în ochii limpezi. Ajunge să vezi cum au sfârşit unii dintre şefii noştri… Am presupus că se referea la cazul faimosului agent Kim Philby, şeful suprem al contraspionajului din MI6, care, cum s-a descoperit ulterior, era în acelaşi timp un abil şi inexorabil spion al KGB-ului şi pe care John Le Carré l-a imortalizat în *Cârtiţa*… În lumea spionajului, a continuat ea, cu cât urci mai sus, cu atât mai neclare sunt graniţele între cele două tabere. E o lecţie pe care eu am învăţat-o foarte bine. Una duce la alta.

Loialitatea şi trădarea sunt cuvinte care ne sunt prea mari, cam ca cizmele de şapte leghe ale lui Tom Degeţel. Oricine a lucrat în serviciile secrete trebuie să înveţe să gândească atât de întortocheat, încât uneori e greu să distingi linia dreaptă. Nu o spun ca pe o justificare, dar aşa stau lucrurile. Poate că orice bun spion e în fond un agent dublu. Nu ştiu, nici nu vreau să ştiu… Glasul îi suna obosit. Mi-am zis că la capătul oricărei vieţi destul de lungi există prea multe informaţii clasificate. Nu i-o fi fost lesne să

ordoneze tot acest material: amintiri, decepţii, îndoieli, certitudini, schimbări, omisiuni. Din nou m-a surprins uşurinţa cu care a reluat firul: Pinker avea un adevărat dar pentru alfabetul chirilic. Îţi poţi imagina că la sfârşitul războiului orice semn de admiraţie pentru cultura rusă începea să fie suspectat de marxism, mai ales după ce Konstantin Volkov a dezvăluit numele câtorva membri ai Foreign Office care lucrau pentru Uniunea Sovietică. A început vânătoarea. Au plătit şi nevinovaţii. Se întâmplă în orice război. Se emit acuze împotriva unor persoane nevinovate fără nicio bază, din pură invidie sau din rivalităţi academice, în timp ce adevăraţii acrobaţi care sar dintr-o parte în alta a oglinzii au ajuns de-acum la cupolă. Mereu a fost aşa. Puterea. Ştii tu ce e asta? S-a uitat fix la mine cu un amestec de curiozitate şi îngrijorare, de parcă m-ar fi comparat cu cineva, poate cu ea însăşi când era de vârsta mea. Nu, sigur că nu ştii, cum ai putea?

3. În engleză, *pink* – roz, trandafiriu. (N. red.) În 1945, înainte de terminarea războiului, profesorul Godwin făcea ceea ce făcuse o viaţă întreagă: îşi strica ochii ca filolog şi traducător la catedra sa de la Cambridge şi făcea pe interpretul la unele recepţii diplomatice la cererea ambasadei. Socotind acum, ceva absolut nesemnificativ. *For God 's sake*!, a exclamat plină de indignare, pierzându-şi pentru prima dată calmul, tot ce am făcut a fost să vorbesc cu el la un cocktail despre o povestire de Cehov pe care o tradusese în engleză pentru Editura Penguin, “Oglinda care arată strâmb”, o ştii? O poveste de Crăciun. Aşa că vezi şi tu ce “delict” comisesem… Dar lumea crede ce vrea să creadă. Cred că eram prea tânără, prea orgolioasă, prea ingenuă. Dar proastă n-am fost niciodată. Mi-am dat perfect seama că de atunci unii au început să mă evite. Nu toţi, din fericire.

La început n-am luat în seamă, până când le-am auzit la

baie pe fete şuşotind pe seama mea şi mi-a căzut cerul în cap. Când eşti tânără ţi-e frică de chestiile astea, să fii arătată cu degetul, să ajungi subiect de bârfă sau de milă.

Nu îmi era uşor să suport acest gen de umilinţă. Atunci m-am hotărât să plec.

Să trântesc uşa în urma mea şi să părăsesc toate astea. Să-mi schimb viaţa…

Iar Pearson se afla acolo *în mod oportun* – a subliniat ea –, cu un creion după ureche, ca de obicei, şi oferindu-mi braţul… *Right place*, *right time*, omul potrivit la timpul potrivit, a zâmbit Emily sarcastic. Cred că unul dintre marile eşecuri ale secolului XX a fost tocmai asta: că n-a putut elibera femeia de nevoia de a fi căsătorită pentru a fugi de propria soartă. Aş putea spune că eu însămi mi-am ales cuşca… Pe urmă a pomenit în treacăt urmărirea feroce la care Pearson o supusese mai întâi la Bletchley Park, apoi prin Security Service, iar din felul în care a spus-o am avut impresia că o ştiuse încă de atunci… În definitiv, nimeni nu ne poate face rău decât dacă ne lăsăm loviţi, nu crezi?

N-am ştiut ce să răspund. Aroma ierbii plutea în aer, anunţând vara englezească. Mi s-a părut mereu că partea cea mai bună a verii este senzaţia asta caldă şi vaporoasă că tot răul rămâne în urmă, ca atunci când ai mei ne vârau pe Bea şi pe mine, adormite, în maşina încărcată cu bagaje şi cu bicicletele şi plasele de prins fluturi în portbagaj, iar a doua zi dimineaţa ne trezeam în altă lume, ca nişte haiduci voioşi.

Orele au trecut în timp ce scuturam amintirile de praf între lungi plimbări prin grădină, eu împingând scaunul cu rotile, întrerupte de tăceri. La un moment dat, mi s-a părut că glasul ei se frânge un pic. Dar înghiţea şi continua. Era o femeie care ştia să-şi stăpânească durerea.

Înainte de a-mi lua rămas-bun, am scos manuscrisul

furat din rucsac şi i l-am întins.

— Cred că eşti singurul om din lume care l-a citit, a spus măgulită.

Păstrează-l. E prada ta de război, a adăugat, punându-şi palma peste a mea.

Inutil să vă spun că nici prin gând nu-mi trecea să refuz.

— Ce vreţi să fac cu el?

— Nu ştiu, Rebeca. Hotărăşte tu, dacă nu te deranjează… Fă ce ţi se pare potrivit, a adăugat brusc epuizată, parcă adunându-şi ultimele puteri.

— De acord.

Prefer despărţirile necomplicate şi care nu se lungesc peste măsură. Ea a rămas în prag şi a fluturat uşor din mână, aşa cum fac copiii când trece trenul.

Lejeritatea e o formă de eleganţă. Lucy a insistat să mă conducă până la grilajul porţii.

— Ai grijă de ea, te rog.

— Nicio grijă, ştie s-o facă şi singură, a zâmbit ea şi s-a întors pe unde venise, cu piercingul şi mersul ei sprinţar.

Vremea bună la Londra face să zboare foile calendarului. În ultimul weekend din mai, în multe cartiere are loc sărbătoarea florilor. Notting Hill se umple de tarabe. Lumea sărbătoreşte sosirea primăverii din plin. Iese să mănânce pe stradă, citeşte ziarul pe terasă, înalţă zmeie colorate… Colina dobândeşte culoarea lucrurilor vii. Se transformă într-un univers clocotitor în care se unesc multe energii care produc vacarm, creativitate, frumuseţe şi, din când în când, câte o întâmplare surprinzătoare.

Într-una dintre dimineţile acelea cu copaci scăldaţi în soare am avut impresia că-l văd pe Martin Amis mergând pe trotuar. Am încercat să-mi stăpânesc avântul şi să nu ies în evidenţă, cum ar fi spus soră-mea, deşi inima îmi galopa ca un cal nărăvaş. Dar mi-am adus aminte de o anecdotă pe care ne-o spusese la curs proful de critică

literară despre ce i se întâmplase lui James Joyce la Paris, la o serată din anii 1920. O femeie se apropiase de el şi-l întrebase dacă putea strânge mâna celui care scrisese *Ulise*. În loc de a primi omagiul şi a se împăuna, Joyce şi-a ridicat mâna dreaptă preţ de câteva clipe şi a spus: “Doamnă, permiteţi-mi să vă spun că această mână a făcut şi multe alte lucruri”, lăsând-o pe ea să-şi imagineze amănuntele. Dacă stai să te gândeşti, e incredibil câte poate face o mână în afară de a cânta la pian şi de a da paginile unei cărţi. Nici nu vreau să ştiu ce fel de lucruri au trecut atunci prin mintea plină de ironii şi profund bolnăvicioasă a scriitorului. Cine a citit *Ulise* îşi poate face o idee. Joyce a fost un adevărat *destroyer* cotidian care a ajuns în vârful literaturii universale escaladând peretele cel mai dificil şi mai mâlos al inconştientului, care e exact acelaşi ca al oricărui om obişnuit. Un maestru imponderabil pentru mitomanii săriţi de pe fix. Dezorientaţi.

Fireşte, am preferat să nu-i strâng mâna lui Martin Amis. L-am lăsat să treacă mai departe pe Portobello Road, cu frumoasa sa haină de antilopă şi ziarul sub braţ, în drum spre propriile labirinturi. Presupun că am dat dovadă de maturitate. Neîndoielnic, adolescenta de treizeci de ani începea să devină amintire.

Capitolul XXIII

Doamna Bartholomew s-a întors din vacanţă foarte bronzată şi cu multe brăţăruşe colorate la mâini, Alex s-a întors la Santiago, eu mi-am continuat teza. Am suferit să mă despart de el, chiar dacă pentru puţin timp. Avea un fel unic de a prepara pastele *al dente* şi de a nu-mi lua dracii prea în serios.

Câteodată dormeam în tricoul lui tare vechi, care pe

vremuri avusese nuanţa grafitului, îmi era foarte mare şi tot cu el mă duceam dimineaţa să cumpăr ziarul şi croasanţii. Când îmi vâram nasul în guler, simţeam încă aroma lui de pădure. A fost singura piesă de îmbrăcăminte care n-a intrat în maşina de spălat urlătoare a doamnei Bartholomew. Nu ştiu dacă sentimentul suprem pe care-l poţi simţi pentru cineva este dragostea ori prietenia, cert e că dacă Alex nu e prin preajmă lumea e un loc mai pustiu şi mai puţin emoţionant. Mi-am zis că nu-mi va fi chiar atât de greu să rezist un anotimp fără el. Am o încredere oarbă în comunicaţiile prin satelit şi în progresul informatic în general. Iar pe de altă parte, trebuia să-mi iau singură la revedere de la Londra.

Oraşele de care te îndrăgosteşti – la fel ca omul pe care îl iubeşti – merită o intimitate strictă în ritualul despărţirii. Am îndeplinit deci cu stricteţe toate riturile. M-am aşezat cu o carte pe treptele de la St Paul, în sandale şi cu mânecile suflecate precum o turistă americană în vacanţă; am pregătit budincă de Yorkshire, care, fireşte, mi-a ieşit turtită şi pe jumătate crudă. I-am promis doamnei Bartholomew c-o să-mi îmbunătăţesc talentele culinare şi-o să mă întorc să o vizitez; de asemenea, c-o să am grijă de Timothy Gordon de fiecare dată când va pleca în vacanţă cu clubul de seniori. Cred că astfel s-a cimentat un angajament felin pe viaţă. Am alergat prin Hyde Park până m-am simţit uşoară ca o pană de egretă; am avut multe discuţii cu doamna Griffin: ea îmi prezenta raportul medical, eu o puneam la curent încercând să nu omit nimic; l-am ascultat pe Leonard Cohen în fiecare seară, căci şi el ştia să toarcă; am privit pe geamul mansardei de sute de ori; l-am citit pe T.S. Eliot în autobuzul liniei Picadilly; am cumpărat cărţi poştale şi cana-suvenir cu Turnul Londrei pe care i-o promisesem soră-mii; am scotocit prin anticariatele de pe Charing Cross ca orice

scriitor aspirant; am pariat la cursele de cai... Şi, într-o bună zi, luându-mi inima în dinţi, cu manuscrisul în braţe, m-am dus la Editura HarperCollins, în clădirea cea nouă de pe London Bridge Street, numai muchii tăioase, paravane de sticlă şi birouri aseptice. Cred c-am făcut ce trebuia să fac. Părăseam Londra.

Robert Whelan a fost externat pe 26 mai. Câteva zile mai târziu am vorbit cu el la telefon şi i-am spus tot ce descoperisem. Când am fost să-l văd nu mai aveam nicio îndoială cine era misteriosul “B.” din dedicaţia cărţii *Quite at Home in the Night*. “Pentru B., oricând ar fi să mă găsească”.

Aveam o idee aproximativă despre implicarea lui Bob Whelan în viaţa lui Emily J. Parker, dar parcă preferam să nu mi se confirme bănuielile. A dovedi inocenţa e imposibil, nimeni nu e complet inocent. În plus, chiar de-ar fi cu putinţă, inocenţa e lipsită de orice logică.

Arăta bine. Pierduse câteva kilograme, mi s-a părut, dar niciun pic din spiritul ironic.

— Ai făcut o treabă bună, Rebeca. Am ştiut dintotdeauna că nu m-am înşelat în ce te priveşte. Cred c-ar trebui să-mi cer scuze.

— Scuze? De ce?

— Poate pentru că nu am fost destul de explicit în intenţiile mele...

— A, mă rog, am zâmbit eu.

A rămas gânditor, parcă preocupat de ceva.

— Încă nu-mi vine să cred că Emily trăieşte... Cu mulţi ani în urmă, pe când eram foarte tineri, mă privea cu atâta francheţe, atât de deschis că mă emoţionam..., şi-a zâmbit sieşi. În definitiv, poate că cel mai important în viaţă asta e: să găseşti la cineva calitatea aceasta esenţială care ne dezarmează interior. Uneori afli asta destul de târziu, dar până la urmă tot descoperi că e cel mai de preţ lucru de

care ai avut parte. Îl recunoşti fără umbră de îndoială.

Exact asta am avut eu cu Emily, ăsta e adevărul... Am avut impresia că tonul îi devenise cumva temător şi nesigur, de parcă ar fi ezitat... Uite, Rebeca, mai trebuie să-ţi spun ceva ca să fiu sincer pe de-a-ntregul. Nu mi-e uşor... A făcut o pauză, de parcă l-ar fi împiedicat timiditatea sau teama de a depăşi nişte limite, şi în loc să continue, m-a întrebat de parcă mi-ar fi cerut o favoare: Ce ţi-a povestit Emily, dacă nu sunt indiscret?

— Păi, am vorbit despre multe câte puţin, am zis eu ca să nu-l jignesc. Mi-a explicat că din punctul ei de vedere a avut o viaţă plină.

— O viaţă plină, a repetat Whelan. Deci aşa ţi-a spus... Poate că o fi adevărat, un adevăr care-ţi scapă printre degete, precum păsările acelea de apă care se scufundă pe malul unui lac şi reapar pe celălalt mal. Tu vrei să apuci adevărul cu ambele mâini, iar el apare în spatele tău. Dar cu ea aşa au stat lucrurile mereu... Altă pauză, parcă-şi aduna puterile, după care m-a întrebat privindu-mă în ochi: Şi nu ţi-a mai spus nimic? Nu ţi-a spus al cui era copilul pe care-l aştepta?

Trebuie că am făcut o mutră absolut stupefiată:

— Al dumneavoastră? Copilul pe care-l aştepta Emily era al dumneavoastră?

— Hai, Rebeca, doar n-o să-mi spui că nu bănuiai. Eşti mult prea isteaţă, nu era chiar atât de greu de ajuns la concluzia asta.

— Nici nu mi-a trecut prin minte, domnule profesor, am spus eu cu toată sinceritatea.

— Ei bine, acum ştii...

Tăcuţi, ne-am uitat unul la altul. Nu mă simţeam îndreptăţită să-l mai întreb şi altceva despre relaţia sa cu Emily, era ceva mult prea privat, însă am înţeles mai bine de ce bătrânul profesor se entuziasmase la ideea că o

tânără străină voia să studieze opera celei care pesemne fusese marea iubire a vieţii sale. Whelan a făcut doi paşi şi m-a îmbrăţişat de mi-au trosnit oasele şi mi-a pierit respiraţia. Senzaţia a ţinut câteva secunde, dar am recunoscut-o. Era ceva ce simţisem de câteva ori, puţine, ca să fiu sinceră: o bruscă usturime în ochi, un fel de spasm care urcă din interior, precum anticiparea condiţiei de orfan.

— Mulţumesc, a rostit el încet, ca şi cum ceva oprit în gât l-ar fi silit să-şi dreagă vocea.

Am aflat pe urmă că în fiecare zi de miercuri se ducea la Ivy Manor. Ceea ce el şi Emily aveau să-şi spună după atâta amar de ani era treaba lor.

Trecutul nu se şterge aşa de uşor. Există amintiri care dor şi altele care nu dor. O ştie toată lumea. Iar uneori, cu un pic de noroc, poţi alege de care parte a trecutului să te plasezi.

În aceeaşi seară, sau în următoarea, nu mai ţin minte, am coborât pe malul Tamisei şi m-am plimbat pe chei în înserarea ceţoasă şi roşiatică de tablou de William Turner, cu apa plescăind blând sub coca ambarcaţiunilor. Am băut o bere sau două într-un pub privind incendiul crepusculului peste zgârie-norii de la Canary Wharf, cu gândul la Heraclit etc.

Toate astea le-am făcut după ce mi-am terminat treaba. Am dus la bun sfârşit teza, fireşte. M-am apucat de ea chiar în ziua plecării lui Alex, într-o sâmbătă la trei şi un sfert după-amiaza, şi am stat înaintea laptopului până la miezul nopţii, cu lumina aprinsă şi o sticlă de apă minerală. Când intru în şvung, pierd cu totul noţiunea timpului. Mă trezeam devreme în fiecare zi, mâncam şi apoi scriam ore în şir cu Timothy Gordon lângă mine, luptându-mă cu textul, neieşind din casă, singurele pauze fiind câte un drum la bucătărie. A mânca un sendviş în

miezul nopţii, în timp ce toţi ceilalţi dorm, ajută la scris, ascute instinctul, dezvoltă simţul secvenţei. De asemenea, uneori ajută şi la a te simţi un pic nefericit.

Ordonarea tuturor datelor şi redactarea mi-au luat două luni, o săptămână şi cinci zile, exact limita la care trebuia să predau teza, ceea ce englezii numesc, atât de potrivit, *deadline*. Degetele îmi amorţeau pe tastatură.

În afară de tendinţa spre experiment şi folosirea imaginilor simboliste proprii poeziei în naraţiunile ei, romanul *The Bridge* aduce nou în opera lui Emily J. Parker tehnica monologului interior, introdusă de James Joyce şi apoi preluată şi de alţi scriitori ai modernismului anglo-saxon. Bănuiesc că acest gen de detalii sunt apreciate de un tribunal academic, alături de metaforele, sinecdocele şi metonimiile aferente. Un punct în plus.

Dar ceea ce mie mi se părea extraordinară în stilul ei literar era modalitatea unică şi personală de a aşterne pe hârtie fragmente palpitante din viaţa sa, precum un vânător care separă viscerele animalului doborât: ficatul, inima, plămânii. Şi mai ales felul de a concepe scrisul ca pe singura formă de supravieţuire, dincolo de orice finalitate morală. Adică un punct în minus, socotind după parametrii academici.

Nu era o lucrare ce avea să schimbe istoria literaturii, sigur că nu. Avea prea multe lacune. Prea multe puncte suspensive. Faptele erau la vedere, dificilă era şi înţelegerea drumului parcurs până la ele.

De pildă, n-am să ştiu niciodată cum îşi petrecea Emily J. Parker zilele acelea de tensiune extremă, unde stătuse ascunsă imediat după ce fugise, care fusese clipa precisă de spaimă după care nimic nu se mai petrecuse ca până atunci. La ce se gândise când aflase că era însărcinată şi, mai târziu, după ce băuse infuzia aceea amară care o făcuse să fugă la baie şi să se sfâşie pe dinăuntru ca un

animal, o durere inimaginabilă în timp ce credea că moare.

Ăsta era secretul ei, copilul pe care îl pierduse. Un secret modest şi preţios pe care, cum spusese chiar ea, nici Secret Service, nici MI5, nici Scotland Yard, nici toţi medicii de la Westminster nu i l-au putut smulge. Atunci am înţeles că nu scrisese povestea ca să-şi trădeze secretul. Cum ar fi putut s-o facă? Nu scrii niciodată ca să dezvălui un mister, ci ca să-l protejezi.

După ce am terminat, m-au cuprins o senzaţie de sfârşeală şi un chef irezistibil de a ieşi să cumpăr pâine. Pentru a reveni la viaţă trebuia să simt în mâini căldura unei franzele proaspăt ieşite din cuptor, aşa cum alţii au nevoie de un whisky dublu.

Într-una dintre ultimele zile am trecut pe lângă un chioşc de ziare de la întretăierea cu Old Brompton Road şi am văzut pe prima pagină a ziarului *The Guardian* ştirea cu avionul Air France care se prăbuşise în Atlantic cu două sute douăzeci şi opt de pasageri la bord. Catastrofele aeriene îmi strică starea de spirit şi îmi accentuează angoasa existenţială, mai ales când am de luat un avion. Am cumpărat ziarul şi l-am răsfoit în timp ce beam plină de incertitudini o cafea pe terasa patiseriei Valérie. La secţiunea culturală am dat peste o recenzie pe patru coloane care mi-a accentuat starea de panică. Şapoul în aldine anunţa apropiata apariţie a unui roman inedit al uneia dintre marile promisiuni ale generaţiei dintre cele două războaie mondiale, dispărute în 1955 în împrejurări ciudate.

Londra, 1 iunie 2006

O ceaţă deasă înconjoară viaţa lui Emily J. Parker. Nimeni nu ştie exact ce s-a întâmplat în ultimii ei ani, când a încetat dintr-o dată să mai scrie. Lumea literară a

speculat atunci că se retrăsese în mod voluntar, sau că o lovise o boală mintală, ba chiar că fusese sechestrată. Cea care a scris *Istorii din perioada Blitz-ului* e înconjurată de mister. Apariţia unui manuscris descoperit recent de o cercetătoare a redeschis interesul editorilor pentru ultimul său roman inedit, *The Bridge*.

Emily J. Parker face parte dintr-o specie aparte de artişti, precum Salinger sau Harper Lee, autori ai unei opere restrânse, dar notabile, şi care la un moment dat decid să se retragă din lumina reflectoarelor şi să tacă.

The Bridge este un roman cu nuanţe autobiografice despre o femeie supusă unei presiuni feroce de teroare cotidiană. În protagonista Brenda Mulligan – *alter ego*-ul autoarei – se combină privirea captivă şi contradictorie a unei femei maltratate şi bisturiul fin al unei scriitoare de excepţie care disecă păcatul originar al civilizaţiei patriarhale: atât răul pe care abuzul de putere în cadrul familiei îl poate produce în psihicul cuiva, cât şi manifestarea sa extremă, rău care numai în decursul acestui an a distrus viaţa a zeci de femei din Regatul Unit. Emily J. Parker, care acum ar avea optzeci şi şase de ani, a dispărut aşa cum a trăit: departe de lumea dezlănţuită şi discret, vrând parcă să nu atragă atenţia.

Editura HarperCollins anunţă publicarea în septembrie a romanului *The Bridge*, într-un tiraj iniţial de două milioane de exemplare.

Bunicul meu Francisco avea o vorbă: dacă îţi urmezi drumul şi rezişti, până la urmă găseşti ce căutai. Nu obişnuiesc să mă împăunez, dar uneori, rar de tot, mă mândresc cu ceea ce fac. Nu mereu, fireşte. Doar din când în când.

Deschide o carte şi te vei afla la porţile unui oraş necunoscut, spune un vechi proverb oriental. Aşa a fost mereu. Paginile trec aidoma foilor din calendar. În ultimele

zile din iulie m-am bucurat de răcoarea estivală tipică verii englezeşti. Ploicica blândă se potrivea perfect stării mele sufleteşti. În ultima sâmbătă, pe seară, mi-am făcut bagajele şi am luat un taxi până la aeroportul Heathrow.

Era unul dintre acele taxiuri majestuoase din anii ’50. Pe bancheta din spate cineva uitase un obiect. Am crezut iniţial că era vorba de un stilou. M-am înşelat. Era un dinte de caşalot de aproape douăzeci de centimetri! Un artefact atavic şi tragic pe care vânătorii de balene îl purtau pe post de talisman. Herman Melville le colecţiona, pentru orice eventualitate.

Lumea uită toată viaţa câte ceva. Birourile de obiecte pierdute gem de tabachere, şosete, umbrele, secrete, telefoane mobile, pastile pentru tensiune, animale de companie… Într-o emisiune la BBC, un taximetrist hindus povestea că odată găsise în Kensington Gardens o fetiţă nou-născută băgată într-un săculeţ de orez. Nu m-am mirat. Londra e un oraş în care poţi găsi practic orice, cu un dram de noroc.

În timp ce înaintam spre îmbarcare cu rucsacul pe umăr, televiziunea aeroportului transmitea pe toate monitoarele primele imagini color ale Blitz-ului ca reclamă pentru expoziţia de fotografii pe care Tate Gallery avea să o prezinte între 1 august şi 15 septembrie cu ocazia celei de-a şaptezecea aniversări a celui de-al Doilea Război Mondial.

Lumea nu era atentă, toţi vorbeau la mobil şi îşi vedeau de ale lor.

A fost ultima mea imagine a Londrei. Capitala înecată într-o imensă fumăraie prin care se mişcau precum fantomele pompieri, infirmiere, bărbaţi cu copii în braţe, cetăţeni anonimi plini de praf şi cenuşă, siluete minuscule.

Şi, în mijlocul haosului, o femeie tânără, aproape o copilă, priveşte într-o parte de parcă ar căuta pe cineva,

păşind anevoios prin moloz cu frumoşii ei pantofiori cu toc. Din când în când, la străfulgerarea unei explozii, poţi citi printre ruine: *Business as usual*.

Am încremenit cu ochii la monitor, nemişcată, fără să clipesc. Amintindu-mi. Ce ciudat era totul. După atâtea nopţi de veghe aveam impresia că lumea asta rămânea departe, în derivă, dizolvată în fum. Nu ştiu de ce naiba aveam un nod în gât. În definitiv, toate romanele se termină mai devreme sau mai târziu. E stupid să te emoţionezi pentru aşa ceva. Maturizarea înseamnă să te desprinzi de nişte etape din viaţa ta, să le laşi în urmă, să ridici ancora şi să priveşti înainte. Cel puţin aşa zice soră-mea, Bea. Eu cred că nu-mi priesc despărţirile. Am rămas privind ca hipnotizată ecranul, a trebuit să mi se repete insistent să prezint talonul de îmbarcare, şi atunci vraja s-a destrămat.